

"ורדו בכם שונאיםכם - שאיני  
מעמיד שונאים אלא מכם ובכם"  
(הז"ל פר' בחוקותי)

הועתק והוכנס לאינטרנט  
[www.hebrewbooks.org](http://www.hebrewbooks.org)  
ע"י היים תשס"ט



**תעודת מסמכים ועדויות  
על פושעי שואה יהודים**

יו"ל ע"י חוג בני תורה  
לפני כארבעים שנה ונדפס עתה מחדש לזיכוי הרבים  
בחודש ניסן שנת ה' תשס"ח  
בני ברק

## אח יקר!

הנך אחוז בידך מסמך יקר ונדיר שהיה גנוז במרתפי הצנזורה הישראלית עשרות בשנים ואף נאסר בשעתו להדפיסה.

בחירוף נפש הודפסה החוברת לפני כארבעים שנה מתחת לאפה של הצנזורה וברבות השנים נעלמה וזה עתה יו"ל במהדורה מחודשת.

המסמך שלפניך טומן בחובו עדויות מצמררות שלא היו מעולם לנגד עיניך, בין היתר מפרי עטו של סופר השואה הידוע ק. צטניק ועוד.

מובטח לך שעם סיום קריאת החוברת תתגלה לפניך מציאות אשר תהיה שונה בתכלית מן המציאות שקדמה לה.

### מקורות:

חוברת זו הנה תמצות זעיר ממייטב הכתבים שעסקו בנושא זה. את הכתבים העוסקים בחוברת מסעירה זו באריכות, ניתן למצוא בספרים שלהלן:

- הרב חיים מיכאל דב ויסמנדל, "מִן הַמִּיצָר" ♦ דן הכט, "פרפדי" (הכחש'- בעברית) ♦ יואל ברנד, "בשליחות נידונים למוות" ♦ ש.ב. בית- צבי, "הציונות הפוסט- אוגנדיית במשבר השואה" ♦ עמוס איילון, "שעת האפס" ♦ ש. סלמון, "פשעי הציונות בהשמדת הגולה" ♦ בדר, מ. "שליחויות עצובות" ♦ לקר זאב, "הסוד הנורא" (מתורגם מאנגלית) ♦ שבדרון - שרון א. "תורת הציונות האכזרית" ♦ רוזנפלד ש. "תיק פלילי מס' 124" ♦ אברהם חיים אליהו וויסמאנדל, "איש המודות". ועוד עשרות ספרים אחרים.

וכן מאמרים רבים מן העיתונות הגרמנית, הישראלית, האמריקנית השווצרית ועוד.

בספרים שלעיל מידע בבליוגרפי מורחב ומפורט עם תוספת ציוני המקורות לציטוטים.

בענייני הקונטרס ניתן לפנות

לת.ד. 3209 בני ברק

## מפתח הפרקים

- פרק א: **אני מאשים - "מן המיצר"** ..... 5  
 דמות הפלאים רבי מיכאל דב ויסמנדל • ...וספרו "מן המיצר" • מסקנה א: שנתת  
 עולם - לעם עולם • מסקנה ב: הכנסיה הקטולית - האויב האכזרי
- פרק ב: **בכס ומכס** ..... 11  
 מסקנה ג': זאבים בתפקיד הרועים • משטמה מטורפת למורשת ישראל • שמן לגלגלי  
 המדינה • אלמנטים בלתי רצויים • רק בדם תהיה לנו הארץ
- פרק ג: **בין עובד ה' לאשר לא עבדו** ..... 23  
 השאלה שלא נשאלה... • דמותו של מנהיג ציוני בשואה • דמות מנהיגי ישראל  
 בשואה • הפקרת הגולה מסורת ציונית • פרשת יואל ברנד • קראתי ואין עונה
- פרק ד: **הכרזת ה"מלחמה" על גרמניה** ..... 35  
 חשובה 'עז' בארץ ישראל מקהילה שלמה בגולה... • משלוחי המזון של צא"י בארה"ב  
 והחבלה בהם • הפגנת 500 הרבנים בווינגטון • סטיפן וייז ואנשיו מחבלים בזדון •  
 שיתוף הפעולה עם הציונים מנע הצלה • ומאז נפרדו • אגו"י באר"י באזיקי הסוכנות
- פרק ה: **חובה לקיים דברי המת** ..... 46  
 כתב אשמה • נסיון ההצלה בבריטניה והכשלתו • לארץ ישראל ואם לאו... לים • קול  
 קורא במדבר • מדוע לא הפציצו את אושוויץ והדרכים המובילות? • צביעות  
 ה"חרטות".... • אורות מאופל
- פרק ו: **דור דור וגזלניו** ..... 56  
 כבר בשנת תשי"א ניתן היה להציל • התשובה הציונית... • סאלי מאיר נאמן לקו  
 הצמרת הציונית • פרסום הזוועות עצר את גלגלי מכונת ההשמדה • דור דור ופרנסיו
- פרק ז: **כשהם יורדים עד העפר** ..... 65  
 מליון יהודים למכירה - 3 דולר לנפש - ואין קונה!!! • הסלקציה הציונית - דמו של  
 מי סומק יותר? • מי היו אנשי היודען-ראט? • כשהם עולין עולין עד לרקיע
- פרק ח: **רוח היא באנוש ומי ישיגנו?** ..... 74  
 הצלת 70 אלף יהודי רומניה הוכשלה בזדון • הזעזוע בעקבות ספרו של בן הכט •  
 חשבון נוקב
- פרק ט: **דוגמה ציונית למופת** ..... 82  
 מהולל בפי חבריו • ד"ר אהרנפרייז מונע הצלת 10,000 יהודי גרמניה • בושנו מכל  
 עם... • השתוללות המיסיונרים בחסות אהרנפרייז • השגתו של יהודי פשוט
- פרק י: **"מועצות הזקנים" וה"יודנראט"** ..... 91  
 "יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל" • בין שומרי תורה לבין ראשי הציונים
- פרק יא: **קול קורא: מי נתן ישראל לבוזזים?** ..... 98

# ראשית דבר

"שרופי הכבשנים מאשימים" הוא לקט של י' מאמרים שהתפרסמו בגליון "דגלנו" בין השנים תשכ"א - כ"ג תחת הכותרת "אני מאשים - מן המיצר" מפרי עטו של הרב משה שיינפלד זצ"ל, והם מהווים השלמה לגלוייו של הגה"צ ר' חיים מיכאל דב וייסמנדל זצ"ל, אשר הקדיש את נפשו למען הצלת אחיו והזעיק ללא הרף את העולם היהודי, אלא ששומע לא היה לו, ולא זו בלבד אלא שגופים רבים אף חסמו בפועל את פעולותיו הכבירות למען פדיון והצלת יהדות אירופה.



תמונת הגה"צ ראש ישיבת נייטרא  
ר' חיים מיכאל דוב וייסמנדל זצוק"ל

המאמרים המתפרסמים בקובץ זה אשר חלקם נתפרסמו כאן לראשונה במהדורה הקודמת הינם מקיפים חלק זעיר מכתב אשמה חמור שיחשוף לעיני הקורא משתפי פעולה יהודים אשר גילו אדישות לתשפוכת דם אחיהם ואף מנעו בידיהם את פעולות ההצלה כדי לקדם בכך אינטרסים לאומיים ומפלגתיים.

בארכיוני משפחת גודמן בלונדון, איזו בציריך, שטרנבוך בלוצרן, גריפל ווייסמנדל בארה"ב, גנוזים מסמכים ותעודות שיש בהם לסמך את שערות הקורא והם מחכים לגואלם. לפיכך יש לסיים את הקובץ במשפט "תם ולא נשלם", תוך סכוי שהדברים יבואו על השלמתם.

# שרוצי הכבשנים מאשימים

פרק א

## אני מאשים - "מן המיצר"

### דמות הפלאים רבי מיכאל דב ויסמנדל

בין מקדשי ה' בשואה, שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם, מתרוממת דמות פלאים של הרב הצדיק רבי מיכאל דב ויסמנדל חתנו של הגאון מניטרה זצ"ל. הוא עצמו אמנם לא נספה עם הקדושים המעונים, אולם במשך חמש שנות החורבן נצב כאהרן הכהן, פודה ומושיע, בין החיים והמתים ונסה לעצור בעד מלאך המות וכל הגיגיו, מאמציו, דעותיו וכוחותיו דרוכים למטרה אחת ובלעדית, להציל. הוא נותר לבדו מכל משפחתו וקהלתו ובלבו הפצוע מחלחלת השואה. המלחמה נסתיימה, החיים שבו למסלולם הרגיל, גם השרידים החלו לשקם מחדש את בתיהם ההרוסים ורק הוא לא ידע נוחם ומרגוע, השואה המשיכה להתחולל בחובו במלוא מוראותיה, הוא חי אותה יומם ולילה גם אחרי שהגיע לחוף מבטחים בארה"ב. שנים רבות התלבט בספקות האם רשאי הוא לשתוק או שמא חייב הוא להטיח בפני עולם ומלואו קורטוב מן צעקתו של רבי ישמעאל כהן גדול בשעה שפושטי עורו הגיעו למקום תפילין.



### ...וספרו "מן המיצר"

משקרבו ימיו של הצדיק רבי מיכאל דב להסתלק מן העולם ולהחזיר את נשמתו לאוצר שם גנוזות נשמות אחיו הקדושים המעונים, ערך בחפזה את רשימותיו המתפרסמות בספר "מן המיצר" שהופיע אחרי פטירת המחבר ע"י ישיבת ניטרה אותה יסד בארה"ב. כתנים לבכות ענות עמו במגילת קינה, כקטיגור המטיל כתב אשמה מוחץ, כרושם קורות המציב גל עד, כש"ץ המתודה ומכפר בעדו ובעד קהלו, כך מתעלה ומתרוממת דמותו של הרב ויסמנדל בספרו זו "איכה" של השואה. אולם מעל לכל היה הרב ויסמנדל מנהיג יהודי משעור קומתם של פרנסים בדורות קדומים, שמסרו נפשם בעד עדתם ונהגו את ספינתה בתוך נחשולי שנאה, ברוב תבונה, נקיון כפיים ובגבורה שאינה יודעת חת, בהופיעם בפני רשעי עולם לגונן, להציל ולפדות לקוחים למות. מלאכתם היתה נעשית בצנעה ובענוה, ללא פרסומת עצמית, התובעת שכר בעד כל שיחה נאה.

"מן המיצר" לא נועד להנציח את העבר, הוא נועד ליותר מזה: ללמדנו לקח, למוסר השכל, להסקת מסקנות מרחיקות לכת בחזית הציונית - ביחסינו אל אומות העולם ובחזית פנימית - חשבונינו עם הצמרת החילונית, שנטלה את שרביט ההנהגה והשתלטה על העם היהודי, להוותו.

### מסקנה א

## שנאת עולם - לעם עולם

מתוך שאיפה לזהות להחלץ מהבדידות המזהירה, שהבורא יתברך הועיד לעמו בתוך מדבר העמים, מטפחים מעצבי דעת הקהל החלוניים את האשליות, כאשליות, כאילו יתכן להשתמש לגבי היחסים שבין העם היהודי ועמי התבל במונחים המקובלים של בעלי ברית או אויבים. אין ספק כי אי פה אי שם מצויים היו חסידי אומות העולם, יחידים שחרפו את נפשם להצלת יהודים בדורנו, כשם שהיו שתולים בכל דור ודור ותודעתנו ההיסטורית נוטרת את זכרם לברכה. אולם כידוע לא באים יוצאים מן הכלל, אלא לאשר את העובדה שהכלל מנוגד להם

לחלוטין. המגמה המכוונת היא להציג את העם הגרמני בלבד כסמל הרשע. ברם המצב העובדתי שאותו רוצים להעלים הוא, כי עמים רבים ראו בנאצים את שליחיהם להשמדת יהודים.

הדמוקרטיה המערבית הזדרזו לנעול גבולות בפני הנמלטים ואילו רוסיה הקומוניסטית הציבה למולם מכונות יריה, שקצרו ללא רחם בפליטים עד כי לא אחת האדימו מימי הבוג מדימהם. הרבבות שהצליחו להבריח את הגבול נשלחו לסיביר לגועה איטית ברעב ובעבודות פרך על חטאם היחיד - היותם יהודים. למחנות ההסגר של הנאצים היו שלוחות בערבות סיביר. דומה ואנו שכחנו זאת מרצון. קבוצות הפרטיזנים, שנלחמו בנאצים היו משמידות את היהודים שנמלטו אליהן, לרבות קבוצות פרטיזנים יהודים, שנלחמו בגרמנים בנשק חם. בארצות הכבושות, אם כי האוכלוסיה המקומית רחשה שנאה עזה לפולש הגרמני, בכל זאת שתפה אתו פעולה בהכחדת יהודים, בין ע"י רצח במשרין ובין ע"י הסגרתם לידי הנאצים.

עם פרוץ המלחמה העולמית השניה הכריזו מנהיגים ציונים בהתברבות על העם היהודי כ"אומה לוחמת" ועל הצטרפותם לבנות הברית במלחמתם בגרמניה. אולם בנות הברית מעולם לא קבלו את היד הפשוטה של בן ברית בלתי קרוא זה. בריטניה של צ'רצ'יל העניקה ליהדות הטבוחה טקס רב רושם של קימה ודומיה בפרלמנט, אולם יחד עם זה מנעה ביודעים בהגבלת הסרטיפיקטים אפשרות הצלה לרבבות. כן נהגו גם בארה"ב של רוזוולט, שסרבו להקל את חוקי ההגירה.

בתחילה הססו שלטונות גרמניה להפעיל את חוקי הגזע על יהודים נתינים זרים, מחשש תגמול לגבי אזרחים גרמנים המתגוררים בחו"ל, אולם עד מהרה נוכחו לדעת, כי אין ממש בחששותיהם, הדימוקרטיה המערבית השלימו ללא רטון עם רצח אזרחיהן היהודים. אלף מפציצים שלחו ארה"ב ובריטניה מידי לילה להרוס את ערי גרמניה אולם כלואי אושביץ, מיידנך, וטרבלינקה נשאו לשוא את עיניהם למרומים, שמא יופיע לפחות מפציץ אחד שיטיל את מטענו על הכבשנים ובהחרבתם תפסק מן ההכרח שריפתם של תריסר אלף יהודים ליום.

במכתביו הרבים שטח הרב ויסמנדל את תחוננו לפני בנות הברית שיפציצו את מחנות ההשמדה ובפרט את פסי הרכבת המובילים אליהם. לשם כך העביר שרטטים מדויקים של המחנות וציין בדיוקנות את תכנית רשת המסילות. אחד

ממכתביו אלה נצוד על ידי הגרמנים והם לעגו לו באמרם: כי מעתה כל אימת שירצו הגרמנים להבטיח את הרכבות מפני פגיעת מפציצי האויב, אין להם אלא לרשום על הגגות באותיות בולטות, כי באותן רכבות מובלים יהודים להשמדה. הרבה מן האמת היתה צפונה בלגלוג זה. קיים היה מעין הסכם חשאי בין שני הגושים הנלחמים: הגרמנים ישמידו יהודים ואילו בנות הברית לא יפריעו בעדם ויסתפקו רק במחאות ודברי תנחומים. יהודים פקחים בפולין מורגל מאז על לשונם: אם גוי פוגש בי על אם הדרך ואין נוטל את נפשי, הרי רק מתוך עצלות הוא נמנע מכך.

בימי השואה נפרד עולם הגויים לשנים: חלק מכדור הארץ נהפך לנו לגרדום ותושביו לתליינים ואילו החלק השני למצודה סגורה שאין להבקיעה, ותושביה עומדים על דמנו בין מתוך שתיקה של אדישות ובין מתוך שמחה לאיד. הכלל ההסטורי של שנאת עולם לעם עולם, אינו מתערער בגלל תופעות חורגות מגדרו בארצות סקנדינביה, כי לאותו כלל יש עוד תוספת הנחה האומרת: עצמת האנטישמיות עומדת ביחס ישר לאחוז שמהוים היהודים בקרב האוכלוסיה הגויית ולחשיבות מעמדם שם בשטחי תרבות, כלכלה ומדיניות. האהדה שגילו תושבי סקנדינביה לקרבנות הנאציזם נובעת מהכמות האפסית כמעט של היהודים בארצות אלו.

וכבר חזה הנביא עובדיה על ניני עשו לכל סוגיהם: "ואל תרא ביום אחיך ביום נכרו ואל תשמח לבני יהודה ביום אדם ואל תגדל פיך ביום צרה. אל תבא בשער עמי ביום אידם ואל תרא גם אתה ברעתו ביום אידו, ואל תעמוד על הפרק להכרית את פליטיו ואל תסגר שרידיו ביום צרה, כי קרוב יום ה' על כל הגויים כאשר עשית יעשה לך גמולך ישוב בראשך".

## מסקנה ב

### הכנסיה הקטולית - האויב האכזרי

מיום שגלינו מארצנו הרעה לנו הכנסיה הקטולית מכל מלכי האדמה. כל צעדיה על במת ההסטוריה עקובים מדמם של ישראל. אחד מעקרונות אמונתה הבלתי כתובים הוא, שצרתם של היהודים, עדות היא לאמיתות שליחותו של "אותו איש", עונש על שדחוהו בשתי ידים. מספר הרב ויסמנדל: בנייטרה נמצא



ארכיבישוף זקן בן 82 בשם קמנטקה, משהתחילו הגרושים של יהודי סלובקיה בשנת תש"ב נתבקש הגאון מנייטרה להפיל את תחינתו לפני אותו ארכיבישוף להפסקת הגרושים. הזקן המרושע השיב לגאון מנייטרה לאמר: "זה אינו גרוש בלבד, שם לא תמותו מרעב ומגפה. שם ישחטו אתכם כולכם, יחד מזקן ועד עולל, טף ונשים ביום אחד - וזהו העונש המגיע לכם על מיתת הגואל שלנו אותו איש ואין לכם אלא עצה אחת לעבור אל דתנו ואז אשתדל שתתבטל הגזירה".

עברו שנים נוראות ובשנת תש"ה עלה הכורת על אחרוני יהודי סלובקיה, חרף הרב ויסמנדל את נפשו והופיע לפני הנונטיוס של האפיפיור ותאר לפניו את מוראות אושביץ והתחנן על בטול גרוש עשרים אלף יהודים, שליחו של האפיפיור איים על הרב ויסמנדל כי יזמין מיד את הגיסטפו לאסרו והוסיף לאמר: "אין נמצא בעולם דם ילדים יהודים נקי, כל דם יהודי חייב ועליהם למות, כי זה ענשם הממתין להם על אותו חטא". אותו נונטיוס פנה במיוחד אל קולי, ראש הממשלה בהונגריה ותבע ממנו להשמיד ללא רחם את יהודי הונגריה כדרך שנהגה סלובקיה שכנתה.

אין זה מקרה כלל וכלל, כי הואטיקן סייע לאיכמן בבריחתו וצייד אותו בדרכון מזויף, אותו האשמדאי מרוח הכנסיה הקטולית ינק את השראתו לפתרון שאלת היהודים, הטלאי הצהוב והגיטו הם פרי המצאתה השטנית של הכנסיה הקטולית לפני מאות שנים, הדבקות הלוהטת של איכמן להתחקות אחרי אחרון היהודים המסתתר כדי להשמידו, טבועה אף היא בחותמתה של האינקוויזיציה שבלשה בקנאות אחרי שרידי האנוסים, איכמן הצהיר בחקירתו בישראל, כי הוא בחל בהריגות ההמוניות ע"י יריות שכן הן מפתחות נטיות סדיסטיות אצל הרוצחים ולכן נראית לו יותר ההמתה באמצעות אדי רעל, אף כאן אנו שומעים את הד ההתחסדות הצבועה של הקטוליות שפסקה, כי האהבה הנוצרית אוסרת שפיכת דמים ועל כן היא בוררת לקרבנותיה מיתת שריפה על מוקדות, לאינקוויזיציה ששרפה חיים רבבות אנוסים ואף פיתחה שיטות ענויי תופת ושכללה מתקנים מיוחדים לשם כך, הוענק התואר "הקדושה" מפי האפיפיורים, יש להניח כי אלמלי היתה ידה של הכנסיה תקיפה כבימי הביניים, היתה מביאה גם את איכמן בסוד "קדושים" וקובעת לכבודו יום של "אדולף הקדוש" בלוחה.

כאשר נפח פיוס השנים עשר, האפיפיור האחרון את נשמתו, הזדרזו ראשי

הקונגרס היהודי העולמי ונציגי מדינת ישראל לספר בשבחו של אותו שונא ישראל ערמומי ואילו הרבייס הריפורמיים והקונסרבטיבים בארה"ב התחרו ביניהם באבלות והצייגוהו כמציל יהודים בתקופת השואה, האמת ההיסטורית מהי? האפיפיור נקט אמנם בכמה צעדים למניעת גרושם של יהודי איטליה גם בכך המשיך במסורת הוטיקאן המתחסדת, האפיפיורים שהיו האדריכלים של רדיפות ושחיתות יהודים בכל אירופה הקטולית בימי הבינים, הגינו כביכול על חיי היהודים ברומא ובשאר ערי חסותם באיטליה, נוהג זה בא להפגין ברבים את החסד הנוצרי של "האב הקדוש", עד שנת תש"ה, זאת אומרת עד מפלתה של גרמניה סרב האפיפיור לפרסם "אגרת רועים" לגינוי האנטישמיות ולמען הצלת יהודים מטבח, דוקא האוכלוסיה הקטולית בכל המדינות שנכבשו בידי הגרמנים טבחה יהודים ללא רחם, מעודדת ע"י הכמרים, הפולנים, הליטאים, האוסטרים, הקרואטים, הסלובקים וההונגרים האדוקים בקטוליות, נפשם לא ידעה שבעה בתשפוכת דמי ישראל, הפתנים האכזריים הכמרים בפולין, הסיתו אחרי מפלתם של הנאצים לפרעות ביהודים שנותרו בנס בחיים.

לא על חנם בחרו הנאצים בסלובקיה כראשונה שתשלח את היהודים שלה להשמדה לפולין ולפי ההסכם תשלם עוד לגרמניה חמש מאות מרק תמורת כל יהודי מגורש מתחומה, סלובקיה היתה מדינה יחידה שבראשה עמד כומר קטולי טיסא. רצו הנאצים להורות הלכה לכל עמי אירופה כי אין מקום לרחמים או לנקיפת מצפון, כי הצועדת בראש השמדת היהודים היא מדינה קטולית עצמאית שכומר הוא נשיאה, והרב ויסמנדל מוסר תעודה מזעזעת על ערמומיות הנחש של היושב על כסא האפיפיור.

כאשר שטחו כל רבני סלובקיה במכתבם אל האפיפיור את תחנוניהם שימנע את הגרוש לאושביץ, באה מן האפיפיור תשובה שופעת מור של רחמנות ותוכה ארס של עכנאי ותשובה זו חתמה למעשה את גור דינם של יהודי סלובקיה, האפיפיור באגרתו אל ממשלת סלובקיה מביע את תמיחתו "כי ממשלה המכריזה על עצמה כקטולית תגרש מאה שלשים וחמשה אלף יהודים לפולין אנשים לבד, נשים לבד וטף לבד ותגרום ע"י כך צער רב למשפחות כה רבות, הצער מתרבה, שהממשלה הסלובקית מעלה על דעתה להוציא את גרוש היהודים בשלמות בלי להוציא מן הכלל אפילו אותם שנכנסו לדת הקטולית, המושב הקדוש לא יצא ידי

חובת שליחותו ממרומים אם לא יביע צערו על הגזירות הפוגעות בבנים הנאמנים ועל גלות נפשם בהפרדם מאמונתם, לפי שהגרוש הזה יבטלם מאמונתם, הממשלה הסלובקית הבינה את הרמז שבאגרת האפיפיור והיא החליטה בעקבותיו שתי החלטות, עליהן הודיעה לאפיפיור: מעתה יגורשו המשפחות היהודיות ביחד ולא בנפרד, גזירת הגרוש לא תחול על המשומדים, נחה דעתו של האפיפיור וכאשר אחרי סיום המלחמה נדון ראש ממשלת סלובקיה הכומר טיסא המרצח למיתה הוזיל עליו הרב הרחמן מהוטיקאן דמעה חרישית.

"דע את האויב" הוא כלל ראשוני בהתגוננות, כל עוד היו יהודים בריאים בתחושתם ההסטורית היתה בחילתם בכנסייה מושרשת בטבעם, בדורנו גרמה התלישות מהיהדות לאבדן כושר ההבחנה, שלטונות "מדינת ישראל" מגלים סבלנות אוהדת כלפי המסיון, אישים רמי מעלה ולא רק דלת העם מחנכים את בניהם בבתי ספר של המסיון, הנוער נוהר בימי חגא לכנסיות לקלוט חויות, קיים יחס סלחני לגבי משומדים והבנה לנשואי תערובת ותביעה להעניק להם הכרה רשמית, המסית שלום אש שנתנדה מאחיו בארה"ב אפוף כאן כבוד והערצה, כל אלה הן אותות מבשרי רעות, הלאומיות החילונית שפרקה עול יהדות מטשטשת את החייץ שבינינו ולבין הנצרות ומבקשת לשוות לעצמה מעמד ניטרלי המגשר מעל לתהום שסכנת אבדון אורבת מלועו.

פרק ב

## בכם ומכם

מסקנה ג

### פושעי שואה יהודים

בספר המסמכים של הסוכנות היהודית מתקופת השואה כתוב לאמר:

"הגיעה אלינו ידיעה כי בקהלה מסוימת בפולין נתכנסו כל היהודים לבית הכנסת, פתחו את ארון הקודש וקללו את מנהיגי היהדות העולמית".

שמא תאמר: אין אדם נתפס על צערו והיתה זו התפרצות טרוף של מיואשים נדונים למות? לא ולא, היהודים האומללים האלה אם כי הם לא חזו, תחושתם חזתה יותר משידעו בהכרתם. שני שותפים להשמדה היו לו להיטלר אשר בלעדם לא היה מסוגל להשלים כמעט את מלאכתו: העזרה הפעילה והסבילה של העמים הנוצרים, לרבות אלה ששעבד ושעמדו אתו במערכות מלחמה, מחד גיסא ומאידך גיסא, יהודים משתפי פעולה בארצות הכבושות ובמקביל להם מנהיגים יהודים שמעלו בתפקידם ועמדו על הדם בארצות החפשיות.

כותב שורות אלו פרסם ב"דגלנו" עם הופעת "מן המיצר" ספרו של הגה"צ ר' מיכל דב ויסמנדל זצ"ל, הערכה שנועדה לסכם שלוש מסקנות הכלולות באותו ספר: א. שנאת עולם לעם עולם, ב. העמלק בדמות הכנסייה הקאטולית. ג. פושעי שואה יהודים. בינתיים נערך משפט אייכמן והעט התקשה באותה עת לערוך את החשבון על פושעים מזרע אברהם, לפיכך משהגיע למסקנה השלישית פירש, מאז זרמו מים רבים בים עליו פוזר אפרו של אייכמן ימ"ש ואין אנו רשאים עוד להתעלם מצוואתו של הרב ויסמנדל, הכתובה בדם לשדו ולהעביר עליה את כלל ההשכחה מטעמי נוחיות.

### **זאבים בתמקיד הרועים**

בנאום הקטגוריה במשפט אייכמן אמר התובע כי אין לערבב במשפט זה את ענינם של יהודים משתפי פעולה עם הנאצים היות וזוהי פרשה בפני עצמה, ואכן משפטם של פושעי השואה היהודים לא נערך ב"בית העם" בירושלים, אולם כל כמה שהוא מחריד ומזעזע לא פחות ואולי עוד יותר ממשפטו של אייכמן, אין אנו פטורים מלערוך אותו בלבבנו ואיננו בני חורין להתחמק ממנו. למשפט אייכמן היתה מטרה כפולה: עשיית הדין בחיית האדם, ומגמה חנוכית: ללמדנו את טיבה של רשעת הגויים, ואילו משפט הצללים שיש לקיימו נגד אחים פושעי השואה מטרתו היא חנוכית בלבד, להושיב את החילוניות והוגיה על ספסל הנאשמים ולחשפה כאויב בנפש לאומתנו.

נמצאו יהודים שתחת המגף והמגלב לא עמדו בנסיון ובקשו לזכות בחיים כמלשינים תמורת הסגרת אחים לתליין או התאכזרו והתעללו בתפקיד קאפוס וחברי מועצת היהודים, מכיון שלא הגענו למקומם ב"ה ספק אם זכותנו לדונם בכל חומר הדין, לא כל דור זוכה לשוטרים שיעמדו בקושי השעבוד וימסרו נפשם כשוטרים של בני ישראל במצרים, וראה זה פלא. דוקא לגבי חוטאים אלה קיים במדינת "ישראל" חוק "לעשיית דין בנאצים ועוזריהם" ואילו לגבי הפושעים כבדי עוון שעמדו בתקופת השואה בראש הצבוריות היהודית בארצות החופש אין כל חוק ומשפט, ולא זו בלבד אלא אלה מהם שמתו בינתיים מוזכרים בכבוד ובהערצה ואלה שחיים עדיין, ממשיכים לשמש בתפקידיהם הרמים ומתימרים לייצג את העם היהודי, לפני שאנו טוענים בזעם על ממשלת בון שלא סלקה את הנס גלובקה ומרעיו, נטיח בפני עצמנו, שלא הורדנו דמויות מקבילות מעל הבמה הצבורית שלנו, ממשלת בון לא העיזה עדיין לשגר את גלובקה כנואם לאספת אזכרה בברגן בלזן ואילו רק לפני ימים ספורים ב"יום השואה" נשא יצחק גרינבוים את דברו במרתף השואה בהר ציון באינ מפריע.



המשטרה היהודית בגטו קובנה ..

ד"ר גולדמן נשיא ההסתדרות הציונית ונשיא הקונגרס היהודי העולמי התוודה השנה בעצרת העם למרד גיטו וארשה לאמר: "כולנו נכשלנו לא

רק בתוצאות הממשיות שנקבעו, לעתים בכורה גורמים ונסיבות אובייקטיביות, אלא בהעדר אותו רצון עז ונכונות ללא מצרים לנקוט בכל האמצעים ובכל צורות התגובה האפשריות באותה תקופה". עוד נשוב אל נאומו של ד"ר גולדמן, אולם יש להציג לו בינתיים שתי שאלות: א. למה זה היכה עם ודוי זה עשרים שנה? ב. למה אינו מסיק מסקנות אישיות מהאשמה שהודה בה והוא סובר שמספיק ודוי מלולי פאטתי לכפר על העבר ולהכשירו גם להבא להיות מוצב בראשות הצבוריות?

### **משטמה מטורפת למורשת ישראל**

מי ילד לנו את אלה פושעי השואה היהודים? על איזה קרקע צמחו הקוצים והברקנים בכרם בית ישראל? מהו הרקע הנפשי והמעייני העכור והמורעל ממנו שאבו שחיתות מוסרית ושנאה לאחים מעונים, עד שנמצאו כאלה ששרתו ברצון ובשקידה את חיות הטרף במלאכת ההשמדה? ניתן את רשות הדיבור לסופר והוגה הדעות המפורסם י. עפרויקין שהי' מנושאי דגל החילוניות ואשר השואה קרבה אותו לפתחי תשובה, בספרו "קדושה וגבורה אצל היהודים" והוא אומר.

"מנין באו לנו אלפי השוטרים המשרתים היהודים של הגרמנים בגיטאות ובמחנות? מאיזה חוגים התגייס צבא הפושעים הזה? על כך מעידים כל נצולי השואה: מהעולם התחתון היהודי ומחוגי המשכילים... אותם המשכילים בזו מעודם ליהודים ה"חשוכים" על תלבשתם המסורתית, כלום לא הרגישו כלפי יהודים אלה אותם רגשי בוז ואולי גם שנאה, כמו אדוניהם ומפקדיהם הנאצים? שאלו את פי יהודי הגיטו והמחנות והם יאשרו לפניכם, כי המכות שספגו מידי אותו "נוער זהב" יהודי, היה בהן הרבה מהבוז, הם חשו שכאן לא מבצעים רק מתוך צייתנות את פקודת הגרמנים אלא שמשקיעים מקצת התמדה ומרץ עצמי במכות האכזריות... אנו איננו מבינים כי להתפשט מהיהדות הרי זה לגבי יהודי גם להתפשט מהאנושיות, כי הסרת צלם היהדות מהפנים יש בה גם משום הסרת הצלם האנושי והערך האנושי. וכאן יש לציין את העובדה המתאשרת ע"י כל העדים ורושמי הרשומות, החל מהקומוניסטים והבונדיסטים וגמור בציונים, כי יהודים שנשאר

נאמנים לתורה, יהודים בקפוטות ואצטלא דרבנן לא נמצאו במשטרה היהודית, לא היה חלקם בין הקאפס והפלוגות המיוחדות, אפילו הגויים האוהבים אותנו, כאשר הם מבקשים לתאר טיפוסים מזהירים והופעות נעלות בין יהודי המחנות הרי הם נאלצים לחפש אותם בין יהודים שומרי תורה, שלא חלקו מכות, שרעבו ולא התגאלו בטרירות, שפרסו מפרוסתם האחרונה לחולים ולחלשים..."

והרי עדות מסייעת, מתוך ספרו של ק. צטניק, מחבר ספורי השואה המפורסם, שהתעלף וחלה מחלה אנושה לאחר שפתח בעדותו במשפט אייכמן, בספרו "קראו לו פיל" על אושביץ הוא משרטט את דמותו של אליעזר גרינבוים בנו של יצחק גרינבוים אשר הודות לטכסיסי הלשנה וגלויי אכזריות שהדהימו אפילו את הגרמנים הועלה לדרגת מפקד הבלוק.

ק. צטניק כותב בין השאר:

"בשנאה תהומית שנא יהודים דתיים. עיניו היו יורקות גיצי אש להבות, כאשר נתגלגל לידו יהודי דתי ובמיוחד רב. על כן לאחר שחסל את הלר, הזמין מיד מהדרגשים את שני היהודים. מי מהם הוא הרב? ראשו של הרב הוא מכוסה בחתיכת ארג מתוך שרוול תלוש. פרוכטנבוים (גרינבוים) מדד את שניהם במבט בוז. פניו התעוו בצער כנה, על שכמותם חיים עדיין. כאשר פנה אל הרבי משילוו פלט מבין שיניו ההדוקות ב"ריש" מודגשת ובנגון אנטישמי מובהק: "רררביצין" בינתיים הגה מוחו ותכנן איזו סוג מיתה יבחר בשביל שניהם."

ק. צטניק נותן פורקן להרהורי אחד מאסירי אושביץ:

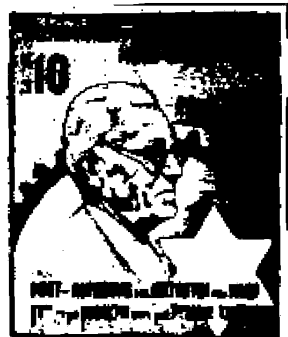
"אביו, המנהיג הציוני ודאי יגיע הראשון לאושביץ כדי להתאבק פה בעפר והוא בודאי ידה ראשון אבנים בפגר בנו התלוי. פרוכטנבוים (גרינבוים) האומלל כל ימיו יחשוב, כי ידיו הם הניפו את המקל שבדי בנו. הוא לא ידע כיצד לקונן ולהתאבל. אין ספק כי בשארית ימיו הוא יתהלך לבוש שק, ואפר של היהודים השרופים שאתם רצח בנו, על ראשו. הרי הבן הוא אבר של אביו כדרך שהפרי הוא אבר של העץ. חלק מהיהודים היה נשאר אולי בחיים, אלמלי היה אביו של משרת הנאצים

פרוכטנבוים (גרינבוים) סוחר זעיר, סנדל או שמש בית הכנסת, מי יודע כמה יהודים היו נשארים עד היום בחיים אלמלי היה פרוכטנבוים המנהיג הציוני, ערירי מילדים".

מה שקרה במציאות ידוע לנו: יצחק גרינבוים מתהלך וראשו זקוף, מוקף כבוד והערצה כמנהיג ציוני דגול. את בנו הרוצח, מלט ארצה ואף כי לא כדור ערבי, אלא נוקם יהודי שם קץ לחייו, הרי שמו שולב ב"גוילי אש" - ספר הזכרון של הנופלים במלחמת הקוממיות. ידע האב כי ממנו ירש בנו את השנאה העזה כמות לשומרי תורה ולנושאי דגלה, כי בביתו ומפיו שמע את הסיסמה "מות ליהדות החרדית" והוא בצע בפועל את הרהורי העברה של אביו ומהו כי ילין ולא יחפה עליו?

היבסקים ברוסיה והקאפס בגיטאות ובמחנות, כולם בזונו מאותה משטמה מטורפת למורשת ישראל ולממשיכיה. יתכן שמתחת לסף הכרתם חלחל הכעס על נוטרי היהדות שבעטיים עדיין לא נטמעו היהודים כליל בין האומות וממילא קיימת הבעיה היהודית ומטרידה את מנוחתם ומנוחת העולם כולו. תליית הקולר ביהודי המסורתי נראה להם כתגובה הגיונית יחידה על הרעה אשר מצאתם ומכיון שהאמונה בשכר ועונש ובמי שחייבים ליתן לפניו דין וחשבון נעקרה מלבם, הרי שנתנו פורקן ליצריהם האפלים ללא כל מעצר ובלם.

רומקובסקי ששמש עשרות שנים כיו"ר ההסתדרות הציונית בלודז' הכתיר את עצמו בחסות הנאצים למלך הגיטו. התעלל ב"נתיניו" האומללים באכזריות רודן מטורף. הוסיף גזירות על גזירות הנאצים, ארגן בקפדנות ובדייקנות את משלוחי המות ללא רחם, מינה את עצמו אפילו כמסדר קדושין בלעדי לזוגות צעירים. אלפרד נויסינג המנהיג הציוני הישיש, ידידו האישי של הרצל, הכתים את זקנתו בגיטו וארשה כמלשין



מתוך שגעון גדלות הוציא רומקובסקי בולים עם דמות דיוקנו

ומרגל למען הנאצים, נדון והוצא להורג על ידי המחתרת היהודית.



לא הוזכרו שמות אלה אלא להדגמה בולטת. אולם ארוכה היא רשימת הדראון והיא משתרעת על פני ערים ועיירות בפולין, ליטה, הונגריה ורומניה, זה לעומת זה עשה אלקים. ומול האפוטרופסים היחידים עושי הרשעה העומדים בראש ההנהגה הציונית, מתיצב מחנה גדול של רבבות מאמינים, אלמונים לרוב אשר כזוהר הרקיע מאירים ומזהירים, שכל מוראות השואה לא יכלו לכבות בקרבם את רשפי אהבת ה' ואהבת ישראל ולהכחיד את שלש תכונות הנפש היהודית: רחמים, בישנים, וגומלי חסדים. עוד טרם הושר שיר מזמור לקדושת חייהם ורק בספרו של יודע תעלומות נכתבו צדיקים וענוי עולם אלה מה פעלו. רבי מיכאל בער ויסמנדל זצוק"ל נותר כאוד מוצל יחיד עלי אדמות שנצב לתבוע את עלבונם, את הפקרתם ואת בדידותם. הוא לא החריש ולא שתק כל עוד היה סכוי אחרון להצלה, הוא לא אבה גם להשלים ולשכוח אחרי ככלות יהדות הגיטאות והמחנות. הוא הקטיגור הגדול במשפט הצללים שערך נגד מנהיגי היהודים העולמית הציונים, וכתב האשמה שלו הלא הוא הרוט באותיות צורבות על דפי ספרו "מן המצר".

אמנם הספר רחוק מלמצות את כל החומר, הוא כלל בו רק פרטים שהיו ידועים לו בעודו במצר ונמנע מלחקור ולהוסיף את כל מה שנתברר לו לאחר צאתו אל המרחב. לבו לא יכול היה להכיל יותר והתפלץ בקרבו, הוא נפל שדוד מעומס משא הפשעים של אלה שעמדו על הדם שקטים ושאננים. כי כאמור משתפי הפעולה הם בבחינת דגי רקק שנאחזו במצודה ובקשו להמלט בכל הדרכים גם הפסולים ביותר, ואילו הלוינים, המנהיגים החילונים הגדולים נמצאו במקומות מבטחים וניהלו מדיניות גבוהה, בה שמשו מיליוני היהודים הכלואים כטוראים על לוח האשקוקי במשחקם.

### *שמן לגוללי המדינה*

המנהיגים הציונים שבתקופת השואה חלשו לא רק על דעת הקהל, אלא גם על מקומות הכסף והאינפורמציה ויצגו למעשה את העם היהודי בפני השלטונות ואומות העולם, הם בלבד אחראים על מה שניתן היה

להעשות בידי כלל ישראל למען ההצלה ולא נעשה. בשלשה שטחים החיוניים נכשלו והכשילו, א. בשטח המודיעין, ב. בשטח העזרה החמרית, ג. בשטח מניעת ההשמדה. אלמלי היו כשלונות אלו בבחינת שגיאות וטעויות, כי עתה היה מקום ללמוד זכות על העדר כשרון, אולם האמת המרה היא כי הם היו תוצאות של שיטה מכוונת וגישה עקרונית. המטרה העליונה והסופית היתה הקמת המדינה, המוני בית ישראל שמשו רק אמצעי עזר, כל מקום שהיתה קיימת סתירה בין שני אלה, נדחקו צרכי ההמונים ואפילו הצלתם מפני צרכי המדינה המתוכננת.

בשנת תרס"ה כאשר פרצו הפרעות ברוסיה קדמו אותן הסוציאליסטים היהודים בברכה וביחד עם סוציאליסטים רוסים התנחמו, כי הדם היהודי הוא שמן יעיל לגלגלי המהפכה. המנהיגים הציונים ראו בדם היהודי שנשפך בתקופת השואה את השמן לגלגלי המדינה היהודית, וכאותו מצביא שמשליך לקרבות רבבות חיילים ומסכן את חייהם על כבוש מבצר אחד כן נהגו המנהיגים הציוניים, ידיהם שבנו את מדינת "ישראל" דמים מלאו והם שיקעו בביצור חומותיה את ילדי ישראל המושמדים בגולה.

ראוי הוא אליעזר לבנה לשבח על אומץ לבו להודות בכך במשפטים אחדים. במאמרו "ההרהורים על השואה" (ידיעות אחרונות כ"ה ניסן) הוא כותב:

"תפישתנו הציונית חינכה אותנו לראות את העיקר בארץ ישראל הנבנית בעליית העם, ובעם במידה ובונה את הארץ. ככל שפקדה מצוקה את התפוצות ראינו את הארץ והעליה כפתרון הנתון. אף בשנות השואה פעלנו בהתאם לכך, את מי שאפשר היה להציל על ידי העלאה הצלנו. במידה ושלטונות המנדט מנעו עליה, שמשה הפרעתם גורם פוליטי מסייע במאבקנו למען פתיחת שערים להבא והקמת המדינה. לכך הוכנו התכניות ולשם כך מוכנים היינו לקרבן וסיכון השאר, כולל הצלת יהודי אירופה לשם הצלתם, נראה לנו כמטרה משנית. אם אין עם בלי אדמה - זעק הרב ויסמנדל - ודאי שאין אדמה בלא עם ואיה עם ישראל החי, לא באירופה!"

הבא נביא סמוכין הסטוריים לדעה הנ"ל:

**אלמנטים בלתי רצויים**

את הקו המנחה לשיטה זו קבע בקונגרס הציוני שנתקיים בשנת תרצ"ז ד"ר וייצמן שאמר:

"תקוותם של ששה מליון יהודים מרוכזת על עליה. מתהומות הטרגדיה אני רוצה להציל שני מיליון נוער. הזקנים יאבדו, הם יחכו לגורלם. הם אבק כלכלי ומוסרי בעולם אכזרי. רק ענף הנוער ישאר. הזקנים צריכים לעמוד בכך ולהשלים עם כך".



"הזקנים יאבדו הם יחכו לגורלם הם אבק מוסרי וכלכלי" (דברי וייצמן)

בשבט שנת ת"ש נמצאה ספינה גדושה פליטים יהודים על הנהר דונוי. רב החובל דרש כסף להמשיך בנסיעה לארץ ישראל, הורי מונטור מנהל המגבית היהודית המאוחדת משיב על פניה זו במכתבו לאמר:

"רבים מן הנוסעים הם זקנים ונשים, הם אינם מתאימים לנסיעות כה קשות. לארץ ישראל דרושים אנשים צעירים המבנינים את מהות הבית הלאומי היהודי. זהו נשק איום ביותר אם תוצף ארץ ישראל על ידי אלמנטים בלתי פרודוקטיביים ויחבלו במאמצים להשיג מדינה".

בספרו "בימי חורבן ושואה" כותב יצחק גרינבוים:

"כששאלו אותי הלא תוכלו לתת מכספי קרן היסוד להצלת יהודים בארצות הגולה אמרתי: לא, ואני אומר עוד הפעם: לא. לדעתי צריך לעמוד בפני גל זה הדוחה את הפעולות הציוניות לשורה שניה".

בשבת שנת תש"ג דנה נשיאות "מגבית ההתגייסות והקליטה" והחליטה לאסור כל מגבית שהיא להצלה, וב"ספר המגבית" מנומק איסור זה במפורש בהתחייבויות אחרות שיש בארץ.

בתחילת שבט תש"ג נאם מר יצחק גרינבוים בת"א על הנושא "גולה וגאולה" בתוך דבריו אמר:

"למען הצלת הגולה עלינו להקדיש רק את עודף הכוחות ועודף המאמצים המצטברים אצלנו. כשבאים להציע שתי הצעות: הצלת המוני היהודים באירופה או גאולה בארץ, אני בוחר בלי רגע של היסוס את הגאולה בארץ. רבוי הדברים על הטבח גורם להפחתת התאמצותנו להגדיל את הכח העברי בארץ. אילו היתה כיום אפשרות של קניית חבילות מזון בכספי קרן היסוד כדי לשלחן דרך ליסבון, כלום היינו עושים זאת! לא ולא".

וזאת למיודעי: בשעה שהשמיע גרינבוים את הדברים המחפירים



"כשנשאלתי לתת מכספי קרן היסוד להצלת יהודים מהגולה אמרתי, לא!" (דברי יצחק גרינבוים)

הנ"ל, הוא שמש בתפקיד יו"ר ועדת הפעולה להצלת יהודי אירופה. הזאב מונה לשמש בתפקיד רועה לעדר שחיות טרף כתרונה. הוא לא היה הזאב היחידי שהתחפש לרועה.

### רק בדם תהיה לנו הארץ

מר נתן שוולב ישב בשוויץ כנציג הסוכנות היהודית ובידו הסמכויות לענייני ההצלה, כאשר פנה ועד ההצלה של יהודי סלובקיה בבקשה להעביר אליהם סכום כסף להפסקת הגרושים לאושביץ, ענה להם מר שוולב במכתב המהוה מסמך היסטורי הראוי שנשנן אותו לעצמנו:

"הדבר הנחוץ ביותר, שהוא העיקר, שיהיה נגד פנינו תמיד שסוף כל סוף ינצחו ממלכות הברית, ואחר הנצחון יחלקו את העולם מחדש בין העמים כמו שעשו בסוף המלחמה הראשונה. אז פתחו לפנינו את הדרך לצעד הראשון ועתה ככלות המלחמה עלינו לעשות הכל שארץ ישראל



"רק בדם תהי לנו הארץ של יהודי הגולה" (דברי נתן שוולב נציג הסוכנות בשוויץ)

תיהפך למדינת ישראל וכבר נעשו צעדים חשובים בכיוון זה. ובקשר לזעקה שאתם זועקים אלינו, עליכם לדעת כי כל העמים בני ממלכות הברית שופכים דמם לרוב ואם אנו לא נביא קרבנות, במה אפוא נקנה את הזכות לגשת לשולחן, בשעה שיחלקו את הארצות אחרי המלחמה, ואם כן שטות ואפילו חוצפה היא מצדנו לשאול מן הגויים ששופכים את דמם, שהם יתנו את כספם למדינת אויבם להגן על הדם שלנו כי רק בדם תהיה לנו הארץ. זה מה שנוגע לכלל ומה שנוגע אליכם בני החבורה החלוצית אתם תטיילו ולמטרה זו אני מזמין לכם כסף בדרך שחור ע"י שליח זה".

כאן בטא מר שוולב את כל האידיאולוגיה הציונית ונסח בצורה ברורה וגלויה את מדיניות המנהיגים הציונים בשטח ההצלה. דרושה תשפוכת דם יהודי הגולה כדי שנוכל לתבוע בוועידת השלום את הקמת המדינה



הרה"ג' שמואל דוד  
אונגוואר זצוק"ל - נייטרא

היהודית. הכסף ישולח רק להצלת קבוצת החלוצים, ועל כלל יהודי סלובקיה להשלים עם הכליון בתנורי אושביץ. כאשר קבל הרב ויסמנדל את תשובתו של שוולב, הוא נזכר בשתי אזהרות שהזהירו חותנו הגאון הקדוש מנייטרא, כי בעבודת ההצלה אל לו לתלות כל תקוות שהן בעזרת הכנסיה הקאטולית ובעזרת התנועה הציונית העולמית, והרב ויסמנדל מאשים את עצמו שלא שעה לאזהרות אלו וכך בזבז זמן יקר ומאמצים כבירים לשוא, במקום להפנותם לכתובות יעילות יותר.

ידוע שאייכמן הציע לד"ר קסטנר עיסקה להחליף יהודים בסחורות, והגדירה בשם "סחורה תחת דם", המנהיגים הציונים גרסו עיסקה אחרת: "דם תמורת מדינה".

נתארכו הדברים ועדיין הם בראשיתם, קצרה היריעה של גליון אחד מהכילם, קצרה גם נפש הקורא והכותב לעכלם בחדא מחתא. גדושה המנה של החרפה והצער מדי, ויש לתת ארכה ורווח להתבונן בין פרשה

לפרשה, למען תחקק עמוק בלבבות ולא תשאר זעקת האימים ואנקתו של צדיק השואה - (כפי שהגדירו אפילו ד"ר הויזנר) רבי מיכאל דב ויסמנדל, הנוקה בין דפי ספרו, והיא תמשיך להסעיר ולקומם אותנו בהתאם למשאלתו האחרונה, לא לשכוח ולא להשכיח את שעוללו מנהיגים חילוניים לאחיהם הנדונים לשריפה.

פרק ג

## בין עובד ה' לאשר לא עבדו

### השאלה שלא נשאלה...

לא אחת נשאלו העדים שהופיעו במשפט אייכמן מפי השופטים ומפי התובע, שאלה שהיתה מוסתרת בה תוכחה וטרוניה עוקצנית: "למה לא התנגדתם, למה לא התקוממתם?" העדים ניסו להצדיק את הקרבנות הקדושים בהסברים נסיבתיים ופסיכולוגים, משל כאילו היו חייבים לטהר את שמם בעיני דעת הקהל. לא קמה בהם רוח להטיח כתשובה בפני המשטר והשליטים שהתובע הכללי יצג אותם, שאלה נוקבת תהומות: למה לא הצלתם ולמה העלמתם והתעלמתם ביודעים בתקופת השואה ממה שאירע?

תקרית בלתי נעימה שכזו לא התרחשה במשך מהלך כל המשפט. התביעה השכילה אל נכון לבחור עדים שלא תצא תקלה מעין זו על ידם, בין שהיו אלה יהודים תמימים, שידעו לספר רק על מה שראו עיניהם, בין אם היו אלה אישים שמסכת השואה היתה מוכרת להם דוקא על כל תופעות הלווי שלה, אלא הללו קופה של שרצים היתה תלויה להם מאחוריהם בכוחה הגיעו למעמד של מנהיגות מסוימת בגיטאות, במחנות ובקרב קבוצות הפרטיזנים והם הזדהו עם המנהיגות הציונית העולמית בגישה העקרונית, כי חורבות הגולה ישמשו כאבניים ללידתה של המדינה היהודית, והתקומה הלאומית תופיע מבין ערפילי עשן הכבשנים.

### דמותו של מנדוג ציוני בשואה

מי אינו נזכר בעדותו המרשימה של אבא קובנר, עטוף הילת מפקד המחתרת הלוחמת בגיטו וילנה ומפקד פלוגות הפרטיזנים. "משורר השואה" ו"גבור המרד", אשר נזף קשות בשופטים כאשר ניסו לרסן ולבלום במקצת את שטף מדברותיו ולהזכיר לו ברמז, כי בסופו של דבר אין הוא ניצב על הבמה באספת עם אלא על דוכן העדות. הקהל שנוכח בבית המשפט נרגש ובכה בכי תמרורים כשהשמיע אבא קובנר את משא הקינה על ההרג ועל הגבורה ועל פשעי עמיתיו של אייכמן ימ"ש. אולם אם היו מזמינים את הסופר חיים לזר (ליטאי), שיעיד על מעלליו של אותו אבא קובנר בתקופת השואה, היה הציבור נאנק דום מכאב ועלבון צורב על פשעי אותו איש שיצא מזרע ישראל ועל גורלם של קרבנותיו: ישישים, נשים וטף שלא טעמו טעם חטא, אולם שבעו לענה ומרורים מידי יהודי נוגש אכזר. זה למעלה מעשר שנים שהיים לזר פרסם את ספרו "חורבן ומרד", הכולל פרטים מסמרי שער על אבא קובנר והלז לא תבע אותו לדין על השמצה, ובשתיקתו אישר את אמיתות המעללים המיוחסים לו.

והרי העובדות הבאות מן הספר, שאינן טעונות שום הסברים נוספים.

קובנר, איש "השומר הצעיר" הצליח למנות את עצמו כמפקד מחתרת הלוחמת בוילנה. מחתרת זו אגרה נשק ולכדה אנשים מאומנים ואמיצים שהיו דרוכים לקרב. אולם מעולם לא הפעילה את נשקה נגד הגרמנים בגיטו, לעומת זאת הגיע קובנר להסכם עם ראש הגיטו גנס ועם מפקד המשטרה היהודית דסלר, לפיו התחייבו, תמורת ההמנעות מכל פעולה מצד המחתרת, לא לנגוע בחבריה לרעה וגם להבטיח להם יציאה מן הגיטו עם חסולו הסופי. לשלשה אלה גנס, דסלר וקובנר היתה שיטה אחידה אשר הלמה גם את השקפות ד"ר ויצמן ונתן שוולב נציגי הסוכנות בשווייץ דהיינו:

יש להקריב את הזקנים והמוני העם ולהציל את הקבוצה הנבחרת של צעירים "אנשי שלומנו". באושמיני הסמוכה לוילנה מסרו הגרמנים את



בצוץ משלוהי המות לידי המשטרה היהודית מוילנה ובספר "חורבן ומרד" נאמר:

"דסלר, מפקד המשטרה היהודי כותב בדו"ח שלו: את הנשלחים מיינו השוטרים היהודים שלי, כי רציתי להציל את הצעירים ואת האינטליגנציה שהם עתידנו. גנס, ראש גיטו וילנה, בעל אשה ליטאית נוצרית, מודיע: מאוישמני נאספו ארבע מאות זקנים ונמסרו לידי הגרמנים, כאשר בא וייס (גיסטפו) ודרש נשים וילדים, אמרתי לו שיקח את הזקנים. ויסלחו לנו היהודים הזקנים, לא היתה לנו ברירה אלא להעלותם קרבן על מזבח עתידנו".

כאשר הגיעו לוילנה שליחי הפרטיזנים ובפיהם ידיעות על ההשמדה המוחלטת והצעות ליהודי וילנה להמלט אל היערות ולהצטרף למחנות הפרטיזנים. קובנר מה הוא עושה?

"את שליחי הפרטיזנים מחזיק קובנר מבודדים שלא יבואו במגע עם ההמון בגיטו ולא יארגנו קבוצות של יהודים סתם ליציאה ליערות".

"היציאה ליערות אינה נשארת בגדר סוד בשביל התושבים, בכל פעם כאשר יוצאת פלוגה, רצים אחריה המונים ורוצים להלוות אליה, אך לפי פקודתו של קובנר נערכת בדיקה יסודית בשעת היציאה ומגרשים את היהודים מן השער ורק לעתים רחוקות מצליח אחד מהם להתערב בין הלוחמים ולצאת ביחד אתם, מענין הדבר שדוקא בלתי ליגליים האלה עתידים להיות מטובי הלוחמים ביערות. היהודים מתחילים לרנן אחרי מפקד הארגון קובנר, במה הוא טוב ממפקד המשטרה? האחד קובע על מי למות והשני מחליט למי מותר לחיות. משמידים מאות יהודים, שהיו ודאי מצליחים לתרום תרומה חשובה במלחמה באויב ויהודים הם הנועלים בפניהם את שער ההצלה".

גזר דינו של גיטו וילנה נחתם, הגיע היום האחרון לפני ההשמדה הסופית, קובנר בוגד בתקנון ארגון המחותרת שלו:

הסעיף 22 בתקנון הארגון אומר: "אנחנו נלך ליער אך ורק כתוצאה של קרב, אחר שנבצע את משימתנו, נקח עמנו מספר גדול ככל האפשר

של יהודים ונבקע דרך ליער, מקום שם נמשיך במלחמתנו נגד הכובש המרצח".

למעשה קובנר מבטיח את היציאה ל-50 חבריו מן הארגון בלבד. למרות כל אמצעי הזהירות נודע בגיטו שהלוחמים מתרכזים לצאת. עשרות צעירים בריאים וחסונים מתקהלים בחצר ומתחננים בפני קובנר שירשה להם להצטרף אל היוצאים, אך קובנר מכביד את לבו והוא מאיים עליהם באקדחו ומגרשם מעל פניו. פי התעלה נשמר שמירה מעולה על ידי אנשי קובנר לבל יסתנן חלילה יהודי "בלתי ליגלי".



פרטיזנים רוסיים הצילו משפחות יהודיות ביערות מידי קובנר

גם בתוך היערות כמפקד הפרטיזנים ממשיך קובנר למנוע הצלה ולשלוח למות כל יהודי שאינו נמנה על חבורתו אנשי "השומר הצעיר".

והרי עובדות מספר:

"אל היער מגיעות שתי נשים, אחת מהן מביאה עמה בן ובת, שבועות רבים התגלגלו בדרכים, הם שמעו שביער יש יהודים מוילנה והן מקוות שהללו ירחמו עליהן ויאספו אותן אל המחנה, אולם טעות

בידן, שבועות אחדים הן נשארות בקצה היער, רעבות וקרועות ורועדות מקור. והמטה של הפלוגה אינו מרחם עליהן, כמה פעמים מאיימים עליהן שאם לא יעזבו את המקום יירו, כמה פעמים שולח המטה אנשים שיובילו את הנשים האומללות והילדים הרחק בתוך היער ויעזבום לנפשם, אולם הבחורים אינם ממלאים את הפקודה האכזרית, מביאים להן מידי פעם בפעם כמה מצרכים בצנעה, כמובן שלא יודע הדבר חלילה לפיקודי"

"במחנה זוכרים את היום שבו באה ליצר קבוצת יהודים מאישיקוק, שהיו מתחבאים אצל אכרים עד שגדלה סכנת הכנופיות והם לא יכלו להשאר במחבואיהם, לשוא התחננו שיקבלו אותם למחנה. אנשי המטה עמדו בסרובם, למרות שידעו שלמעשה הם חורצים פסק דין מות על האנשים האלה. שבועות רבים התגלגלו היהודים האלה בקרבת המחנה היהודי וסבלו מצנינה ורעב ורק כאשר המחנה הפרטיזני הרוסי אסף חלק מהם הסכימו גם המפקדים שלנו



אבא קובנר הכריע את גורלם של נשים וילדים לאבדון

לקלוט את השאר. ועוד זוכרים את המעשה באשה מאישישוק פוצטר ושני בניה שהתגלגלו שבועות אחדים ביער בכפור והבחורים היו מביאים להם מזון בגניבה עד שהמטה נאלץ להכנע ללחץ דעת הקהל ולקבלם".

"שלשה יהודים מחליטים להצטרף אל המחנה היהודי הם מביאים אתם מקלע צ'כי. אנשי המטה חושבים לקבל נשק יקר זה מבלי שיהיה להם צורך לקחת גם את האנשים. מזמינים אותם לשיחה באהל המטה. קומיסר פוליטי שולף אקדה, לוקח מהם את המקלע ושמים אותם במאסר. המטה מפיץ שמועה שהשלשה הם בוגדים וצריך להוציאם להורג. אחד מהם מצליח לברוח ולהזעיק מפקד יחידה רוסי. הוא נחפז לעזרתם, מאיים להתקיף את המחנה היהודי ומשחרר את השלשה, המצטרפים ליחידתו".

אלה הם גרגירים אחדים ממחרוזת פשעיו של אבא קובנר ממה שרשם ופרסם חיים לזר כעזד ראיה, והוא עצמו פרטיזן לוחם שאבד את זרועו בקרב פרטיזני.

מפ"ם הושיבה את אבא קובנר בקיר המזרח שלה, התנועה הקבוצית העלתה את קרנו בעיני הנוער כדמות נערצת של משורר גבור. מפ"ם לא הססה בשעתה להציע את מועמדותו של מר גרינבוים לנשיא המדינה, למרות שמר גרינבוים בתפקיד יו"ר ועדת ההצלה העלים את השואה וחיבל במאמצי ההצלה.

אותה מפ"ם מארגנת הפגנות מחאה לרגלי בקורו של הגרמני שטראוס בארץ, אם כי לא הוכח שהלז פגע מעולם ביהודי כלשהו. מפ"ם נושאת את שם השואה לשוא, היא טובלת בהתחסדות מוסרית ובאותה עת ועונה היא אווזת, טובלת ומקיימת בידה שרץ של פושעי שואה יהודים ואפילו מניפה אותם על נס.

מפ"ם איננה יחידה המנהלת פנקסנות כפולה זו. אף "חרות" מעולם לא ארגנה הפגנות רחוב המוניות נגד מנהיגים יהודים פושעי השואה כדרך שהיא נוהגת כלפי מבקרים גרמנים רשמיים.

### דמות מנהיגי ישראל בשואה

ושבנו וראינו מה בין עובד אלקים לאשר לא עבדו: כאשר פנה הארכיבישוף של וארשה באמצעות חבר מועצת הזקנים הארדיכל שטולצמן אל שלשת הרבנים האחרונים בגיטו וארשה הקדושים הגר"מ זמבה, ר"ש שטוקהומר, והגר"ד שפירא בהצעה שימלטו לפני חסול הגיטו לארמון ההגמון, שקלו בדבר והחליטו כי אסור להם כקרבניטים להציל את עצמם מתוך הספינה הטובעת. בסרוב כזה השיב גם הגר"י פינר זכר קדוש לברכה המורה הוראה של לודז' להצעתו של ההגמון בלודז'.

את ההתייעצות שבין השלשה מתאר ז"יד בעתון האמריקני פורוורטס מיום 1.3.47.

אין יודע כמה זמן ארכה השתיקה, יתכן רגע ויתכן שעות. רבי דוד והוא הצעיר שבין השלושה הפסיק את השתיקה ואמר: אני הצעיר שבכולכם, אין דברי מחייבים אתכם, גלוי וידוע לפני כולנו שאין בידינו לעזור לאנשים האלה במאום, אולם בעצם הדבר שהננו עמהם, שלא עזבנו אותם, יש מקום עידוד בשבילם העדוד היחידי, לי אין כח לעזוב את האנשים האלה. ולית אתר פנוי מיניה ואנחנו נסתר



הר"ר דוד שפירא זצ"ל



הר"ר מנחם זמבה זצ"ל



הר"ר שמשון שטוקהמר זצ"ל

מאלוקים? אותו האלוקים המצוי שם מצוי כאן.

הדברים יצאו מפי האדם הצעיר והשתיקה נמשכה. עתה היא נתחלפה בבכי. אף מלה אחת יותר לא נאמרה. רק בכי התפרץ מתוך שלשת הלבבות. אותה שעה עזבו את חדרם ורבי מנחם אמר: אין לנהל שום משא ומתן בענין זה.

חיים לזר מתאר בספרו דמות רב מוילנא הצועד למשלוח המות:

"לפתע ראינו קבוצה של גברים ובראשם רב ישיש, עטוף בטליתו שהחזיק בידו סדור פתוח, הוא עבר על פנינו כדמות שלא מן העולם הזה וקרא בקול: נחמו נחמו עמי".

### הפקרת הגולה מסורת ציונית

כאשר הגיע רומל (מפקד עליון של הכוחות המזויינים של צבא ה.ס.ס. במזרח התיכון) לשערי אלכסנדריה למרחק של 200 מילין מגבולות הארץ, וראשי הסוכנות היהודית הכינו בשביל עצמם אוירון (הם לא חששו כנראה שמא ישאלום למה לא התקוממתם? למה לא מרדתם?) קבלה השארית הנותרת של יהודי פולין תענית על עצמה. הם הדווים והשכולים, שעמדו בתור להחנק בתאי הגאזים, נחלצו לאפשרות היחידה שבידיהם להושיע לאחים בציון הנתונים לסכנה, אשר הם עצמם נפלו לה מכבר טרף. מזי הרעב צמו למעננו, יהודי פולין שבעיניהם יבש כבר מקור הדמעות ושפתותיהם כבר בלו מצקון לחש התפלה בעד ביתם, קרעו שחקים בבכי תמרורים ובזעקה למעננו.

ומי יודע אם לא תחנוניהם של הנדונים למות, כי לפחות בהר ציון תהיה פליטה, קרעו את גזר דיננו ועם תבוסתו של רומל נצול הישוב בזכותם. כיצד גמלנו אנחנו להם? במה התבטאה אהבת ישראל ותחושת הערבות ההדדית של ראשי הישוב והמנהיגות הציונית העולמית.

### פרשת יואל ברנד

לא כאן המקום לגולל את פרשת שליחותו של יואל ברנד להצלת יהודי הונגריה לפי העסקה המפורסמת: "סחורה תמורת דם". שהוכשלה ע"י הסוכנות מחשש שלא יבולע לקרנות הציוניות. האופייני הוא כמה מאמצים השקיעו ראשיה לנתק את ברנד מכל מגע ולבודדו מן הציבור. כאשר הגיע ברנד לקושטה פיתו אותו אנשי הסוכנות לבא ארצה לפגישה אתם. ברנד (אגב חבר מפא"י מסור) מסר בעדותו במשפט קסטנר, כי נציג אגודת ישראל בועד ההצלה בטורקיה, ר' יעקב גריפל שחשד באנשי הסוכנות, כי ברצונם להכשיל את שליחותו של ברנד, הזהיר אותו לבל יסע ארצה כי הבריטים יאסרוהו, אולם ברנד לא שעה לאזהרות אלו והוסיף בעדותו לאמר: "בשבילי היו נציגי התנועות החלוציות הסמכות ולא נציגי אגודת ישראל".

משלחת הסוכנות ששומעת מפיו את הדו"ח על ההשמדה אינה מאמינה, ונני' פורמרנץ חבר המשלחת שואל: "יואל, האם באמת רוצחים הנאצים כפי שתאתם?" אהוד אבריאל מגיע לקושטה ללוות את ברנד ארצה, שדרכים רבות להציל ולהושיע היו פתוחות לפניו? המנהיגות העלימה ומנעה הצלה, העלמת הידיעות עד השואה היתה תנאי מוקדם למניעת ההצלה. ידעה המנהיגות, כי במקרה ופרטי וממדי השואה יגיעו להכרת ההמונים, תקום סערה צבורית שתאלץ אותם לפעולה רבתי או תמגר את כורסאותיהם, לפיכך גנזו בארכיונים את הידיעות שהוברחו אליהם בדרכי סתר, והתגוננו אחר כך באמתלה כי פקפקו במהימנותם. גם בשטח זה היה קו אחיד בין המנהיגות בישוב ובתפוצות.

כאשר ברנד שואל את חיים ברלס שמא יעצר ע"י האנגלים ולא יוכל לחזור גוער בו ברלס: "אל תבייש אותנו", כאשר הרכבת מגיעה לחלב ממחר אבריאל להסתלק וברנד נעצד ע"י הבריטים המחכים שם לבואו. הוא מובל לקהיר ומוחזק שם במעצר, הסוכנות אינה פועלת לשחרורו והוא רושם בספרו "השטן והנפש": "אף הזדמנות לא נוצלה, הסוכנות היהודית החליטה נגד שובי להונגריה".

בינתיים מצפים לו בבודפשט שכן נתן לו אייכמן ארכה של שלשה שבועות להפסקת ההשמדה. משמתמהמה הוא לחזור, מתחדשים המשלוחים של תריסר אלף יהודים כל יום לאושביץ. ב-17 במאי הגיע ברנד לקושטה, ב-24 ליולי מוכנים האנגלים לשחררו, על מנת שיחזור להונגריה דרך ארץ ישראל. ואז מתרחש דבר שהפתיע אפילו את הבריטים. הסוכנות היהודית מטלגרפת לשלטונות הבריטים בקהיר: "עכבו את שחרורו". ובאותם ימים מודיע אייכמן לקסטנר: "אם ברנד לא ישוב תוך שלשה ימים אניע מחדש את טחנות אושביץ". (ראה הספר "השטן והנפש"). ב-29 בדצמבר, לאחר שברנד שוחרר ומבקש פגישה עם ד"ר ויצמן הוא מקבל תשובה ממנו לאמר:

"לכבוד יואל ברנד! סלח לי שאחרתי להשיב על מכתבך. הייתי בנסיעות ארוכות ומאז שחזרתי לא התפניתי אף לרגע. אשמח להפגש עמך באחד הימים, בעוד שבועיים בסביבות ה-10 לינואר. מזכירתך תתקשר עמך לקבוע מועד לפגישתנו. על החתום חיים ויצמן".



"לא התפניתי אף לרגע, אשמח להפגש עמך בעוד שבועיים" (ממכתבו של ויצמן) ובנתיים ממשיכים משלוחים של 12 אלף יהודים מידי יום



אגב, את המכתב המקורי גנב השרות החשאי מביתו של ברנד למען לא יוכל להציגו במשפט קסטנר ורק הודות לצילום שעורך הדין תמיר הכין מבעוד מועד נשמר אותו מסמך כאות קלון למען ההסטוריה.

נשיא הסוכנות היהודית לא היתה שעתו פנויה להפגש עם שליח יהדות הונגריה ולשמוע על תכניות הצלחתה. הוא נשאר מאופק כיאה ליליד ביצות פינסק מתאנגלן, בינתיים הקיץ הקץ על יהדות זו.

בספר "חיים ויצמן בונה ציון" אשר יצא בהוצאת האוניברסיטה העברית בעריכת מזכירו של ויצמן. מאיר ויסגל, שאינו חשוד בהשמצת האיש אותו העריץ ופיאר מסופר:

מישהו פתח את המקלט, 22 ליוני 41, הרדיו הביא את החדשות: גרמניה פתחה בהתקפה על רוסיה. הגרמנים כבר חצו את הגבול, התבוננתי בויצמן. עיניו היו אפלות. בחדר שררה דממה "כן" אמר, לבני עמנו שם למליונים מהם צפוי גורל איום ומבעית", אבל לאחר רגע אורו עיניו, הוא גחן קדימה, "בסופו של דבר - וזהו החשוב מכל - עתידה מלחמה זו להביא ברכה לאנגליה", הוסיף: האיש שהשמדת אחיו היתה טפלה בעיניו ונצחונה של אנגליה - העיקר נמצא ראוי להבחר כנשיאה הראשון של מדינת ישראל.

יואל ברנד רושם בספרו על פגישה עם אהוד אבריאל, (מנהל משרד החוץ כעת) בבית קפה בתל אביב, שאמר לו שם:

"יואל, חדל לך מזאת, מחה מלבד את מה שהיה, שאם לא כן לא תוכל לקבל בת"א אפילו משרת מנקה רחובות".

### **קראתי ואין עונה**

סדנא דארעא חד הוא. במכתבו שערך הגאון הצדיק הרב ויסמנדל לקונגרס היהודי העולמי בו הזעיק לפעולה, צרף גביית עדות מהכבשנים בכלזיץ כיצד עוקרים את שיני הזהב מן החללים וכיצד מבשלים את בשרם לסבון. ובספרו "מן המצר" מציין הרב ויסמנדל:

"ובכל זאת כאשר בא טרטקובר (מנהל הקונגרס היהודי העולמי) לתרגם את המכתב הזה לאנגלית למען הקונגרס איזה חדשים אחר כתיבתו,

השמיט את תרגום התיבות האלו (על שיני הזהב והסבון), כנראה שלא האמינו או לא רצו להאמין".

למה לא האמינו? זאת נתגלה במקרה לרב ויסמנדל, כאשר פתח מכתב מנציגי הסוכנות בקושטה אל משה דקס נציג ארץ ישראל העובדת וגייזי פלישמן נציגת ההסתדרות הציונית בפרסבורג.

במכתב מקושטה היה כתוב לאמר, שהם קבלו מכתב מאיזה אדוק ובו הצעה להציל את כל היהודים מן הגרוש והם אינם מאמינים לשום אדוק, לפיכך הם שואלים את חברם משה דקס, שהוא יכתוב להם אם יש ממש בדבר ואז יאמינו".

ובקשר לכך כותב הרב ויסמנדל:

"זאת לא פללנו וזאת לא רציתי להאמין בשום אופן, אף אני תלמידו הנאמן של רבינו מנייטרא זי"ע וחתנו, אשר הזהירני מראש ומקדם, שזה יהיה סוף התוחלת מפח נפש נורא. מאחר שהכל בידי החפשים בני הפקר הללו שעליהם אמרו חז"ל: עזין שבאומות ישראל - שכוונתם על ישראל בלי תורה כמ"ש המהרש"א. עד שנכשלתי בהלכה גדולה זו, לא ידעתי ולא האמנתי כי ימנעו בעד מכתבי רבנים בארצות הדמים להשיג את הרבנים בארצות החופש אשר אליהם נכתבו. לא ידעתי ולא האמנתי כי עד כאן תתגבר בלבבם הרע שנאת התורה על אהבת ישראל, תתגדל אצלם השמחה של עקירת התורה על הרחמנות, עם שכתב הנכתב ונחתם בידי רבנים יהיה טעם נגלה בפיהם לעכב את מעשה ההצלה של אלפי אלפים מרדת שחת. אז בתמוז תש"ב לא ידעתי ולא האמנתי.

רק בנובמבר 1942 נסעו ראשי הקונגרס היהודי ונשיא ציוני אמריקה ד"ר סטיפן וייז, אשר על מעלליו הנפשעים עוד ידובר, לואשינגטון לברר מה אמת ב"שמועות" על "רדיפות" היהודים באירופה. רק לאחר שהביאו לד"ר וייז סבון עשוי משומן יהודים, החליט לכנס אספת מחאה...

היה בכל זאת אחד שהאמין - מראשי הקהלה החפשית בבודפשט שבא לפרסבורג להזמנת ועד ההצלה שם, אולם גם הוא היה רגוע וידע גם כיצד לנחם אחרים וכה מספר הגה"צ הרב ויסמנדל בספרו:

"וכבר באותם הימים הגיעו השמועות הראשונות מבתי החנק ומן ההריגות הנוראות בגאזים. ספרתי לו את זאת בכל ההרגש אשר היה בלבנו, אז נענה האדון הזה ואמר, כי שמע גם הוא שמועות כאלה - אלא מאחר שהוא בקי מופלג בחכמת הכמיה, ביכלתו לומר לנו שהגרמנים משתמשים לצורך זה בגז ידוע שגורם מיתה מתוקה כמו אפיוס. כששמענו זאת היה די לנו - וגם לו היה די אחר ששמע מה בפינו".

ברל כצנלסון נתייחד לו התואר מצפונה של ה"הסתדרות" ושל הצבור המתרכז סביבה. כיצד הגיב המצפון על פשע השתקת השואה והפקרת הגולה הגוועת? זאת מספר לנו אליעזר לבנה, לשעבר מאנשי רוח המובהקים של מפא"י וממנהיגיה הבולטים במאמר וידויו ב"דיעות אחרונות" מיום כ"ה ניסן ש.ז.

"דברי אינם בקורת אחרים. גורל הגולה האירופית לא נראה כחזיון מפריע. אכן התעוררו בי ספקות אם הערכתי צודקת והתחלקתי בהם עם ברל כצנלסון. אולם קבלתי את דעתו ואת דעת מפלגתי דאז שאין לשנות. ולא משום שחשתי לקרא תגר על החלטות המפלגה. אלא כאן עמדו לצדה שלשה דורות של מסורת ציונית, כולל מסורת ביתי שלי ואת דינם קבלתי".

במאמר ב"דגלנו" הקודם כבר צוטטו דבריו של לבנה המסביר כי האדישות להשמדת הגולה היא מעצם מהותה של הציונות הבונה עם חדש ומולדת חדשה. יתכן ובין קוראי "דגלנו", שהפרטים הכלולים בסדרת מאמרים זו, גוזלים את מנוחתם הנפשית, מצויים כאלה שמטעמי נוחיות סולדים מעצם העלאת נשכחות כה מזעזעים. יורשה נא להשיב לפקפוקיהם בדברי הסיום של מאמרו של לבנה:

"מסורת ציונית זו היה בה משהו פגום מיסודו, שלמנו עברו מחיר איום, הרבה לקויים, עוותים וכעורים דהאידינא, מקורם בהשכחת העבר הקרוב. עלינו להעלותו מחדש ולעמוד מולו במלא תודעתנו, למען תחלים נפש האומה מחוליה".

## הכרזת ה"מלחמה" על גרמניה

מתי נפלה ההחלטה הגורלית במטהו של היטלר ימ"ש: להשמיד, להרוג ולאבד את יהדות אירופה? על כך קיימת עדות ברורה בספרו של הרב ויסמנדל "מן המצר". ויסצלני, נציגו של איכמן בסלובקיה, האישי שאיתו ניהל הרב ויסמנדל בהצלחה את המשא ומתן על הפסקת גירוש יהודי סלובקיה סיפר, כי שגריר גרמניה בארצות הברית העביר להיטלר את הדו"ח על ועידת מנהיגי הציונות והקונגרס היהודי בניו יורק בה הכריז סטיפן וייז בשם העם היהודי מלחמה על גרמניה. למקרא דו"ח זה קיבל היטלר התקפת טרוף, התנפל מלוא קומתו ארצה, נשך את השטיחים וצעק: "עתה אשמידם, עתה אשמידם". לאחר מכן כינס את מנהיגי הנאצים לישיבה בונזיי, בה ערכו את התכנית המפורטת של ההשמדה.

מי היו מחנות הצבא של "העם הלוחם" אשר סטיפן וייז הטיל למערכה? בשורות הקדמיות ניצבו כלואי הגיטאות, חיל גדול, עצום ורב של ששה מליונים - בשר כבשנים, אנשים נשים וטף. הוא סטיפן וייז ישב לו לבטח הרחק מכל סכנה ובשם של חסרי המגן האלה הכריז על מלחמה בגרמניה האדירה.

### *חשובה עו' בארץ ישראל מקהילה שלמה בגולה...*

מקובל, כי גם במלחמות טוטליות, אפילו כאשר נוקטים בשיטות "אדמה חרוכה" דואגים המצביאים לשלום בני עמם ובפרט לגורל ישישים ותנוקות. גם רודנים אכזריים ביותר, שאינם נרתעים משום אמצעי ובלבד לנצח בקרבות, אינם שוכחים, כי אין ערך לנצחון מזהיר ביותר, אם לא ישארו בחיים המוני העם, אשר למען עצמותו וקיומו לחמו הלוחמים. במלחמת העולם השניה יצאו כמה ממשלות מארצות הכבושות בידי הנאצים לגולה וממרחקים ניהלו, במידת האפשרות, את המערכות במולדת. בראש וראשונה היתה דאגת הממשלות בגולה נתונה למחסורי האוכלוסיה האזרחית. מאמצים מרובים השקיעו לספק תזונה

ותרופות להמונים הסובלים. גם תכנון המרידות ופשיטות הפרטיזנים היה מחושב לפי ממדי הסכנה הצפויה מהם לצבור האזרחי. כך נהגו ממשלות פולין, צ'כוסלובקיה, צרפת, נורבגיה, יוגוסלביה, יון, בלגיה והולנד. יוצאי דופן לגנאי ולא לשבח היו גם בשטח זה ראשי הציונות והקונגרס היהודי העולמי שהתיימרו לשמש מעין "ממשלה בדרך" ומתוך מניעים פוליטיים גרידא, הפקירו באכזריות וחוסר אחריות מדהים את המוני העם, שייצגוהו כביכול.

הרעב והמגפות הפילו רבבות חללים בגיטאות, עוד לפני שהנאצים ניגשו לביצוע ההשמדה הכללית. אחוז התמותה בקרב התינוקות נע במקומות שונים בין 60 ל-70 אחוז. תופעה מחרידה שאין לה אח וריע. היתה קיימת אפשרות סבירה להעביר באמצעות הצלב האדום או ארצות ניטרליות, כגון שוויץ, פורטוגל וטורקיה, חבילות מזון ותרופות ליושבי הגיטאות. תמורת חבילה אחת שהכילה מצרכים יקרי ערך כקפה, קקאו וכו' ונמכרה בשוק השחור, יכלה המשפחה המקבלת להתפרנס חודש ימים במזון חיוני לקיום הגוף. התרופות היו הכרחיות להצלת חולים ותינוקות. כלום יתואר תפקיד יותר חשוב ונעלה לארגונים היהודים העולמיים בתקופת השואה, מהספקת חבילות ישע אלה בכל הדרכים לגיטאות. ציטטנו כבר במאמר הקודם את דבריו של יצחק גרינבוים יו"ר ועדת ההצלה בארץ ישראל, שהתנגד להקציב אפילו לירה אחת מקרן היסוד למשלוח חבילות מזון לנאבקים עם הרעב המר ממות. גישה זו הלמה את סיסמתו המפורסמת שחשובה "עז" בארץ ישראל מקהילה שלימה בגולה. כיצד אם כן יתכן למנוע חבילת קש מ"עז" בארץ ישראל ותמורתה לשלוח מזון לילדים תשושים בגולה? אולם לא מספיק. כאותו מושחת אופי הטוען: לא יתן ולא יתנו אחרים, שחז"ל הגדירוהו כרשע, לא הסתפקו ראשי הציונות ב"שב ואל תעשה" נפשע, אלא ביקשו למנוע בכח גם מאחרים להחיש סעד לנצורי הגיטאות.

**משלוחי המזון של צא"י בארה"ב והחבלה בהם**

בשלהי שנת תש"א הכריזה הסתדרות צעירי אגודת ישראל בארצות

הברית בעידוד "אגודת הרבנים" דשם, על משלוח חבילות מזון ליהודי פולין. מאות בחורי ישיבה התגייסו להתרמת כספים ולאריזת החבילות. אלפי חבילות נושאות הצלה פורתא יצאו לכיוון פולין. מכתבי תודה רוויי המעות אישרו את קבלת החבילות והתחננו להמשיך במפעל הצלת נפשות. והנה אירע דבר שגם דמיון מתעתע לא מסוגל היה להמחישו. "ועדת החרם נגד גרמניה" שע"י הקונגרס היהודי העולמי, תבעה בשם ד"ר סטיפן ויזו מצעירי אגו"י להפסיק מיד את משלוח החבילות, הפוגע בתקנות ההסגר שברייטניה הטילה על גרמניה.

משנדחתה תביעה מבישה זו, ארגן המנהיג הציוני ד"ר יוסף טננבוים, שמינה את עצמו כיו"ר התאחדות יהודי פולין, משמרות מחאה שניצבו לפני משרדי צעירי אגו"י והניפו כרזות גם באנגלית לאמר: "הפסיקו לשלוח מזונות לארצות האויב הנאצי". אל תפרו את החרם נגד היטלר". הגויים ראו, כן תמהו: יהודים מסייעים בידי היטלר? (הציונים הרגישים מאד כל אימת שנערכות בארצות הברית הפגנות מחאה נגד רדיפות הדת במדינת "ישראל" וטוענים, שההפגנות גורמות לחילול שם ישראל בגויים, לא חששו אז להניף כרזות כאלו באנגלית דוקא). צעירי אגו"י לא נרתעו כמובן, אולם המוני היהודים



חברי צא"י בארה"ב אודים חבילות מזון לכלואי הגיטאות

התמימים בניו יורק נבוכו והמשלוח צומצם מאד. כמה מזי רעב וכמה חולים אנושים נפחו את נשמתם בגלל החבילות שלא הגיעו, מנין דמים זה כתוב במרומים בפנקס חובותיו של ד"ר יוסף טננבוים, אשר במותו אשתקד לא גמרו עליו את ההלל וההספדים.



משמרות הציונים נצחו, משלוחי המזון לא הגיעו ליעדן - וילדי הגיטו נופחים נשמתם ברעב

כמובן שיהיה זה פשטני מידי אם נניח ששנאת ישראל ורשעות הלב בלבד גרמו להם לסטיפן וייז וטננבוים למנוע פת מפי נפוחי כפן. גישתם נבעה מהשקפת עולם, שהיתה נחלתם המשותפת של כל מנהיגי הציונות בארץ ובחו"ל: כעם לוחם עלינו להקריב קרבנות, שיזכנו עם סיום המלחמה במדינה עצמאית. עלינו לסייע למאמץ המלחמתי של בנות הברית בכל התנאים ובכל המסיבות, לא להטריד אותן אפילו בשעה שגורלם של מליוני יהודים מוטל על כף המאזנים. הנמקה זו העלה ד"ר טננבוים במפורש בויכוח על חבילות המזון. הוא כותב ב"טאג" מיום 22 ליולי 41, לאמר:

"ייתכן שאולי יכולתי לנקוט בעמדת אגודת ישראל כי "אנגליה אינה מוסמכת לקבוע מה טוב ומה רע ליהודים"... אולם ראשית כל, אין זה

רק ענינים של היהודים אלא ענינו של העולם כולו, אשר ענייני היהודים חייבים להתאים את עצמם לו, או אפילו להטמע בו כליל. כל דבר המפריע בעד מטרות המלחמה הבריטיות הוא מנוגד לעניינים החיוניים של העם היהודי. אסור לנו לעשות כל דבר, בתור עם או ארגון, שעלול אפילו לעורר חשד, שאנו עם לבדד ישכון".

שמא תאמר, כך דרכה של מלחמה, שאינה יודעת רחם. לאו דוקא! באותה עת ועונה, הקימה מלכת יוגוסלביה, ששהתה בארה"ב, ועדה למשלוח חבילות מזון ליוגוסלביה בשביל משפחות החיילים היוגוסלביים שנשבו ובראש הועדה התיצבה גברת רוזבלט, אשת נשיא ארצות הברית. בכל אמריקה לא נמצא אפילו יוגוסלבי מטורף אחד, שיטעון כי יש בכך משום סיוע לגרמנים, שכבשו את יוגוסלביה ועל כן אסור לזון את המשפחות הרעבות. כאשר פרץ הרעב ביון הכבושה, חזר מלך יון הגולה על פתחי ראשי "בנות הברית" והתחנן על נפש עמו. הוא לא הרפה עד שהשיג, כי בעוד המלחמה בעיצומה, הגיעו "בנות הברית" להסכם הדדי עם גרמניה, על פיו ישלחו "בנות הברית" אניות נושאות מזון לכלכלת תושבי יון. הם עשו זאת למרות ששחררו בכך את גרמניה מן ההכרח לפרנס את אוכלוסיית יון ויתר על כן, הצבא הנאצי הכובש אף הוא נהנה בעקיפין ולעתים גם במישרין מהמזון. מה שיאה היה למלך יון ולמלכת יוגוסלביה, לא הלם כנראה את מעמדו של "הנשיא הבלתי מוכתר" של העם היהודי. ד"ר חיים ויצמן, שקוע במדיניות גבוהה, בז ליום קטנות ונקלה היתה בעיניו מלאכת השקטת רעב והחשת מזור. עושי דברו בארצות הברית שקדו על קיום הנבואה שהשמיע בקונגרס הציוני בשנת תרצ"ז כי,

"הזקנים יאבדו, הם אבק כלכלי ומוסרי בעולם האכזרי. הזקנים

צריכים לעמוד בכך ולהשלים עם כך".

### **הפגנת 500 הרבנים בווישינגטון**

במשך כל שנות ההשמדה כידוע, לא נקטו "בנות הברית" שאליהן הצטרפנו כביכול כ"עם לוחם", בשום פעולה ממשיית להצלת יהדות אירופה. נאמנים להלכה שעשו שונא את יעקב, שמחו בלבם גם שונאיו



של היטלר על המלאכה שהוא מבצע ביהודים. משאת נפשה של הנצרות מאז השתלטה על העמים: "להשמיד את רוצחי המשיח", עמדה על מפתן התגשמותה. רק בשנת תש"ד, הוקם המוסד הממשלתי הרשמי הראשון, שנועד להציל יהודים ממות, הוא "ועד ההצלה לפליטי מלחמה של הנשיא רוזוולט". לא על נקלה הסכים הנשיא רוזוולט, שהיה שונא ישראל מובהק, ליסודו של ועד זה. קדם לכך מאבק ממושך של היהדות החרדית בארצות הברית בראשות "אגודת הרבנים". יומיים לפני יום הכפורים תש"ד, יצאו חמש מאות רבני ארצות הברית בהפגנה רבת רושם לושנינגטון ובפיהם זעקת אימים על נפש אחים הנתונים בצרה. הם הגישו את תעצומותיהם לפני הקונגרס והסינט של ארצות הברית וכן ב"בית הלבן" של הנשיא. פניות בלתי פוסקות אל צירי הקונגרס וחברי הסינט, הבשילו את החלטת שני הבתים המחוקקים, שאילצו את רוזוולט להכריז ב-22 ינואר 44 על הקמת ועד ההצלה של הנשיא. לאותה הפגנת רבים אירע תקר אחד פוגע ומכשיל: הנשיא רוזוולט סרב לקבל את משלחת המפגינים ויוצג רק על ידי מזכירו. וכאן אנו מגיעים שוב לאישיותו עתירת העוונות של סטיפן ויזו. ה"מארגן ז'ורנאל". שאינו חשוד על הטלת שקוצים במנהיגים ציונים, כתב על הפגנת הרבנים בין השאר:



הפגנת רבני ארצות הברית לפני הבית הלבן

"יש להצטער על כך, כי הנשיא לא מצא לנכון לקבל את פני משלחת הרבנים. יש להצטער משנה צער על הקובלנה, כי זה אירע בגלל "השפעות" שלהן היה הנשיא נתון מטעם גורמים יהודים מסוימים. הפיכת ענין הצלת היהודים לכדור פוליטי בו משחקים עד לפני מפתן בית הנשיא היא שערוריה נוראה".

### סטיפן וייז ואנשיו מחבלים בזדון

אנשיו של הרביי סטיפן וייז לא הסתירו את פשע החבלה המכוונת וגם הצביעו בגאווה על סטיפן וייז כעל אדם שניסה להכשיל את הפגנת הרבנים. בבטאון הציוני העברי "בצרון" מתשרי תש"ד אנו קוראים את דברי הלגלוג הבאים (ראה ספר "דברי ימי ועד ההצלה בארצה"ב, מאמרו של ר' משה פראגר):

"הרבנים והגאונים שלנו, הרשכבה"ג והחופק"ק וכבוד קדושתם של האדמורי"ם והצדיקים מכל המינים וכל כלי הקודש, עזבו לפתע את כסאות רבנותם, אזרו את אבנטיהם, סלסלו את פיאותיהם, תקנו את זקניהם ויצאו להסתער על חומות עיר הבירה ושינגטון. הרבנים שלנו הם בקיאים בש"ס, רק מסכת אחת לא למדו ושכחו אותה, היא מסכת דרך ארץ. הם לא הבינו ולא ידעו, כי אין לכבוש את ושינגטון בסערה. הם חייבים היו לדעת, כי מצויים מפתחות לבית הלבן, מפתחות מבחוצ' ומפתחות מבפנים להכנס לפני ולפנים ומפתחות אלו מצויים בידים אחרות. זהו כלל עתיק "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". ודאי יודעים הם, כי כאשר על הציונות ריחפה סכנה גדולה, מי הוא שהלך לבקש רחמים ולקרוע את גזר הדין? לא הם, אלא אחד, ראביי מפורסם, שניצב תמיד על המשמר ואשר בידיו ובידי חבריו נמסרו".

באמצעות חבר הקונגרס בלום, עשה סטיפן וייז את הכל, כדי למנוע את קבלת ההחלטה בבתי המחוקקים על הקמת ועדת ההצלה, אולם הוא הצליח רק להשהות. אבל לא לבטל את ההחלטה הנ"ל.

אין הקב"ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה ולפיכך אין לקפח גם את שכרו של ראביי סטיפן וייז על מעשה אחד טוב שעשה. אמנם הוא חשב לרעה, אולם אלקים חשבה לטובה להחיות עם רב. המעשה הטוב הזה

היה פירוק "ועד ההצלה המאוחד למען יהדות אירופה". הועד המאוחד, שכלל את כל הארגונים היהודים הגדולים בארצות הברית לרבות "אגודת הרבנים" ואגודת ישראל, ואשר בראשו עמד ד"ר סטיפן וייז, הצטיין לא רק באפס כל מעשה, אלא גם בלם כל התעוררות להצלה, שהיהדות החרדית בארצות הברית ביקשה לנקוט בה. כנראה שלבסוף נמאסו על ד"ר סטיפן וייז ההטרדות הבלתי פוסקות של נציגי יהדות התורה, שתבעו פעולות ממשיות ולא הסתפקו במדיניות גבוהה ובתחילת שנת תש"ד החליט ד"ר וייז לפרק את הועד המשותף. בישיבת הפירוק הדרמטית נתקבלה החלטת החיסול בקולות: הקונגרס היהודי העולמי, הועד הציוני, מועצת בתי כנסת של "המזרחי", "בני ברית" ו"הדסה" נגד קולות: אגודת הרבנים, אגודת ישראל, הועד האמריקאי היהודי וועד הפועלים.

### **שיתוף הפעולה עם הציונים מנע הצלה**

כך מסתבר למה יצאה היהדות החרדית למבצע ההצלה בתנופה ובהקף רק בתחילת תש"ד, שיתוף הפעולה עם הציונים אסר קודם את ידיהם כבנחושתיים.

ועל כך מתודה הרב הגאון סילבר בספר "דברי ימי ועד ההצלה" לאמר:

"וודא עקא, כי הנסיון האחרון של "השתדלות" ושל "שדול" אצל ראשי המרצחים בעד מחיר רב של כסף ושוה כסף של תשלום פדיון שבויים בגלוי ושל מתן שוחד בסתר, נסיון נואש זה נעשה באיחור רב מידי. אילו הצלחנו לאחוז באמצעים כאלה שנה שנתיים ואף שלוש שנים לפני כן, כי אז, כי אז ...

אילו השכלנו לשים יותר לב וביתר עזות דקדושה וביתר חרוף נפש והסתכנות עצמית לקריאותיו ותביעותיו של האי גברא רבה, גדול בתורה וגבור במעשי הצלה, הרב מיכאל דוב ויסמנדל, ריש מתיבתא דישיבת נייטרא, אשר הוא שהיה בעל המתכנן הגדול, בעל העזה הגדולה ובעל התובע לגדולות ונצורות אהה ... אילו, אילו, אילו ..."

בגיא הדמים ישב הרה"צ הרב ויסמנדל, הזעיק שמים וארץ, הריץ את מכתביו בהסתכנות ותמורת תשלומים גבוהים לתפוצות הגולה ולא ידע

כי מכתביו לא הגיעו בכלל אל הרבנים להם נועדו, אלא נשארו במגירות המנהיגים הציונים, אשר איתם שיתפו הרבנים פעולה למען ההצלה. והרה"צ הרב ויסמנדל קורע שחקים, אולם לא מבקיע את לבבות האבן:

"אחבנני" האם השתגעתם, האם אינכם יודעים באיזה גיהנום אנו חיים. אתם שומרים על הכסף וכל תחנונים שלנו אינם פועלים אפילו פעולה של עני העומד בפתח. אתם משליכים לפנינו פרוטות. כמה הפצרות הפצרנו בכם? רוצחים משוגעים! מי הוא הנותן? אתם הנותנים פרוטות מגובהי במותיכם או אנחנו הנותנים דם ודמעות בעמקי תהום. אנחנו כבר ספרנו לכם כמה פעמים את הנעשה באמת, האפשר שאתם מאמינים לזה הרשע הרצחן יותר ממה שאתם מאמינים לנו הנרצחים? האפשר זה? השם יפקח את עיניכם ויתן לכם את הזכות להציל בשעה האחרונה את שארית הפליטה".

### ומאז נפרדו...

"ועד ההצלה של אגודת הרבנים" באמריקה רשם דמים באותיות של זהב. הוא הציל חיי אלפים, אולם זו היתה כאמור כבר השעה האחרונה עת נותרה רק שארית הפליטה. שנים רבות גורליות הוחמצו בעקבות שיתוף הפעולה עם ארגוני הציונים. על הגישה של יהדות התורה למעשי ההצלה כותב הרב הגאון ר' אליעזר סילבר שליט"א. שעשה גדולות ונצורות למען ההצלה, בספר "דברי ימי ועד ההצלה".

"זכורני כי בימים האלה למען ההצלה נכנסתי לתבוע סך הגון מאת נדבן ידוע ומפורסם והלז פנה אלי בשאלה כזו: ילמדנו רבנו. קשה לי להשיג שבענני הצלת היהודים באירופה אין מי שיצליח לעשות דבר מה, לא כל המוסדות וארגוני העזרה המפורסמים שלנו ולא המנהיגים הפוליטיים הנכבדים שלנו ודוקא קומץ של רבנים אורטודוקסים, רבנים לא מודרנים ובטלנים הם הם שהצליחו במשימה כזאת? ואני השיבותי לאיש תשובה קצרה: כאשר הדבר נוגע להצלת נפשות מבני ישראל אנחנו הרבנים מצווים שלא להיות בטלנים כלל וכלל. מצוה זו של פקוח נפש ושל פדיון שבויים אינה נקנית אלא במסירות נפש ממש.

על פי דין תורתנו הק' אנו מוכנים למען הצלת נפשות לעבור על כל מיני עבירות גדולות וקטנות כלפי השלטונות. אנו מוכנים לפדות יהודים לקוחים למות מתוך מחנות הרכוז שלהם בעזרת פספורטים מזוייפים ולשם כך לבוא אפילו במשא ומתן עם מזייפי תעודות וגונבי פספורטים. אנו מוכנים להבריה ילדי יהודים על פני גבולות ולהעסיק בכך מבריחים מומחים, אנשי הפקר שמלאכתם היא. אנו מוכנים להבריה כספים שלא ברשות לאזורי האויב במטרה לשחד בשלמונים כמה וכמה מבין מרצחי היהודים חלאת המין האנושי ואנו מוכנים אפילו לשלוח שליחים מיוחדים להתחנן בפני ראשי המרצחים ולנסות לשכך את חרונם על היהודים במחיר גדול ועצום".

אופינית להדגמת השוני הזה, היא גם הקובלנה בפיו של מר חיים ברלס, אשר שימש נציג ועד ההצלה של הסוכנות היהודית בקושטה, ובביקורו בארץ התלונן באזני חבריו בסוכנות היהודית על ר' יעקב גריפל זצ"ל, איש ההצלה המופלא, שפעל כשליח היהדות התורתית בקושטה. מר ברלס טען, כי ר' יעקב גריפל הופך את כל סדרי המשרד בקושטה, הוא ביטל את שעות הקבלה והעבודה הקבועות, ולא עוד אלא שהכניס גם את מיטתו לתוך המשרד, כדי שלא יהיה נאלץ לעזבו אפילו בלילות, מחשש שמא תגיע פתאום איזו ידיעה חשובה או שיחה טלפונית שבעקבותיה אפשר להציל אולי יהודי אחד.

### **אגו"י בארץ ישראל באזיקי הסוכנות**

לדאבון לב, אין לזקוף על חשבוננו של יצחק גרינבוים אפילו זכות יחידה שעלתה כנ"ל בחלקו של סטיפן וייז. יצחק גרינבוים לא מצא לנכון לפרק את השותפות עם אגו"י בארץ ישראל בועד ההצלה הסוכנותי. הוא הבין שאגו"י מבחוץ היא יותר מסוכנת לזממיו, מאשר כל עוד היא בפנים. התוצאה היתה, כי בעוד שכל ההסתדרויות הארציות של אגו"י בעולם הגדילו לעשות למען ההצלה, היות ופעלו במסגרת עצמאית, נשארה אגו"י בארץ ישראל כבולה באפס מעש באזיקי הסוכנות היהודית. ועד ההצלה הסוכנותי נשא את שם ההצלה לשוא, יותר נכון היה לכנותו בשם ועד ההעלמה, ההשתקה, הסח הדעת ובלימת המרץ. משול היה

לכרכרה רפודה שעטנוז ונהוגה בכלאים, שהרכב עוצר את הפרשים הדוהרים למען יתנהלו בכבדות ולאטם. בעוד שנציגי אגודת ישראל בועד ההצלה הסוכנותי היו חדורים רצון לוחט להציל חיי יהודים היו הגיגיהם של הנציגים הציונים ובמיוחד היו"ר גרינבוים שקועים בתחבולות כיצד לנצל את השואה ומוראותיה לביצור הבית הלאומי ולמתן תוקף לתביעות הקמת מדינה יהודית.

הצטרפותה של אגו"י בארץ ישראל לועד ההצלה הסוכנותי היה בבחינת החטא הקדמון, הראשון ולא האחרון של שיתוף פעולה עם החילוניות הלוחמת. בתוך מסגרת חילונית. שיתוף פעולה שהיה הרה-אסון בשעתו וגם במרוצת הימים הבאים.

כל מי שהשתתף בוועידה הארצית הראשונה של אגו"י בפתח תקוה לא יכול לשכוח את זעקתו של העסקן המסור ר' הנוך קרונזק ז"ל, נאמן ביתו של מרן הגאב"ד מבריסק זצוק"ל, שהרעיד את לב כל משתתפי הוועידה בשאלתו הנוקבת: יהודים רחמנים בני רחמנים, כיצד זה מסרתם את התפקיד הנשגב והקדוש ביותר בתקופתנו זו, את הצלת יהדות אירופה בידי המסואבות של יצחק גרינבוים? במשך הזמן נתברר את שחייב היה להיות מובן כבר אז: מה עולל ועד ההצלה הסוכנותי ליהדות אירופה וכיצד קרב את שקיעתה.

## פרק ה

### חובה לקיים דברי המת

בין דברי העודד הרבים בכתב ובעל פה, התובעים להמשיך את פרסום סדרת המאמרים "מן המיצר" ומצוי הנושא עד תומו, לא נפקד גם קול בודד, שהמליץ על הפסקת גלויי הנשכחות, בנמוק שנוח לסתום את הגולל על פרשה שנתרחשה לפני שנים כה רבות. מכיון שאותו יחיד נכבד לא העלה טעמים הלכתיים, אלא מדיניים, נהיה רשאים להסתמך על כך

שסיעת אגו"י הצביעה השבוע ב"כנסת" בעד אחד החוקים הספורים, שאינו נוגד אולי את ההלכה והוא: בטול חוק ההתישנות לפשעי הנאצים ועוזריהם. כלומר, אין הזמן יכול בדיני אדם: לכפר, למחוק ולטשטש את עצמת הזוועות שבצעו הנאצים או עוזריהם היהודים. נכון הוא שכוונת המחוקק לא היתה לפושעי השואה היהודים רמי המעלה ועמוסים תוארי הכבוד של מנהיגים לאומיים, אשר סדרת מאמרים זו מוקדשת לדראונם, אולם שורת הצדק וההגיון גורסת, שאם שגגת מנהיג עולה זדון, זדונו על אחת כמה וכמה. העובדה, שהגה"צ ר' מיכאל בער וייסמנדל ייחד על ערש דוי, לפני הסתלקותו מן העולם את כל כוחות נפשו וגופו, להנחיל לדור אחרון את תודעת פשעי המנהיגים החילוניים, מטילה על כולנו את החובה לקיים את דברי המת הגדול, להרחיב את היריעה ולגוללה ללא רתת.

### **כתב אשמה**

בספרו "השטן והנפש" מפרסם יואל בראנד קטעים ממכתב ששלח למשה שרת.

"בלבי פועם רגש של סולידריות כלפי המפלגה, לה הקדשתי את מיטב שנות חיי, אולם דבר זה אינו יכול ואין צריך למנוע אותי מלקבוע את האמת ההסטורית וזאת מבלי להתחשב אם כמה מעמיתינו בצמרת יפגעו מכך אם לאו. אני משוכנע כי בשנות 42/45 נעשו מצדם של המוסדות המוסמכים של תנועתנו משגים והזנחות גורליים ... משך עשרות בשנים שאפו אנשינו לתכלית אחת - המטרה הציונית הישנה נושנה - קיבוץ גלויות במדינה יהודית. בימי היטלר חייבת היתה משימה אחרת לתפוס את המקום הקדמי והיא לקיים את עצם חייו של עמנו. אולם חברינו הוסיפו ללכת בדרך שהכתיבה להם המטרה הישנה, מבלי להבחין בכך, כי העם עצמו צונח ומת בדרך.

כאשר שלשת רבעי יהודיה של אירופה המרכזית כבר נספו בתאי הגאזים, עדיין היתה יהדות הונגריה שלמה והיה קיים סיכוי אחד ויחיד להציל לפחות שארית זו של עמנו ברובה המכריע מהשמדה. סיכוי הסטורי זה הוחמץ. הוא הוחמץ משום שכל מוסדות החברה היהודית

הגיוינט, הסוכנות, ההנהלה הציונית והמפלגות היהודיות בארצות הדימוקרטיה לא הכירו בכך, שזו המשימה המרכזית וכי יש כורח לשעבד לה את כל המטרות האחרות... דבר אחד לא עשית חבר שרת היקר, וכל הסוכנות לא עשתה אותו והוא: להזעיק ללא שהיות את דעת הקהל בעולם, לגייס את העתונות בעולם החפשי ככל שהדבר ניתן היה... אי אפשר לומר שאתם לא קבלתם אינפורמציה על המתרחש. הונגריה היתה החוליה האחרונה בשרשרת, וורשא הלכה קודם. אנו מבודפשט, מסרנו לכם בשנים האחרונות בפרטי פרטים, ע"י דוחו"ת כללים ואישיים על גורלם המזווע של היהודים בשטחי הכבוש הנאצי. שלחנו אליכם גם עדי ראייה. הגיע הזמן, שבו היה עליכם לנקוט עמדה וצעדים מכריעים. אולם העולם מילא פיו מים ובעובדה שהוא יכול היה לשתוק כלולה אשמתכם, שהרי אילו נזדעק העולם, היו גם יהודי קלויזנבורג יודעים כי עליהם לברוח... בכל רחבי העולם אספו בשבילנו מיליונים. עשו זאת הגיוינט וארגוני יהודים אחרים. אולם כאשר הגיע לעשיית שמוש בכסף זה, כדי להציל את חייהם של מאות אלפים החלו לנהוג במדה של קמצנות..."

כאן מאשר איש מפלגה מובהק של מפא"י שלש נקודות יסודיות בכתב האשמה נגד הצמרת הציונית: א. פשע ההעלמה, ב. הסרוב להקציב כספים שנתרמו להצלה ליעודם, ג. סיבת ההתנהגות הנפשעת נעוצה בגישה: שהמדינה היא המטרה העליונה והצלת העם טפלה לה.

### **נסיון ההצלה בבריטניה והכשלתו**

בעתון הלונדונאי "טיימס" מיום 6 ביוני 1961, פרסם הרב ד"ר שלמה שינפלד, ששמש בשנות השואה יו"ר הוועה"פ של ועד ההצלה מיסודו של הרב הראשי בבריטניה, מכתב למערכת, שעורר סערה בקרב ציוני בריטניה. הוא כותב במכתבו בין השאר:

"בדצמבר 1942 ארגננו בלונדון מועצה להצלת יהודים מרדיפות הנאצים והקמנו ועדה פרלמנטרית למטרות ההצלה בנשיאותו של הפרופסור א. ו. הלל, שזכתה לסיוע מנהיגיהם של שני בתי המחוקקים הבריטיים.



עבדנו תזכיר עם נקודות הבאות: כתוצאה מנגישות והשמדת היהודים ועמים אחרים בארצות האויב, תובעת הממשלה האנגלית בהסתמך על הצהרת חבר הלאומים שהוגשה לפני שני הבתים ב-17 לדצמבר 1942, הכרות נכונותה למצוא מקלט זמני בתוך שטחיה או בשטח הנתון לחסותה לכל אלה שיצליחו להנצל מהארצות הנ"ל.

לפנות אל ממשלות המדינות הגובלות עם שטחי האויב או עם שטחי הכבוש של האויב, להעניק מקלט זמני בשביל משפחות ואנשים, שינצלו מאותם השטחים ולעזור להם בכל האפשרי.

לפנות לבעלות הברית האחרות שאף הן ינקטו באותם צעדים. אלו היו הצעותינו. במשך שבועיים רכשנו 277 חתימות של חברי בתי הפרלמנט מכל המפלגות.

הדרישה האנושית שלנו זכתה להסכמה של חוגי הממשלה ואני קובע כי הממשלה הבריטית הוציאה אחר כך כמה מאות רשיונות הגירה.

כאשר העניין הובא לפני הפרלמנט הבריטי התחילו הציונים מתריעים: למה לא לארץ ישראל? תשובתנו היתה שהעיקר הוא ברגע זה להציל חיי נפשות וכי לנגד עינינו אינן קיימות שום מטרות פוליטיות ובגלל ההסכם שבין המופתי והנאציים אין ארץ ישראל באה בחשבון כמקום מקלט להצלת נפשות. אולם הם סרבו לקבל את כל הטענות שלנו.

בישיבת הפרלמנט שנערכה ביום 27 לינואר 1943, כאשר מאה חברי הפרלמנט ובית הלורדים עמדו בתוקף על קבלת ההצעה, יצאו לעומתם דוברי הציונים והשיבו כי היהודים ישללו כל הצעה שאינה מכוונת לארץ ישראל. אחדים צדדו בעמדה הציונית והתפתח ויכוח חריף, ההצעה ירדה משום כך מן הפרק, גם מצדדיה הנלהבים ביותר טענו: "אם היהודים אינם מסוגלים להסתדר בינם לבין עצמם כיצד נוכל אנחנו לעזור?"

היה זה ללא הועיל להתדיין עם התפיסה הציונית באותה עונה, שלא פסקה לטעון: לכל ארץ קרבנות משלה במלחמתה על המולדת. קרבנות היטלר הם הקרבנות שלנו למען מדינה יהודית".

## לארץ ישראל ואם לאו... לים

הטבעת אניה המעפילים "פטריה" על נוסעיה בנמל חיפה, שהאנגלים צמדו להגלותם למרחקים, שמשה סמל טראגי ומחריד בזעיר אנפין למה שעוללו הציונים לרכבות, לפי אותו כלל האומר: הזכות להנצל שמורה ליהודי רק בארץ ישראל ואם אין הדבר בעל בצוע, מוטב שתהיה מיתתו רבת הסבל נדבך לבנין המדינה המעותדת.

### קול קורא במדבר

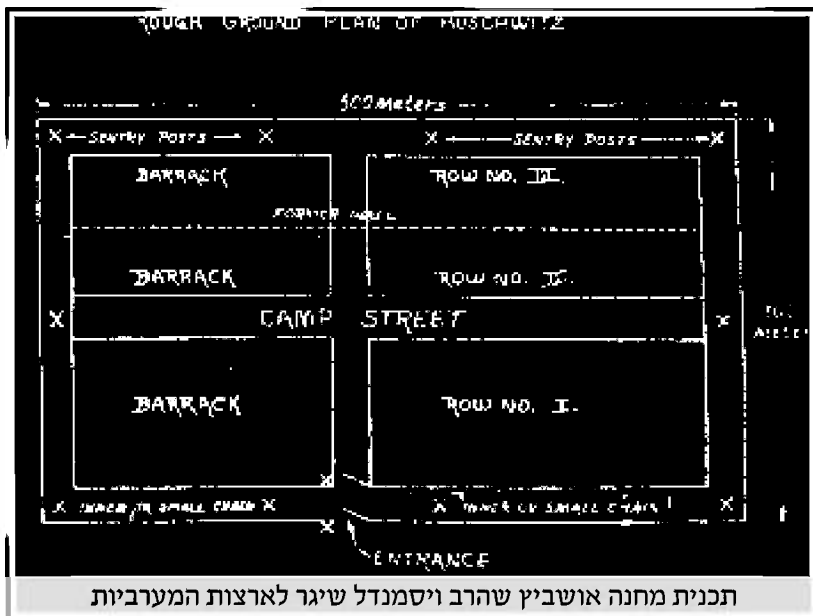
בעש"ק לס' בלק תש"ד הריץ הגה"צ רמ"ב ויסמנדל מכתב אזעקה נוסף ובו הציע:

- א. תוך ציון מדויק של קוי הרכבת את הפצצת מסילות הברזל, על פניהן מובלים יהודי הונגריה וסלובקיה לשריפה.
  - ב. הפצצת הכבשן באושוויץ.
  - ג. הצנחת נשק לשמונים אלף כלואי אושוויץ.
  - ד. הצנחת חבלנים שיפוצצו את כל מתקני ההשמדה ובכך תחול הפסקה בתהליך שריפת תריסר אלף יהודים מידי יום ביומו.
  - ה. במקרה של סרוב בעלות הברית, יש לרכוש אירונים ולגייס מתנדבים יהודים, שיבצעו את פעולות החבלה הנ"ל.
- את מכתבו הוא מתבל בשאלות נוקבות לב:

"למה לא נעשה כזאת עד עתה. למה לא? למה אין עושים כזאת מעתה, למה לא? מי חייב בהתרשלות הנוראה הזאת? האין אתם חייבים בכך אחינו בני ישראל? אתם שיש לכם ההצלחה היותר גדולה בעולם - שהיא החרות. האם הנחתם את כל עסקיכם, כל התאוות, כל התענוגות, כל דבור בטל ויום ולילה לא עשיתם מאומה רק להוכיח את האמת הנוראה של אושוויץ לחוגים המכריעים את דעת העולם? האם התחברתם כולכם כאיש אחד - בלי הבדל של חבורות חבורות וברי לחשוש לחלוקי כבוד, כדי להשפיע על החוגים האלה הנזכרים, במסירות נפש, למען יעמדו לנו לעזר, בשטח זה הפעוט מאד?

אם ככה עשיתם ואך ורק אם ככה עשיתם באמת ובתמים, בבטול

כל עסק אחר ובמסירות נפש, אז אין אתם חייבים - אבל אם ח"ו לא, כמה איומה היא האחריות שלכם על העבר ועד כמה גדול וקדוש הוא החיוב שלכם על העתיד".



קולו של אותו צדיק שנוסף על גדלותו בתורה וביראה, היה איש מעשה מפוכח ובעל דעת צלולה בהיות העולם, נשאר כקול קורא לא רק במדבר עמים, אלא גם בשממת לבבה של הצמרת החילונית.

### מדוע לא הפציצו את אושוויץ והדרכים המובילות?

ב-28 למאי 1944 הגיע בראנד לקושטא ודווה למשלחת הסוכנות היהודית על פרטי ההשמדה ועל ההצעה להפציץ את אושוויץ וקווי הרכבת המובילות אליה. במשפט קסטנר נדונה לא פעם השאלה למה לא פנו ראשי הסוכנות בתביעה זו אל מדינות הברית. שום מענה לא נמצא בפיהם, בן גוריון ושרת התחמקו אף מלהופיע לפני בית המשפט ולהסביר את העדר הפעולה החיונית. רק כעבור ארבע שנים, במשפט אייכמן, הקדימה הסוכנות רפואה למכה והגישה לבית המשפט מבלי

שתתבע בכלל מסמכים המעידים על פניות שנעשו כביכול אל ממשלת בריטניה בענין הפצצת אושוויץ. ראה זה פלא, שנים כה רבות לא ידעו דבר על המסמכים האלה ולפתע נתגלו בגנוזן של הסוכנות. אולם גם הפעם התחמקו בן גוריון ושרת למסור לפני בית המשפט הסברים בעל פה והתובע הכללי כרכר והתפתל באמנות מפליאה ובלבד שלא יזדקק לכך. "ניו יורק טיימס" מ-1 ביוני 1961 שואל:

"כיצד זה יתכן, כי במשך שנה שלימה אסף התובע הכללי של מדינת ישראל עדויות מכל קצווי תבל ופה לנגד עיניו, מצוי עד חשוב ביותר משה שרת והוא מוותר על עדותו?"

אולם גם אם מאן דהו יגהה בתמימותו הרבה אמון במסמכים שנתגלו בגניזה (המרשל של האוירה הבריטית בתקופת המלחמה סיר ארטור הריס וכן ראש הממשלה דאז צ'רצ'יל, מכחישים כאילו הגיעה אליהם פניה מעין זו מהסוכנות), גם אז תשאר קושיא חמורה במקומה: מכתבו של ויצמן אל ממשלת בריטניה נושא את התאריך של 6 ביולי, ז.א. עשרים ושלושה ימים לאחר קבלת הדו"ח וההצעה מברנד. במשך עשרים ושלושה ימים אלו של התרשלות נשרפו 276 אלף יהודים באושוויץ - תריסר אלף ליום.

הישוב שוקט אז על שמריו, אינו יוצא בהפגנות להרעיש שמים וארץ, אינו מפגיז את דעת הקהל בעולם כולו בתביעה מאוחדת: השמידו את אושוויץ, הצילו את המועמדים לשריפה.

במה עוסק הישוב וראשיו? בחירות "לכנסת ישראל". 201 אסיפות בחירות מקיימת מפא"י בלבד ושעתו של "בן גוריון - ושרת" פנויה ופנויה להשתתף בהן במלא המרץ. ב-30 ליולי שוב בחירות... לועידת הפקידים. בן גוריון מכריז: "מי שלא ישתתף בבחירות דומה לחייל הבורח מן המערכה. כולם נקראים להשתתף במערכותנו". זוהי מערכתו של "בן גוריון", בעת להטו הכבשנים.

**צביעות ה"חרטות"...**

כעבור עשרים שנה מתודה ד"ר גולדמן, נשיא ההסתדרות הציונית בעצרת יום מרד הגיטאות בכ"ח אדר ש.ז. (תשכ"א)

"אין ספר שההיסטוריה היהודית בעתיד תשפוט לחובה את דור תקופת השואה, שחי בארצות החפשויות ותטיל בו אשם על העדר הכנה מספקת לגבי מהות הסכנה הנאצית בראשית צעדיה ועל אשר לא העז ללחום באמצעים נועזים ונואשים נגד ההשמדה בשיאה של תקופה זו. אינני יודע אם בזמן המלחמה היה בידי בעלות הברית למנוע השמדתם של מיליונים יהודים? אך אין ספק בלבי, כי אפשר היה להציל אלפים ורבבות יהודים בתגובה פעילה ונועזת יותר מצד ממשלות הדימוקרטיות. אולם כאמור, רוב האחריות רובצת עלינו, בשל אותה הסתפקות בדרישות ובקשות שגרתיות ועל אשר לא נמצא לקבוצים היהודים די אומץ לב ועוז נפש ללחוץ על הממשלות הדימוקרטיות באמצעים דרמטיים ולהניען לפעול בצורה דרסטית.

לא אשכח לעולם את היום בו נמסר לי מברק מגיטו וארשה, המופנה לרביי סטיפן וייז ואלי ושבנו נשאלנו מדוע אין מנהיגים יהודים בארצות הברית מחליטים לשבות יומם ולילה על מדרגות הבית הלבן עד שיאות נשיא ארה"ב לתת פקודה להפציץ את מחנות ההשמדה או את הרכבות המובילות אל המחנות. נמנענו מכך על שום שרוב המנהיגות היהודית היתה אז בדעה שאסור להפריע למאמץ המלחמתי בעולם החפשי נגד הנאציזם על ידי מחאות סוערות. לכן אל לנו להסב את האשמה על אלו שסבלו ושלמו בחייהם. אם יש בסיס לייאני מאשים" הסטורי ימצא בנו האומץ עתה לכוונו נגד אותו חלק של הדור שזכה לחיות מחוץ למשטר הנאצי ולא עשה חובתו במלואה כלפי מיליונים שהושמדו בידי משטר זה".

היום כולם מתחרטים: הנאצים לשעבר, הגרמנים הטובים, הקתולים החסודים, האנגלים והאמריקנים הדימוקרטים עד מאד, ואף המנהיגים היהודיים החלונניים. אולם כאמור אין חוק התישנות הפשעים חל על הנאצים ועוזריהם, בין שהם גויים ובין שהם יהודים ...

### **אודות מאופל**

מן ההכרח לתת רוח להתבונן בין פרשה לפרשה. הקורא והכותב זקוק לגלולות הרגעה כדי להנפש ממעמסת המטען הכבד. באפלה הקודרת של ימש חשך, תרות העינים אחרי נקודות אור, ברם אלו זרועות לרוב על פני

ים הדמים בתוך חומות הגיטאות. בין היהודים האלמונים מצויות היו דמויות ענק של גבורים, קדושים וטהורים. יהודים פשוטים לכאורה "עמך", של כל ימות השנה, מי מלל ומי פלל, כי בבא המבחן ישיגו שיאי זוהר ופסגות גבורה נפשית כאלה. שנים מהם גדלה מתהום הנשיה, ונשנן את שירת חייהם.

וכך מספרים עדי ראיה:

ברחוב מורנובסקה 16 בורשה הוקמה "נקודה" לפליטים. מי היו אותם הפליטים? יהודי העיירות הסמוכות, שהגרמנים גרשום מבתיהם והטילו לתוך גיטו ורשה. מי שהיו לו קרובים או כסף הצליח להסתדר בחיים פחות או יותר. אולם אלה שלא היו להם קרובים או כסף, פנו לגור "בנקודה". שם בדירת מרתף צרה הצטופפו 150 איש, ביניהם רבים חולים וזקנים. הם היו חשוכי כל אמצעים ועזרה בתוך עיר זרה ובמסיבות כאלו, עת כל תושב ותיק של ורשה היה שקוע בצרותיו הפרטיות ונשללה ממנו היכולת להשתתף בצרות זולתו.

הפליטים האלה היו כולם נדונים לכליה מיד עם פרוץ המלחמה אלמלא היה נמצא יהודי בבית השכן, שחש לעזרתם. היה זה סוחר הסיד, ברוך ורהפטיק ממורנובסקה<sup>12</sup>. לראשונה נוהג היה לבקר ב"נקודת" הפליטים ולסייע להם בכל אשר נתן בידו. לבסוף הפך לתושב קבוע כמעט באותה "נקודה". הוא ספק להם חבילות מזון ופחמים להסקה, הוא נהל את המשק וסעד את החולים. הזניח כליל את משפחתו והתמסר אך ורק לפליטים. לטענות אשתו, היה משיב במשפט אחד בלבד: "ישמרכם אלקים שלא תשארו ללא קורת גג לראשכם".

כאשר קרה לעתים תכופות ובנקודה חסרו חמרי הסקה ואי אפשר היה לבשל את מעט האוכל, היה ורהפטיק סוחב את הסירים הגדולים מ"הנקודה" לדירתו הפרטית, בה היו מבשלים על גז. בדירתו בשל את האוכל והיה מחזיר את הסירים החמים אל "הנקודה".

כאשר נתכה צרת הגרושים בחודש אב תש"ב, נדונו "נקודות" הפליטים ועניי העם להיות הראשונים בתור הקרבנות. ורהפטיק אשר

עמד כל הזמן בקשר מתמיד עם מוסדות העזרה הסוציאלית ידע היטב את משמעות הגרוש. עליו לא חלה גזירה זו כלל וכלל. בכל זאת הצהיר, כי הוא יצטרף לגרוש ביחד עם הפליטים שלו. הוא לא יפקירם בשעת צרה איומה. לא עזרו טענות ובכיות בני משפחתו. הוא צעד ביחד עם הפליטים שב"נקודתו" אל רכבת ההשמדה.

ועוד דמות זוהר נוספת. ברחוב זמנהוף 24 בורשה, התגוררה יהודיה בשם פִּיֶּשֶׁר. באותה סביבה שרר עוד שקט גמור. אולם הגיעו השמועות, כי בסביבה אחרת סוחבים כבר את היהודים ל"ככר הגרוש". נזכרה האשה פִּיֶּשֶׁר, כי באותה סביבה מתגורר דודה הזקן. מיד פתחה בריצה לבית דודה, כדי להעבירו אל ביתה. כל האזהרות כי ההופעה באותן רחובות בשעות החטיפה היא סכנת נפשות, לא יכלו למנוע אותה מהחלטתה. היא לקחה חבילת מזון והלכה בדרך ממנה לא שבה עוד.

יתכן ויאמרו כי זו היתה התפרצות רגע אצל אשה מזדקנת. אולם לא כן הוא במקרה הגברת פִּיֶּשֶׁר. במשך כל תקופת שהותה בגיטו, הפך ביתה לאכסניה למזי רעב. למרות שהיא עצמה לא היתה עתירה באמצעים, חלקה את פרוסת לחמה האחרונה. עשרות אנשים סעדו בביתה את לבם בלחם צר וחממו את אבריהם הקפואים בספל קפה מהביל. כאשר אחד משכניה חלה במחלת טפוס והרופאים קבעו, כי רק ערוי דם של אדם שחלה פעם בטפוס יוכל להצילו, פקדה הגברת פִּיֶּשֶׁר על בנה לתרום שתי כוסות דם. בשעה שעמדה לפניו שאלה להציל חיי אדם, סרבה לחשוב חשבונות, כי בנה החלים רק עתה ממחלת טפוס אנושה והוא גופו חלש מאד וטרם התאושש.

חוק ההתישנות אסור לו שיחול גם על גבורי אמת כגון אלה. יחקק שגב פעלם על הלבבות לעד. עם ישראל אשר רועיו המדומים פשעו בו ביום תוכחה, ישאב נחומים מתפארת חייהם של בניו ובנותיו אשר אמנם לא השתמשו בתגת מנהיגות, אבל כתר שם טוב המשובץ בכל אבני חן של סגולת והמדת ישראל מעטר את ראשם המעונה.

## דור דור וגזלניו

"אר"י דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקב"ה למשה דור דור ושופטיו, דור דור ומלכיו, דור דור וחכמיו, דור דור ומנהיגיו, דור דור ומשניו, דור דור ושטריו, דור דור ופרנסיו, דור דור וחומסיו, דור דור וגזלניו דור דור ונביאיו". (ויקרא רבה, אמור)

מלאך המות מה לי הכא, מה לי התם, הוא משופע לא רק באלפי עינים, אלא גם באלפי שליחים, המסייעים בידו להפק את זממו. מתוך ערמתו השטנית, בוחר הוא כמבצעי דברו היעילים ביותר, אנשים שתפקידם הוא דוקא להציל, לגונן ולנצור על החיים והם, הופכים בידו לשמש כלי השמדה בעקיפין. סאלי מאיר שעמד בראש ההסתדרות הציונית ועד הקהילות והג'וינט בשווייץ, נושא באחריות מוסרית, ביחד עם חבריו לצמרת הציונית בעד השמדתם של עשרות רבבות יהודים, שניתן להצילם באמצעים אשר עמדו לרשותו בשפע. הוא האיש, שסיכל תכניות הצלה כבירות, שהוכיחו את יעילותן כל אימת שנבחנו. לא היתה זו קשיחות לב ואכזריות גרידא, שהדריכו את סאלי מאיר במחדליו. מה שעשה או יותר נכון, מה שנמנע מלעשות, היה פרי שיטה, שבה דגלו כל ראשי הציונות בתקופת השואה. דהיינו,

א. הגולה במזרח אירופה נדונה בין כה וכה לאבדון.

ב. דם מליוני הנרצחים ישמש שמן לגלגלי המדינה היהודית העתידה לקום עם תום המלחמה והוא תרומתנו למאמץ המלחמתי של בנות הברית וממילא גם הקלף בו נוכל לנופף בועידת השלום, בתביעתנו למדינה עצמאית.

ג. בהתאם לכך, כל אימת שמתנגשים האינטרסים של בנות הברית עם המאמצים להצלת המוני היהודים, יש להכריע למען עינים של בנות הברית.

ד. גם במקרים שסתירה כזאת איננה קיימת, יש להזרים את הכספים, העומדים לרשות היהדות העולמית, לאפיקי הבית הלאומי בארץ ישראל,



ובכספים העודפים להצלה, יש להשתמש להעלאת קבוצות חלוצים ועסקנים ציונים מהגיטאות לארץ ישראל בלבד, או לתמיכה בקבוצות מחתרתיות, המסייעות למאמץ מלחמתי ולטפוח רגש הכבוד הלאומי.

רק לאור (או יותר נכון: לחשכת) הנחיות יסוד אלו, נוכל למצוא הסבר הגיוני לצורה בה טיפל סאלי מאיר ומרעיו בשוויץ בעניני ההצלה. עלינו אם זאת לדעת, כי שוויץ היתה המדינה הניטראלית היחידה באירופה הקרובה אל החלל, בה התגורר צבור יהודי מאורגן כדבעי ובה שכנו נציגויות כל המוסדות והתנועות של יהדות העולם. שוויץ רחשה מרגלים ושמשה מקום מפגש נוח עם סוכני האויב הנאצי, שהיו מצוידים ביפוי כח לשאת ולתת על גורל שארית הפליטה. גם הצלב האדום תקע את מרכזו העולמי בשוויץ. לא תהיה כל הגזמה אם נקבע, כי סאלי מאיר בתוקף סמכויותיו ומקום מגוריו, נצב בחזית הקדמית והאידיאלית לתכנון פעולות ההצלה וביצוען. אלא להוותם של אחינו המעונים, נצל את מעמדו זה להיות להם לרועץ.

רבות דובר ועוד ידובר בסדרת מאמרים זו על שגב פעליו של הגה"צ ר' מיכאל דב ויסמנדל זצ"ל. במעופו, העזתו פקחותו והתמסרותו הכשיר את הקרקע למלט מלוע חיות הטרף הנאציות למעלה ממליון יהודים. סאלי מאיר היה בעל דבביה, הסטרא אחרא שלו, שמוטטה באדישות וקור - רוח, ללא רחם, את כל תכניותיו המחושבות להפליא של הגרמ"ד ויסמנדל, ואל תתמה, שתתאה גבר ויד המרושע היתה על העליונה כי היה זה מאבק בין שני כוחות בלתי שווים. מחד גיסא, רב מבודד, מחוסר אמצעים בשטח הכבוש הנאצי, שרק לכו ומוחו הטהור לרשותו, ומאידך גיסא, מנהל מוסדות אדירים, החולש על אפשרויות בלתי מוגבלות כמעט מבחינה תקציבית וחופש התנועה וההכרעה. מאת ה' היתה זאת, ומידת הדין שהיתה מתוחה על יהדות אירופה בתקופת השואה, גלגלה את החובה על ידי סאלי מאיר החייב.

**כבר בשנת תש"א ניתן היה להציל**

הצבור היהודי יודע פחות או יותר על המשא ומתן שהתנהל בשנות

תש"ג - תש"ד על הצלת יהדות הונגריה תמורת תשלומים בכסף או בסחורות. המו"מ הזה נכנס למבוי סתום והסתכם בהשמדת יהדות הונגריה, כאשר הנהגת הישוב הציונית הכשילה במכוון את שליחותו של יואל ברנד. אולם רק מתי מספר יודעים כי כבר בשלהי שנת תש"א, כאשר תכננו הנאצים לראשונה לגרש את יהדות סלובקיה להשמדה בפולין, היה זה הגרמ"ד ויסמנדל שגשש אצל ויסליציני והוכברג נציגי הנאצים בפרסבורג שמא ניתן להמתיק את גזירת הכליון בשלמונים. תשובתם של נציגי הנאצים אחרי התיעצות עם הממונים עליהם, היתה חיובית. הם מוכנים להעביר את היהודים לארצות מעבר לים (פרט לארץ ישראל, שכן הובטח למופתי מפי היטלר) ועל יהדות העולם לממן את כופר הנפש וההעברה.

הידיעה הזאת נשלחה מיד על ידי שליח מיוחד לנציגי הסוכנות היהודית והג'וינט ותשובתם השלילית היתה, כי לא יכנסו למו"מ על ארצות הגירה, זולת על ארץ ישראל בלבד. בחנוכה תש"ב הודיע ויסליציני לרב ויסמנדל, כי עומדים מיד לבצע את גרוש יהדות סלובקיה אם לא יסתיים המו"מ בחיוב. בעתותי פסח תש"ב התחיל הגרוש ובתמוז תש"ב הגיעו ויסליציני והוכברג לידי הסכם עם הרב ויסמנדל להפסיק את גרוש יהודי סלובקיה תמורת חמשים אלף דולר. עם תשלום המחצית הראשונה יפסקו המשלוחים במשך שבועות עד תשלום המחצית השניה ואז תבטל הגזירה לחלוטין והובטח עוד תשלום נוסף לשחרור את שלטונות סלובקיה.

התנאי של הגרמנים היה שהכסף יגיע מחו"ל במטבע חוץ. לא כאן המקום לתאר באיזה מאמצים הצליחו ראשי קהלת החרדים בפרסבורג לגייס את עשרים וחמשה אלף דולר במזומן ולמסרם לידי הגרמנים תוך הוכחות מזויפות שאכן הכספים הגיעו מחו"ל. המשלוחים נפסקו וליהדות סלובקיה היתה הרוחה לאחר שששים אלף מבניה כבר הושמדו, בגלל סרובם של המוסדות בשוויץ להענות לפניות לפני תחילת הגירוש. בינתיים הגיעו מפולין פליטים שמסרו עדויות מסמרות שער על כבשני ההשמדה. התאריך של 15 לנובמבר 42 שנקבע לתשלום שלישי התקרב

והפסקת המשלוחים, שהוכיחה כי אכן יתכן לבטל גזירות בשוחד, המריצו את הרב ויסמנדל ועמיתיו לפתוח מחדש במו"מ להצלת יהודי פולין.

### התשובה הציונית...

שוב נשלחו שליחים מיוחדים נושאי מכתבים לשוויץ והפעם הגיעה תשובתו של סאלי מאיר בשם המוסדות הציונים לאמר:

א. סכום של חמשים אלף דולר הוא סכום גדול עבור מדינה קטנה כמו סלובקיה, והרי התקציב שקבלה אשתקד מהג'וינט היה רק בסך כמה אלפי דולר.

ב. המעשיות שאתם מספרים, שהשנה הזאת אתם צריכים כסף יותר והמכתבים שהוספתם מגולי פולין, ספורי מעשיות מוגזמות הם, כי זה הוא הרגלם של יהודי המזרח (אוסט-יודען) הדורשים תמיד רק כסף.

ג. בכלל אין כעת אפשרות חוקית לשלוח אפילו פרוטה אחת, כי הכסף של המוסדות נתרם מאמריקה ושם קיים אסור הוצאת כספים למדינות אויב ואין לנו רצון לעקוף חוקים".

אם ירצה מאן דהוא להתנחם, שמא הרב ויסמנדל היה הוזה הזיות על אפשרות פדיון שבויים מידי הנאצים והסרוב משוויץ להעברת כספים לא הזיק למעשה, כדרך שלא היתה הענות החיובית יכולה להציל, תבא העובדה הבאה ותטפח על פני המתנחמים. כאשר בעזרתה של לשכת החרדים בבודפשט ומאמצים על



אנושיים הצליח ועד ההצלה של הרב ויסמנדל בסלובקיה לסלק את התשלום השלישי הנוסף לא נגעו שוב לרעה במשך שלש שנים תמימות עד פסח שנת תש"ה בשלושים אלף יהודי סלובקיה שנותרו לפליטה. אל נשכח שהסכום של חמשים אלף דולר, שתמורתו הצילו שלשים אלף יהודים לתקופה של שלש שנים, הוא בערך המשכורת שמקבל מנהל בכיר של הג'וינט במשך שנה אחת בלבד. לא העדר כסף מנע את סאלי מאיר מלהעבירו לתעודתו, אלא העדר הרצון וההערכה לפקוח נפשות ישראל. והרב ויסמנדל נותן בטוי מוחשי לרחשי לבו:

"למה יתנו את הכסף הזה, שנצרך להם עתה כל כך לקנות בו כבשה חדשה או עז בן שנה ולבנות בעדו סהר חדש על קרקע חדשה שקנו ולמה יפזרו את הכסף הזה עתה על הקנין הזה של אלו הבהמות הזקנות, העומדות באותו דור הישן - שאינו שלהם".



קשיחותם של נציגי הציונים בשוויץ גרמה לחדוש הגרושים מסלובקיה

מכתבים שהוספתם מגולי פולין ספורי מעשיות מוגזמות הם  
(ממכתבו של סאלי מאיר נציג הציונים בשוויץ אל הרב ויסמנדל)

### **סאלי מאיר נאמן לקו הצמרת הציונית**

כתב ההאשמה של הרב ויסמנדל, קבל לפני שנתיים ימים [דאז] אשור מפתיע, ממקור בלתי צפוי. בשבועון הגרמני "זי אונד ער", המופיע בשוויץ, נתפרסמה סדרת מאמרים על נסיונות להצלת יהודי אירופה בדרך

של מו"מ עם הגרמנים, מפרי עטם של כמה אישים שנהלו במשרין את המו"מ, בסדרת מאמרים הנושאת את הכותרת: "היום מותר לי כבר לדבר" והנקראים במתח נפשי, מלווים תצלומים של התרחשויות ותעודות מרעישים, משתתפים: הגוי השויצרי קורט טרימפי, שנשלח ע"י עסקני ההצלה של היהדות החרדית בשוויץ פעמים אין ספור לגרמניה לחלץ קבוצות יהודים או יחידים מפי הכבשנים. הקונסול השוויצרי, מחסידי אומות העולם, צ'רלס לונץ, אשר פרש את הסותו על ששים אלף יהודים בבודפשט והצליח למלטם ממות בטוח. והיהודי יוסף מנדל אשר ביחד עם אחיו ג'ורג' מנלו, המזכיר הראשי של הקונסוליה השוויצרית בסן סלודור, ציידו יהודים רבים בדרכונים של מדינת סן סלודור, ועמלו החל משנת תש"א עד סוף המלחמה ללא הרף, להציל לקוחים למות. כחוט השני עובר שמו של סאלי מאיר לשמחה בכל סדרת המאמרים הזו ומצביעים עליו כעל אבן נגף, שבעטיה נכשלו מאמצים והזדמנויות להצלת רבבות.

מר מנדל שעבר את כל ארצות הכבוש בבלקן, הגיע בתחילת שנת תש"א לשוויץ ומסר כעד ראיה את הזוועות שחווה במו עיניו. והנה כותב יוסף מנדל:

"האיש בעל הסמכות העליונה לענייני היהודים בשוויץ היה התעשיין מסנט גלן, סאלי מאיר. הוא נמנה על אלה שפקקו באמתות דווחי, כיהודי גרמני, סרב להאמין כי עם תרבותי מובהק כמו העם הגרמני יהיה מסוגל לפשעים מעין אלו. הוא העביר את הקלח על עדותי שאינה אלא דו"ח זוועות מגמתי, וממילא גם לא התלהב לקראת כל תכניות העזרה וההצלה שנתרקמו במשך הזמן. עד סיום המלחמה היה הוא לחלוטין האדם הבלתי מתאים במקום הקובע. כך הפכה אישיותו של סאלי מאיר לדמות טראגית ביותר בתולדות מבצעי ההצלה שלנו. אמנם לא מבחינה חוקית, אולם מבחינה מוסרית, רובצת על שמו אשמת מותם של יהודים רבים".

התכנית הראשונה שהגה מנדל היתה להעביר משלוחי תרופות, מלבושים ומזונות באמצעות הצלב האדום לארצות כיבוש. כדי למנוע

הפרעות, הוחלט שמחצית המשלוחים יחולקו בין עניי הגויים. בחדשי שבט אדר תש"ב הצליחו לרכוש שמונה קרונות תרופות למטרה הנ"ל. היוזמים פנו אל סאלי מאיר.

"סאלי מאיר לא רצה גם לשמוע על תכנית כזאת. הוא טען כי בנות הברית אסרו להגיש כל עזרה שהיא, גם בדרך עקיפין לגרמנים. במשך שנה שלימה נסינו להפעיל את תכנית הסיוע, עד שהגענו למסקנה כי בלעדי סאלי מאיר, ז.א. הגיוני, לא נוכל להגשימה וסאלי מאיר עמד בתוקף על סרובו. וכך נאלצנו לותר.

מנדל כנראה לא ירד לסוף דעתו של סאלי מאיר ולא הבין, כי סרובו נבע מתוך שיטת הצמרת הציונית שלא לעקוף את חוקי המלחמה של בנות הברית וגם לא ללחוץ עליהן ולהטרידן, כנגוד למה שנהגו מלכי יוון ויוגוסלביה וממשלת פולין הגולה למען בני עמם. (ראה מאמר ד' מסדרת "אני מאשים" ב"הגלגול"). מאיר גם נאמן לשיטת ההנהגה הציונית בשטח העלמת השואה מדעת הקהל.

מנדל כותב על שני צעירים שהצליחו להמלט מאושוויץ לסלובקיה, ערכו עדות מפורטת על המתרחש באושוויץ, מקום שם נחנקו עד זמן בריחתם מליון ושש מאות אלף יהודים. את גביית העדות הזו נסח הרב ויסמנדל והעביר לבודפסט ומשם הוברחה ע"י פרופ' מנוליו לשוויץ. (הדו"ח עצמו מתפרסם במלואו בספר "מן המצר"). סאלי מאיר התנגד לפרסם את הדו"ח הנ"ל ומנדל שוב אינו מבין על מה ולמה. יתכן ואילו היה מנדל נוכח בהרצאתו של יצחק גרינבוים, יו"ר ועד ההצלה לשעבר בארץ ישראל, היו נפקחות עיניו לתהות על קנקנם של פושעי השואה היהודים. בנאומו בבית סוקולוב ביום ט"ז טבת שנת תשכ"ד, הסביר יצחק גרינבוים למה העלימו מנהיגי הישוב את פרשת השואה מהצבור.

"מי שבונה מולדת ונמצא בקרבות על קיום המולדת, רשאי לא לדעת ויש לו חובה אחרת, יותר גדולה".

**אגב באותה הזדמנות פזר גרינבוים אימרת פנינה נוספת:**

"כדאי היה להקריב עוד מליון יהודים בשביל מרד גיטו ורשה".

אכן ראויים הדברים למי שאמרם, הוא אביו מגינו של הקאפו הנתעב, שבמו ידיו רצה יהודים באושביץ והונצה בשם פרוכטנבוים בספרו של הסופר ק. צטניק. אין כל ספק, כי סרובו של סאלי מאיר לפרסם את זוועות הנאצים לא נבע מתוך קלות דעת גרידא, אלא מאותה גישה עקרונית של המנהיגות הציונית שעליה דובר לעיל. יוסף מנדל לא התחשב בסרובו של מאיר ומסר את הדו"ח של הרב ויסמנדל לסוכנות הידיעות בשוויץ ועד מהרה פרצה סערה על דפי כל העתונות העולמית שפרסמה את הפרטים על המתחולל בתחום אושביץ, התקיימו הפגנות מחאה ברחבי תבל.

### **פרסום הזוועות בלבד, עצר את גלגלי מכונת ההשמדה**

מלכי אירופה פנו אל עוצר הונגריה הורטי לשים קץ בארצו לרדיפות היהודים. הנשיא רוזוולט, אשר בודאי, שרות הביון המעולה שלו, לא היה זקוק לקבל ידיעות על המתרחש בפולין מפי הרב ויסמנדל, נאלץ להפר את השתיקה וההתעלמות ושגר הודעה לידי סטיפן ווייז, נשיא הקונגרס היהודי העולמי וההסתדרות הציונית באמריקה (עמיתו לפשע ההעלמה) בה איים בנקמה ביום הדין על פושעי המלחמה. ממשלת הנאצים נאלצה להתגונן מול דעת הקהל העולמית הנסערת והיא פרסמה במצח נחושה הכחשה נמרצת לשמועות הזוועות, הכוזבות כביכול. התוצאה המעשית היתה, כי בהונגריה הופסקו משלוחי הגרוש לאושוויץ. ראשי המדינה בהונגריה חששו שמא יצורפו לרשימת פושעי המלחמה. שגריר שוויץ בבודפשט מר לונץ כותב במכתבו מיום 20 ליולי 44:

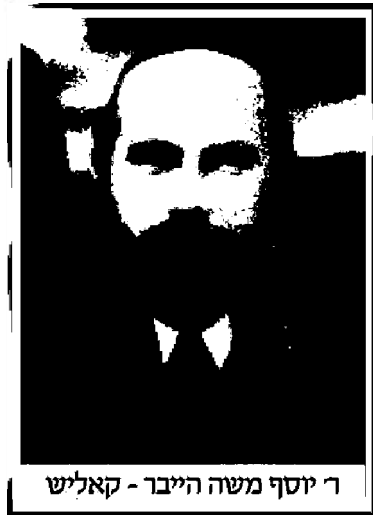
"בימים אלה הגיעו הנה עתוני שוויץ המתארים את הפשעים שבוצעו בהונגריה ביחס לאוכלוסייה היהודית. כמובן שבחוגים הממשלתיים כאן מתמרמרים מאד על שהידיעות האלה הוברחו למדינות ניטראליות ומשם מצאו דרכן לארצות האויב. התגובה היתה כפי שאפשר היה לצפות מראש, חזקה מאד. בימים אלו כל אחד מעונין להציל את עורו. משנתפרסם, כי עיני כל העולם צופות לרדיפות הבלתי אנושיות של יהודי הונגריה, שאל כל פקיד ממשלתי את עצמו כלום לא יתבע פעם על מעשיו לדין. המסקנה היתה כי לפתע הופסקו הגרושים, אפשר לקבוע, כי הודות לפרסום נמנעה השואה בעצומה".

משאנו למדים לדעת את גודל הישע שהיה לפרסום מימדי ההשמדה, נוכל גם להעריך את עצמת הפשע של ההעלמה. במשך שנתיים ימים הלחלה וקדחה זעקתו של הרב ויסמנדל עד שפרצה את הסכר שהציבו ראשי הציונות למולה.

### דוד דור ופרנסיו

בפרק הבא עוד יסופר על מחדליו הרי האסון של סאלי מאיר ובהתאם לכלל שהצבנו לנו לסיים כל אחד ממאמרי הסדרה "אני מאשים" בהעלת סלון מהאור הגנוז במחשכי הגיטאות, תוצב נא בזה יד לאחד ממקדשי ה', שספק אם כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם.

ר' יוסף משה הבר היה פרנס בק"ק קאליש, מעסקניה המסורים של אגודת ישראל. כאשר גורשו יהודי קאליש בהמוניהם להשמדה ורק המסוגלים לעבודה נכלאו בסדנאות, נתמנה ר' יוסף משה הבר הי"ד כמנהל עבודה. תפקידו היה לפקח על פריון וטיב התוצרת ולהעניש את המתרשלים. אולם כמו שוטרי בני ישראל במצרים, כן סרב גם הוא להעניש את המפגרים, והנוגשים הנאצים כילו בו את כל המתם. חבריו



ר' יוסף משה הייבר - קאליש

היהודים בקשו ממנו לפחות להנחית מכות למראית עין, אולם אף שידע כי את חייו הוא קובע, טען שחלילה לו להיות בכלל רשע המרים יד על חברו. משהרגישו הנאצים בכך, דפקו את כפות ידיו במסמרים אל השולחן, הוא מת בענויים קשים ונשאר עד נשימתו האחרונה פרנס נאמן לבני קהלתו.



## כשהם יורדים עד העפר

"מה כוכבים ברומו של עולם, אף בניך כשהם עולין עולין עד לרקיע וכשהם יורדין, יורדין עד העפר", (פסיקתא זוטרתי).

הפרק הקודם של סדרת "אני מאשים" הוקדש ברובו לשיטת המחדל והערמת מכשולים על דרך ההצלה שבה נקט המנהיג הציוני סאלי מאיר, אשר בהיותו נציג הג'וינט וגם יו"ר ועד הקהלות בשוויץ, ריכז בידו ביחד עם נציגי הסוכנות בשוויץ את מלאי הסמכויות והשליטה על מקורות הכסף של היהדות העולמית. צויין כי סאלי מאיר היה נאמן לקו הצמרת הציונית, לפיו: בהיותנו בעלי בריתם במלחמה של מעצמות הקואליציה, מחובתנו להזדהות בדרכי פעולתנו עם האינטרסים שלהם, אפילו כאשר הדבר יעלה בחיי מאות אלפים יהודים.

ד"ר הכט, איש כלכלה מחיפה העיד במשפט קסטנר:

"בשנת 39 העברנו באופן בלתי חוקי עד כמה שאפשר יותר יהודים מהגבול הגרמני דרך שוויץ. השקפתה של הממשלה השוויצרית אז היתה, שאסור להציף את שוויץ בפליטים ולסאלי מאיר היתה הבנה מלאה למדיניות זו. כל האמצעים שננקטו אז נגד פליטים יהודים, מעצרים והאיסור שהוטל עליהם לצאת בערבים, נעשו בהסכמה מלאה של סאלי מאיר. האנשים הרשמיים בסוכנות היהודית בשוויץ לא עשו שום דבר בנגוד למשטר הזרים בשוויץ. הכרתי את סאלי מאיר וראיתי בין היתר שנשיא מדינת ציריך ד"ר ברינר עזר לנו יותר מאשר סאלי מאיר. סאלי מאיר התחיל לעזור לנו בטרנספורטים רק לאחר שד"ר רוטמונד וד"ר ברינר דרשו זאת ממנו".

**מליון יהודים למכירה - 3 דולר לנפש - ואין קונה!!!**

לאחר שהרה"צ ויסמנדל זכר קדוש לברכה הצליח בשנת תש"ב, תמורת שלמונים והסכם עם הנאצי ויסליצ'ני, להפסיק את גרוש יהודי סלובקיה לאושביץ (עד שנת תש"ה), פתח במו"מ מחודש על הצלת יהדות אירופה כולה. ב-10 למאי 43, נערך בין ועד ההצלה של הרב ויסמנדל

בסלובקיה ובין ויסליציני, שפעל בשם הימלר: הסכם חדש לפיו יסולק עד 10 ביוני סך מאתיים אלף דולר ואז יפסקו הגרושים בכל שטחי הכבוש, פרט לגרמניה הגדולה ופולין, עד עשירי באוגוסט. במשך זמן זה יקבעו התנאים לתשלום 3 מליון דולר תמורת הפסקת הגרוש למחנות השמדה לחלוטין. כאות לרצון טוב יופסקו הגרושים בינתיים, מיום עריכת ההסכם עד מועד התשלום הראשון 10 ביוני. את פרטי הסכם זה העביר הרב ויסמנדל לשוויץ והוסיף מצדו את הערותיו - זעקותיו:

"האמת נתן להאמר, כי אלמלי היה כלל ישראל מתנהג עמנו כאשר מתנהגות הממשלות הגולות היושבות בארצות החרות עם אחיהם בארצות הכבוש, אלמלי היה מוסר לידינו אך מקצת מן המקצת מן אותם הכספים של כלל ישראל אשר ישנם בידו, בלי פלפול ובלי עצות, אדרבה בבקשות ובתחינות, לאמר קחו לכם את הכסף, הרי כסף ככל אשר ישנו בעולם, רק הצילו והצילו, אז אולי כמה מאות אלפים לא היו נרצחים. אבל עצות שמענו, הצעות קבלנו וגם מעט מעט כסף, פחות מטפה מן הים וכבר דם רותח של אחינו בני ישראל צועק אלינו וצועק עליכם על העבר, על העבר הנורא על העבר האיום. על כן השבענו עליכם בכל ההשבעות והאלות, זכרו, כי יש כאן ברשותו של הרשע במדינות כבוש והשפעתו עוד קרוב לשלשה מיליון נפש ישראל. נמצא שיש להציל נפש בעד בי עד ג' דולר. את הסחורה כבר הוציאו אל השוק והגירלו את יום השוק ואין לאחר אפילו שעה אחת. הם עושים את כל ההכנות להתחיל בגרוש אך בידינו הוא שלא יתחילו ודעו, כי גרוש זה משמעו ופרושו רק אחת, רצח נורא ואיום. ידעתי, כי יש כאן חששות לעבור על עון הכנסת כספים למדינת הרשע, שהוא עון פלילי מצד ממשלות ממלכות הברית ... איזה עון חמור יותר, אם עון הכנסת כספים למדינת האויב או עון רציחת אלפי אלפים של אחינו בני ישראל? כבר שלמנו מס יותר מידי בנפש של ארבע מליון טהורים וקדושים, שנרצחו ונחנקו בכלי חניקה בבליז'ץ ומלקיני ועלינו רק חיוב אחד לומר לדמם די, בכל כח ויכולת אשר בדינו.

אנחנו מפילים תחנה ובקשה לפניכם, בעינים זולגות דמעות, אין עליכם רק חוב אחד לקבץ כסף וכסף וכסף. עצות והצעות הניחו לנו,

הכל יש בידינו, דרכים רבים היו להציל וחבל על דאבדין ודרכים רבים יש להציל. רק דבר אחד חסר לזה, מה שאין בידינו להשיג, והוא הכסף. אלמלי היה בכוחנו לתת נשמה באלו האותיות מה טוב היה ומה נעים. אז היינו משביעים עליהן לאמר: באו לפני אחינו במקומות החרות ואמרו לפניהם ובכו לפניהם וצעקו לפניהם על נפש הזקנים והזקנות שנדקרו בחרבות, שנרצחו ביריות על מטתם ועל משענתם, על נפש מאות אלפים ילדים היפים, ילדים הטהורים, שנרצחו במחנות, ילדים שנקברו חיים לאלפים בקבר יחד, על נפש אלפי אלפים שנחנקו על ידי תנור עשן של הרג ורצח בבתי חנק ובכח נפשותיהם הטהורות עוררו רחמים בלב אחינו בני ישראל, אשר ידענו גם ידענו, כי יש להם הכח ליתן כסף - אשר היא הבקשה היחידה, אשר מבקשים מעמכם, שיתנו את זה הכסף למען הציל על כל פנים את השארית בפולין ואת השארית המיועדת לילך לפולין".

לאותיות לזהטות אלו, שיצאו מתחת עטו של הרה"צ ויסמנדל, היתה אמנם נשמה, אולם לאנשים שאת לבם נועדו לזעזע, חסרה נשמה יהודית. סאלי מאיר ונתן שוולב נציגי הסוכנות היהודית, לא זעו ולא נעו, למקרא הצעקה הנוקבת שיתין ותהומות.

שלשה מליון דולר שבכחם ניתן להציל מליון יהודים, נאספים היום במסיבה הגיגית אחת בארצות הברית בשביל מכון ויצמן, ואילו באותה שעת הרום סרבו בעלי הדעה והמאה - הלאומיים להעמידם ליעוד נעלה ביותר, שהכסף נוצר למענו - פדיון לקוחים למות.

ב-18 ליוני 43, עורך הרב ויסמנדל מכתב נוסף בו הוא מודיע כי הצליח להאריך את המועד הסופי עד הראשון ליולי. אולם גם אז שומע לא היה לו. ושוב הוכח כי המו"מ שנהל הרב ויסמנדל לא היה פרי אשליותיו מחד גיסא ותרמית נאצית מאידך גיסא. אלא כדרך ששמרו הנאצים המשוחדים על ההסכם בסלובקיה, כן קיימו את הבטחתם ביחס להסכם החדש על יהדות אירופה.

בעדות הראשונה של הנמלטים מאושוויץ, שהרב ויסמנדל הבריה אותה לארצות המערב, מצוין המאורע שהיה לחידה בעיני כל יושבי

המחנה. במשך חודש תמים, בקיץ תש"ג, לא הגיע אף משלוח של מגורשים לשם וגם הפסיקו את פעולת הכבשנים. הנמוק הרשמי היה אמנם שמחזקים את בדקי הכבשנים. אולם למעשה לא בוצעו שום עבודות תקונים. משמע, שהנאצים היו מוכנים לקיים את ההסכם אילו מלא אחריו גם הצד היהודי. אולם לאסונה של יהדות אירופה, היה כל המו"מ על הצלה לזרא לצמרת הציונית והרב ויסמנדל נדמה כטרדן בעיניהם, שעניו אינן מבחינות באופק את המדינה היהודית העולה מתוך גלי הדמים, אלא הן תקועות בלי נוע במחנה הבלהות של תשפוכת הדם.

לא רק פדות סרבו המנהיגים להחיש, אלא גם ידיעות לא בקשו לקבל משם. הרב ויסמנדל שואל בספרו "מן המיצר":

"למה לא ניסו המה שם ממקום חרותם לבקוע דרך אלינו ולשלוח אלינו שליח נסתר? ותגדל התימה הזאת בראותנו, כי ממשלות ציכיה ופולין אשר בארצות החרות, שולחים יום יום שליחים כאלה בסתר אל נאמניהם בארצות הכבוש ולכן הוספנו לתמוה למה הגבאים של המוסדות הגדולים של חסד ישראל, אינם משתמשים בשליחים אלה, אם אין דרך אחרת לפניהם, ובכל משך השנים האלו, מעת שנפתחו הדרכים על ידינו, מעולם לא ניסו המה מארצות החופש לשלוח שליחים אלינו, רק עלינו היה לשלחם ולשלם שכרם וכמה פעמים שלחנו וריקם שבו - כי להם שם לא היה פנאי להשיב".

### **הסלקציה הציונית - דמו של מי סומק יותר?**

בפרקים הבאים ידובר עוד אי"ה על הזדמנויות הצלה רבות שסאלי מאיר ומריעיו סכלו והפרו אותם. רק במקרה אחד נאות מאיר לפתוח את ארנקו לרווחה: הוא העמיד לרשתו של קסטנר מליון ושבע מאות אלף דולר לפדיון 1,700 יהודים הונגרים שקסטנר קנה מידי איכמן ואשר הועברו מהונגריה דרך ברגן בלזן לשוויץ. כאן, כאשר מדובר היה על הצלת נבחרים, ברובם עסקנים ציונים וקרובי קסטנר, נשכח מלבו של סאלי מאיר העקרון של איסור העברות כספים לידי האויב. בעד שלשה מיליון דולר להצלת מליון יהודים התחנן הרב ויסמנדל לשוא ואילו מליון ושבע מאות אלף דולר לפדיון אלף ושבע מאות יהודים הוענקו ללא דחוי.

גם במקרה זה פעל סאלי מאיר לפי גישה עקרונית שהיתה אבן יסוד למדיניות הציונית: הסלקציה נקודת המוצא לגישה זו מבוססת על הנחה, שהמוני בית ישראל הם בבחינת "אבק כלכלי ומוסרי" (כלשונו של ד"ר ויצמן בקונגרס הציוני בשנת 37), שלכל היותר נועד לשמש הדום לרגלי שכבה דקה של האצולה הלאומית. ובצדק כותב בן הכט בספרו האנגלי "תרמית":

"האמת על ויצמן היא, כי הוא נשא על כנפי החלום היהודי של ציון החדשה, אשר איך שהוא, לא כללה את היהודים האמיתיים - של סמטת פטיקוט, רחוב הסטר, רחוב נאלבקי שבורשה והגיטו של סמטת פטיקוט, רחוב הסטר, הוא נשא נאומים נמלצים רבים, בהסבירו את מטרותיה של ציונותו. הוא הציע לעולם תמונה של ציונות העמלה להפוך את ארץ ישראל לחלון של "טיפני" עבור יהודים נוצצים ולא גיטו נוסף עבור רוכלים דוחפי עגלות ועוטפי טלית נחותים".

השופט העליון, היים כהן, ששמש בימי משפט קסטנר כיועץ משפטי של ממשלת ישראל, נתן בערעורו על פסק הדין המרשיע בטוי נוסף לפילוסופיה המדינית הנ"ל של הציונות. בין השאר הוא כותב בערעורו לפני בית דין העליון:

"אם לפי השקפתו של קסטנר, צודקת או כוזבת הוא האמין, כי מליון יהודים היו חסרי תקווה ונדונים למות, הוא היה מורשה לא להודיעם על גורלם ולהתרכז בהצלת המעטים. הוא היה מורשה לנהל עסקה עם הנאצים למען הצלת מאות אנשים ספורים ומוסמך לא להזהיר את המליונים. למעשה אם כן הוא ראה את זאת, בצדק או בכזב, זה היה תפקידו. אם אינכם אוחדים שיטה זאת, אם זה אינו עולה בקנה מדה אחד עם הפילוסופיה שלכם, הרשות בידכם לבקר את קסטנר ולומר, כי הפוליטיקה שלו שוגגת, אך מה לכל זה דמיון עם שתוף פעולה. היתה זאת תמיד מסורתנו הציונית לברור את המעטים מתוך הרבים בארגון העליה לארץ ישראל. האם בגלל זה נקרא בוגדים?"

**מי היו אנשי היודען-ראטה?**

לפני ימים מספר [דאז] נדון בת"א המנגן ברנבלט כמשתף פעולה עם

הנאצים. ברנבלט זה אם כי הסגיר יתומים יהודים לידי הנאצים להשמדה, הגיש כל כמה שהיה בידו לעזרה לקבוצת ה"גורדוניה" שהסתתרה במחתרת. אלמלי היה חיים כהן מתמנה לא כשופט עליון, אלא כסניגור מטעם, היה בודאי ממליץ על ברנבלט כדרך שהמליץ על קסטנר, שברוח הפילוסופיה הציונית הציל מעטים תמורת הפקרת הרבים. העד הרצברג שהופיע במשפט ברנבלט העיר לאמר:

"היודען ראט" שמש מכשיר הרדמה, הם הרדימו את הנוער והם הרדימו את המבוגרים שלא יחשבו על פעולת הצלה. לדאבוני הרב, רוב רובם של אנשי היודען-ראט היו ציונים, הם חשבו שבאמצעות שתוף פעולה עם הגרמנים הם עושים דבר טוב. הם הכינו את הרשימות של היהודים שנשלחו למות, בכך חשבו להציל יהודים אחרים. ראשי היודען ראט סבלו משגעון גדלות, שהם עושים דבר הסטורי כדי לגאול את העם וכל האוכלוסיה היהודית פחדה מהם." ("הארץ" ו' תשרי תשכ"ז).

מן הראוי יהיה לצטט באותו ענין את דברי העו"ד תמיר מתוך נאום הסיכום שלו במשפט קסטנר, כדי להוכיח כי סדנא דארעא חד הוא בין בפולין, בין בהונגריה, בין בארצה"ב ובין בארץ ישראל נוקטים הציונים בקו פעולה אחד: השתלט ומשול, בכר וקפה! סוף כל סוף זכו להגשמת חלומם הקדום: כבוש הקהילות ואפילו במסגרת היודענרט, כמקדמה לממשלה במדינה עצמאית.

תמיר אומר:

"אותה שעה מתהווה בקרב היהדות ההונגרית תהליך מיוחד במינו. המיעוט הציוני שהוא מעוט קטן בצבור ההונגרי, משתלט על היהדות כולה. הרוב המתבולל המכונה "ניאולוגי" והחרד המכונה "אורטודוקסי" נסוג, ומפנה את מקומו לציונים. זאת מאשר בראנד בתזכירו, זאת מאשר גם פרוידגר בעדותו.

ובקרב הציונים עצמם, בעקבות קבלת הכסף מארץ ישראל על ידי קבוצת קסטנר, משתלט המעוט של "אחוז", שלפי עדותו של קראוס הוא מהוה פחות מרבע בתנועה הציונית, נוצר מצב פרדוקסלי: המעוט שבקרב הציונים, משתלט על הציונות ההונגרית ועל ידי כך משתלט על

יהדות הונגריה כולה. המעוט הזה שלמעשה קסטנר עומד בראשו, משתלט על החיים הפנימיים של מליון נפש וכאשר הגרמנים מחפשים בקרב הציונים את משתפי הפעולה, הם נתקלים מיד בקסטנר וקבוצתו, כי גם הם מצדם עושים הכל כדי למצוא מגע עם הגרמנים."

והנה מסמך נוסף, מכתבו של הנרי מונטור סגן יו"ר המגבית היהודית המאוחדת בארצות הברית, בנדון כמה מאות יהודי בלקן שנצטופפו בשבט ת"ש בתוך ספינה על פני הדנוי מאין להם כל אפשרות לעלות על החוף הכבוש בידי הנאצים. היו אלה מעפילים, ביניהם זקנים נשים וילדים, שלא אורגנו ואושרו ע"י המוסדות הציוניים הרשמיים. הייהם היו נתונים כל רגע בסכנת מיתת רעב וצמא, הם היו זקוקים לאמצעים כספיים לפצות את רב החובל שיאות להמשיך להובילם ארצה. המגבית היהודית המאוחדת סרבה להושיט להם עזרה. והנרי מונטור כותב בין השאר אל רבי ברוך א. רבינוביץ בקהלת "בני אברהם" במרילנד בין השאר לאמר:

"הנני מצרף כאן שני פרטים, היכולים להיות לעזר לתקן את השקפתך על נקודות מבט ביחס לנצולים של הדנובה. הזדהות פומבית עם הגירה בלתי רשומה והכרה ע"י גוף כזה כמו הסוכנות היהודית אשר לא בלבד תאשר אלא

גם תכלכל הגירה בלתי רשומה כזאת, עלולה רק לחבוט מהלומה הרת אסון על הקלת כניסה לעולים חוקיים ומוכשרים כהוגן לארץ ישראל, סלקטיביות מהוה גורם הכרחי בבעיות העליה לארץ ישראל. בסלקטיביות הכוונה היא, בחירת אנשים ונשים צעירים, אשר חונכו באירופה למטרות יצרניות בחקלאות או בתעשייה ואשר הם מוכשרים גם בשטחים אחרים לחיים בארץ ישראל, הטומנים בחובם קשיים ותלאות, לקראתם הם מוכרחים להיות מוכנים בגוף ובנפש... לא יוכל להיות נשק יותר קטלני שיסופק לאויבי הציונות בין אם הם בשורות הממשלה הבריטית או הערבים או אפילו בשורות היהודים, מאשר ארץ ישראל מוצפת



"לא יוכל להיות נשק יותר קטלני מאשר ארץ ישראל מוצפת באנשים זקנים ובלתי רצויים"

(דברי מונטור יו"ר המגבית המאוחדת)

באנשים זקנים או בלתי רצויים, אשר יהפכו את תנאי החיים בארץ ישראל לבלתי אפשריים ויהרסו את הסכויים ליצירת תנאים כלכליים שיבטיחו את המשך העליה ... כלום אין זה עקרוני למנהיגים אחראים לדאוג בעצמם למיון העליה...?"



ארץ ישראל לא נועדה לרוכלי נאלבקי שבוורשא

עקרון העליה הסלקטיבית שבו דגלו המנהיגים הציונים, אינו מונע אותם להטיה, בצביעות מפתיעה, בפני גדולי התורה את האשמה, כאילו הם שעכבו בעד המוני יהודים חרדים מלעלות ארצה ובזה גם הפקידום להשמדה. כך דרכו של שטן: "יורד ומתעה, עולה ומרגיז, נוטל רשות ונוטל נשמה".



### כשהם עולין עולין עד לרקיע

על רקע דמויותיהם האפלות של מנהיגים ציונים, שראו בשואה קרש קפיצה לקריירה אישית ושטח מחיה להשגת מטרות מדיניות, חזיון של עולם שוקע אשר לא חבבוהו, שיפנה מקומו לתקומה לאומית מיוחלת, מאירה בזוהר שלא מעלמא הדין אישיותם של רועי ישראל הנאמנים, שנתיסרו ביסורי זולת ובצרת המוני ישראל להם צר. הזדככו וזככו אחרים.

בספר "תורת אברהם" ספר השיחות והמאמרים ממשגיחה הרוחני של ישיבת סלובודקה הגאון הק' ר' אברהם גרודזנסקי הי"ד מסופר:

"הוקם הגיטו בסלובודקה, בני הישיבה והכולל היו לעובדי כפים. במשך כל שנות הגיטו לא פסק פומיה מגירסא ומוחו ולבו מלהגות מחשבות בתורת היראה. כאשר בני הישיבה אך התרגלו קצת בעבודת הפרך, התחיל שוב להגיד לפניהם שיחות בכל ליל שבת. בכל חשכת השואה לא נפל ברוחו, לא סרה הארת פניו ממנו. פעם בזמן "האקציות" הגדולות ירד פחד, אבל וכאון רוח איום על תושבי הגיטו, הגיע ליל שבת והוא הבחין על פני תלמיד מקורב יאוש ועצבות, העיר לו, כי שבת קדש יש לקבל מתוך שמחה.

שנות הגיטו היו התכוננות מעמיקה ועקבית לקידוש ה'. עוד מתחילת ימי הגיטו חרות עמוק בלב הנשואים בחיים, הזכרון ממעמד מזעזע: בימים ההם מצא מקלט בביתו של הגר"א גרודזנסקי הגאון ר' אלחנן וסרמן זכר קדוש לברכה. ויהי היום כאשר מחוץ שכלה חרב ומחדרים אימה ובבית נאספים ת"ח רבים, פנה הגר"א גרודזנסקי אל הגר"א וסרמן ובקש ממנו להגיד לפני הנאספים שיעור בהלכה ודרש ממנו שיכין שיעור על סוגיא דקידוש ה' מענינא דיומא. הגאון הצדיק הזה לא סרב עוד, וכעבור שעות מספר יצא מחדרו והגיד שיעור בסוגיא הנ"ל. אחריו הפטיר הגר"א גרודזנסקי במאמר מוסרי עמוק ומלהיב על אותו נושא. מעמד זה השאיר רושם עז על כל הנוכחים, זעזע וחישל אותם כאחת.

מי היה יכול לשים לב לגורל זולתו בימים המטורפים האלה. בעמוד רבבות בככר המסדר בעת האקציה הגדולה, הרי כל אחר נשם לרווחה

כאשר עבר לצד "הטוב", פרושו שהפעם נצל ממות ... לא כן הגר"א גרודזנסקי: כאשר עבר לצד החיים, בכה כל אותו יום בלי הפוגות על כל אחד ואחד ממכיריו שראהו עובר לצד הנדונים למות. עם כל ידיעה שנתקבלה על נדונים להרצח, שפך מחדש נחלי דמעות הן גם במצב זה, היתה כל המיית לבו נתונה לנשיאת עול עם חברו.

והנה הגיעו ימיו האחרונים של גיטו סלבודקה. הגר"א גרודזנסקי הוכה אכזרית כאשר הגרמנים גילו את הבונקר בו הסתתר עם עוד כמה מבני הישיבה. והועבר לביה"ח של הגיטו. ידוע היה, כי הגרמנים יציתו באש את ביה"ח על החולים שבו. לאחרון התלמידים שבקר אצלו אמר, כי הוא מקבל על עצמו באהבה את דין שמים, אך על זאת לבו הומה בקרבו: על צלם האלוקים, כי יתחלל ע"י רשעים הללו".



הרב וסרמן



הרב גרודזינסקי

## פרק ח

## רוח היא באנוש ומי ישיגנו?

חוקר הנפש לומברוזה הקדיש בספרו מקום נרחב לנתוח מהלך הרוח של הפושע. קיימת הופעה בלתי סבירה: הפושע נמשך כבחבלי קסם

אחרי המקום בו בצע את פשעו למרות שעלול הוא שם לנפול במארב השוטרים המצפים לו מתוך ידיעת חולשתו זו. הופעה שניה, אף היא בלתי סבירה, הדחף הנפשי של הפושע להתוודות לפני הזולת על מעשהו גם כאן צפויה לו סכנה שוידויו יסגירנו לידי שומרי החוק. הדחפים האלה אינם מונעים ע"י נקיפת מצפון ורגשי חרטה ואינם משמשים גם כל ערובה לעזיבת החטא. רוח היא באנוש ומי ישיגנו? כעבור עשרים ושלוש שנה התחילה רוח הלקאה עצמית פועמת את ראשי הצבור הציוני בעולם וקבל עם ועדה הם מכריזים על אשמתם בתקופת השואה. ההכרזות הקולניות הפכו לחלק של טכס האזכרות השונות, הן אינם מחייבות את בעליהן להסקת מסקנות של התפטרות מכס המנהיגות, ואין אתה יודע בשל מה היה על הצבור להכות למעלה מעשרים שנה עד שתנסנה בחלל האולמות. ד"ר גולדמן, עמוס תוארים של נשיא בתריסר הסתדרויות וארגונים, חזר השנה בפריז בעצרת מרד גיטו ורשה, על הדברים שאמר אשתקד בעצרת בת"א:

"אם יש מקום להאשמות ובודאי יש ויש הרי צריך להפנות כלפי יהודי העולם החפשי, אנו כולנו, לרבות המנהיגים, נכשלו במבחן זה של תקופת השואה, אולם עיקר האשמה על העמידה מן הצד נוכח מסע ההשמדה, אינו רובץ על המעצמות הדימוקרטיות. היתה זו חובתנו אנו לגלות אומץ ולנקוט פעולה ביתר עוז למען יתקבלו תביעתנו על ידי הממשלות הדימוקרטיות. לעולם לא אשכח את היום שבו נמסר לי מברק שהוחש מגיטו ורשא אל רבי סטיפן ויזי המנוח ואלי. יהודי הגיטו שאלוני מדוע אין מנהיגי היחדות האמריקאית יושבים על מדרגות הבית הלבן יומם ולילה, עד אשר יצוה נשיא ארצה"ב להפציץ את מחנות הרכוז או את קוי מסילת הברזל המוליכים אליהם. אנו מנענו אז מלפעול, משום שרוב מנהיגי היהודים סברו, שאין להפריע למאמץ המלחמה של בעלות הברית בהפגנות מעין אלוי" ("דבר" י אייר תשכ"ד).

גם בנאומו אשתקד לא הצליח ד"ר גולדמן להזכר, אלא באותו מברק מורשה בלבד. ומותר לקבוע, כי בשכחה זו יש משום אונאת דעת הצבור. בספרו של הרב ויסמנדל "מן המיצר" מצוטטים למכביר מברקים

ומכתבים לסטיפן וייז וד"ר גולדמן שתוכנם הרבה יותר מזעזע ומרטיט ובכל זאת לא זכו לתגובה מעשית או אפילו מלולית מצד מקבליהם. ערך רב יש לפסקה הסופית מנאומו של ד"ר גולדמן בה הודה שהמחדל בשטח ההצלה לא נבע מתוך רשלנות. קוצר ראייה או חוסר ידיעה על המתרחש, אלא היה פרי שיטה עקרונית "שאינן להפריע למאמץ המלחמתי של בעלות הברית". בעצם המאמרים "אני מאשים" לא נועדו אלא להוכיח, כי המנהיגות הציונית השלימה עם העלת יהדות אירופה כקרבן על מזבח המאמץ המלחמתי של בנות הברית, כדי שתוכל בוועידת השלום להגיש את מאזן הדמים ולתבוע כתמורה את המדינה העצמאית. דבריו של ד"ר גולדמן מאשרים בעקיפין, כהודאת בעל הדין, את החטא ההסטורי, שאין לו כפרה, שעוותה הצמרת הציונית ביודעין.

### **הצלת 70 אלף יהודי רומניה הוכשלה בזדון**

במקום לחזור מידי שנה באופן שגרתי על הספור בדבר המברק האחד כביכול, כלום לא מוטב היה לו לד"ר גולדמן להדגים למשל את פשעי השואה בספור, כיצד מנע ד"ר סטיפן וייז את הצלת יהודי רומניה? גוף המעשה מסופר בספרו של בן הכט "התרמית" (צמ' 191).

"בשעת טיול בחצות הלילה בשדרה החמישית, עמד ידידי קורט ווייל תחת פנס רחוב וקרא לפני קטע גזור מעתון שוויצרי. היה זה ספור על הצעה שהוגשה ע"י ממשלת רומניה לממשלת אמריקה ובריטניה, להרשות לשבעים אלף יהודי טרנס - דניסטריה לעזוב את רומניה, במחיר של חמישים דולר לכל אחד, עבור ההעברה דרך הגבול. הספור הדגיש, כי ההצעה תתבטל מיד כשיכנסו הגרמנים לרומניה, הם עמדו להגיע בכל שבוע. ברגסו ומרליו, דרך צנורות מחתרתיים, אשרו ספור זה מיד. הצעה כזאת הוגשה דרך צנורות דיפלומטיים. הסטייט דפרטמנט האמריקני קבל אותה והשאירה במגרה. הבריטים עשו אותו דבר בטבעיות.

כתבתי מודעה על פני עמוד שלם בעתוני ניו יורק אשר הכריזה באותיות גדולות: "למכירה 70,000 יהודים במחיר 50 דולר כל אחד. ערובה ניתנת לאנושיותם". המודעה הסבירה בקצרה כי שלשה וחצי

מליוני דולרים יוכלו להציל 70.000 יהודי רומניה מרצח בידי הגרמנים. עם הופעת המודעה הוציא רביי סטיפן ויין, ראש השבט הציוני בניו יורק ומאיר דרכם של נכבדי הכרד, גלוי דעת, שתאריך הופעתו היה 23 בפברואר 43: "הקונגרס היהודי האמריקאי, בעסקו בענין יחד עם ארגונים יהודים מוכרים חפץ לקבוע, כי לא נתקבל שום אשור בנוגע להצעה האמורה של ממשלת רומניה, להרשות לשבעים אלף יהודים לעזוב את רומניה, לכן שום אוסף קרנות אינו נראה מוצדק".

הסוכנות היהודית בלונדון הכחישה גם היא את ההצעה הרומנית. ההכחשה הוברקה לעתוני אמריקה ופורסמה על ידם. ובקראם זאת היו יהודי אמריקה אסירי תודה לסוכנות היהודית, בעד הסרת הבעיה הרומנית המכוערת מעל מצפונם.

אחרי שנים אישר בארטלי קרם, המומחה לענייני המזרח התיכון את העובדות של ההצעה. בארטלי קרם קבע, את אשר ידענו בשנת 43 ואת אשר הציונים והסוכנות ידעו גם הם בהכרח בשנת 43, הודות לארגוניהם המעולים ביותר, המשפטן קרם גילה, כי שבעים אלף היהודים היו יכולים להיות מוצלים ומועברים לארץ ישראל דרך טורקיה בנסיעה של ימים ספורים במכונית, אך בגלל לחץ יהודי, לא פרסם הסטייט דפרטמנט את החדשות".



תמונת 50 דולר לראש ניתן היה להציל 70 אלף יהודים כלואים בטרויסטרדה ציוני ארצות הברית סירבו

### הזעזוע בעקבות ספרו של בן הכט

בן הכט, מחבר הספר "תרמית", מת לפני ימים ספורים, היה זה סופר ומסריט מהגדולים בארצות הברית, רחוק כל ימיו מהיהדות, שהשואה החזירה אותו לחיק עמו. לנוכח השואה פרש מכל עסקיו הפרטיים, שהכניסו לו מליונים והשקיע את עצמו כולו בעבודת ההצלה באמצעות "הועד להצלת יהדות אירופה" שמרלין וברגסון עמדו בראשו שאחת מפעולותיו המפוארות היה ארגון מצעד המחאה של "אגודת הרבנים" בארצות הברית לבית הלבן בושינגטון, אשר כתוצאה ממנו נאלץ הנשיא רוזוולט לכונן את "ועד ההצלה לפליטים יהודים". דובר כבר על כך בהרחבה ב"אני מאשים" - מאמר רביעי וגם על המאמצים שהשקיע סטיפן וייז לחבל ולמנוע את הופעת הרבנים בפני רוזוולט. כאשר הופיע הספר "תרמית" לפני שנתיים ימים בארצות הברית נזעזעה דעת הצבור היהודי שם.

ב"דיעות אחרונות" מיום ה' טבת תשכ"ב כותב א. גולן:

"מכתב הגיעני השבוע מקרוב משפחה מניו יורק - אני שולח לך ספר חדש שהופיע כאן בימים אלו. אני מזועזע כולי, אם רק חלק קטן מן המאמר בו הוא נכון, אינני יודע איך אפשר להוסיף ולחיות בשקט, כל הדברים שהאמנתי בהם, כל הדברים שקדשתים, הועמדו בסימן שאלה, כולנו מזועזעים, לא מעיזים להאמין, ומאז קבלתי את המכתב הגיעוני הדים נוספים של הסערה המתחוללת ביהדות האמריקנית בעקבות הופעתו. מכר אחד שלח לי גלויה שקבל בדואר ואשר שוגרה כנראה לרבבות יהודים ברחבי תבל - התובעת את התפטרותו של בן גוריון על חלקו בהשתקת השואה הנאצית".

לספר "תרמית" הקדים המחבר דברי פתיחה הראויים כי יצטטו אותם:

"בתקופתי תפסו הממשלות את מקומם של אנשים. הן גם התימרו לתפוס את מקומו של האלוקים. ממשלות מדברות בעד האנשים, חולמות בשבילם ומחליטות ברוב אולתו, על חייהם ומותם. פולחן הממשלה החדש הזה, הוא אחד הנושאים בספר הזה. זהו פולחן הנעדר ממני. אין בי הערצה בפני פרצופה האדיר והמטורף של ממשלה. אני

רואה אותה כהפחתת ערך האנוש ושלילה סופית של זכות לידתו והשארותם בחיים של ילדיו. אני רואה אותה כענק אוכל אדם ויאוש בעיניו.

כתבתי בעיקר על ממשלה אחת בספר זה - זאת של המדינה היהודית החדשה. כתבתי עליה במקצת מפני שאני יהודי. הנני צאצא לשורה ארוכה לא נפסקת של יהודים. אבותי הקדומים נבעטו החוצה מתוך מספר גדול של מדינות, הושמדו ועונו ברשע שטני מאז זמנם של אחאב ואיזבל. בכל זאת הם עשו חיל בעולם, במשך אותן מאות שנים. הם שמרו על אור אנושי יציב, שלהט בתוך תהפוכות, שהפילו מלכויות עתיקות וילדו חדשות. אותן מלכויות היו זרות לאבותי הקדומים. בנשמתו של היהודי, בסוכתו ומטבחו, היתה רק מלכות אחת - זאת של אלקים, היתה רק מערכת חוקית אחת - הגשמת המוסר האנושי.

מה אירע לה לאותה מורשת טהורה כאשר עצבו היהודים סוף סוף ממשלה משלהם ב"ישראל" מה אירע להם ליהודים, כאשר היו לפוליטיקאים יהודיים. מה אירע לרחמים, רגש הכבוד ואהבת אחים, אשר אלפיים וחמש מאות שנות אנטישמיות לא יכלו לעכור את הנשמה היהודית? תשובותי נמצאות בספר זה. ספר כזה לא קל היה לי לכתבו, כי לבו של יהודי מוכרח להמלא תמהון וכן חימה".

עד היום טרם נמצא מוציא לאור, שהעזיז לפרסם את הספר "תרמית" בעברית בארץ ישראל (רק בשנת תש"ל הופיע הספר בתרגום עברית) אעפ"י שהספר הזה אינו אלא הוצאה מרוסנת, מאופקת ומקוטעת של ספר, אשר בן הכתב חבר בשנת תשט"ו וגנזו בעצמו מחשש תוכנו המזעזע. סימן מובהק, כי המחבר כתב מתוך אחריות ולא בהתפרצות שנאה בלתי שקולה. על הספר שנגנז כותב ב"ידיעות אחרונות" מיום י"ד ניסן תשי"ט ויזל מארצות הברית בין השאר לאמר:

"כולם מודים שהוא אמן נפלא ואמיץ, שהוא אדם אמיץ, ואדם שאיננו נרתע מללכת נגד הזרם, מלהגיד דברים שיקוממו נגדו אישים העומדים ליד ההגה, מנהיגים בעלי שם והשפעה שכתרי מלכות, כסף ותהלה לראשם - באתי אליו, כי רציתי שיספר לי לא על עשרות ספריו שהופיעו, או על עשרות מחזותיו שהוצגו, כי אם דוקא על ספר אחד

שלא ראה את האור. "זהו ספר נורא - אומר בן הכט, הוא עשוי להקפיא בך את הדם, זהו ספר הדין בפושעים יהודים מפורסמים. הוא כתב אותו לפני שנים אחדות. כאשר כתב היד היה מוכן, כנס שבעה אישים ציונים, שהקריא להם את ספרו. כולם לא יכלו להתאפק ונתייפחו בבכי, פשעיהם של יהודים מסוימים ולא יסוריהם של המוני היהודים - הם שקרעו את לבות המאזינים לגזרים. אמר להם המחבר: אם ימצא ביניכם אחד שיגיד לי לא לפרסם את הספר, הוא לא יפורסם, ושבעת האנשים השיבו פה אחד: לא לפרסם והספר נגנז.

אילו פורסם, העולם היה לומד שמנהיגי העם היהודי, שמנהיגי הציונות הידועים ביותר, המכובדים ביותר היו פושעים, אמר בן הכט, ובספרו הגנוז הם מופיעים בשמותיהם מוסיף בן הכט: ויצמן, בן גוריון, שרת.

בן הכט שמדבר כך, עשה משהו למען העם היהודי, הוא היה הראשון שסיפר לעם האמריקני, כי בגרמניה קיימים מחנות השמדה ומי שם מכשולות בדרכנו? שואל בן הכט, מנהיגים יהודים, יהודים בעלי שם, בעלי עמדה, פחדו שיכירו שהם יהודים ולא אמריקנים: אחד שנלחם במפעל ההצלה והתעמולה שלנו ביתר שאת ביתר עוז, היה הראביי סטיפן ווייז, נשיאם של הקונגרסים היהודיים למיניהם.

בספרו שלא הופיע הוא עושה חשבון עם המנהיגים, שם הוא מוסיף מספר תקונים להסטוריה של השואה, שם הוא מגלה מה שעשו המנהיגים, בשעה שהוא עסק בהצלת יהודים. את החומר לספר לקח ממקורות שספקו לו עובדות שאינן ידועות עדיין בצבור.

בעיני בן הכט, מוקי כהן הוא יותר יהודי מויצמן. מי זה מוקי כהן? גנגסטר יהודי ידוע בקליפורניה. מוקי אוהב יהודים, הוא אסף כספים למען הצלה במחתרת, הוא עזר ואם מישהו בנוכחותו ישמיע מלה אשר תפגע בכבוד יהודי - הוא יחנקוהו במו ידיו. ובן הכט המשיך להשמיע באזני את דעותיו על דוד בן גוריון ועל משה שרת. משום מה מכונת הכתיבה שלי מסרבת לכתוב על ויצמן שהיה סוכן בריטי ועל ראשי הסוכנות שעזרו לגרמנים להשמיד את יהדות אירופה".

אם גם מכונת הכתיבה של עתונאי חילוני מתקשה לתקתק את הדעות



המרעישות, הרי התודעה ההיסטורית של יהודים שומרי תורה חייבת לקלוט את האמת הטראגית הזאת לכל עומק משמעותה. למען לא תשכח מפי זרענו וזרע זרענו. אם במשך כל תקופת הגלות היתה כנסת ישראל משולה לכבשה אחת בין שבעים זאבים, הרי השואה האחרונה המיטה עלינו אסון קשה שבעתיים, שרועי אותה כבשה פשעו בה וכדי לזכות בצמרה, הפקירוה למלתעות טורפים.

### **חשבון נוקב**

ומן הראוי לצטט מה ששמע כותב הטורים מפי כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א [זצ"ל], דברים שאמר באזני ראש הממשלה אשכול.

"לפני 1890 שנה גלה עם ישראל מארצו, במשך תקופה רווית דם זו, היתה ההנהגה המעשית של העם נתונה בידי גדולי ישראל, שרי התורה והיראה - כקברניטים נאמנים ומאומנים הובילו את ספינת כנסת ישראל בין סלעים וכיפים מסוכנים, על פני ימים גועשים ובתוך נחשולים וגלים אדירים, שבקשו להטביע את הספינה בכל עת ובכל שעה. עם ישראל גם אם היה שותת דם וגונח מיסורים, נשאר חי וקיים. כל הגויים לא יכלו להשמיד את גופו ועל אחת כמה וכמה שלא הצליחו לעקור את רוחו ואמונתו מקרבו. חסדי ה' הנגלים שהפקידו את הנהגת העם בידי גדולי התורה, הם הם שקיימו את הברכה "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום". לפני ששים שנה עברה הנהגת העם לידי מנהיגים חילוניים, שמרדו בתורה והבטיחו להמונים את הישועה בשיטותיהם החדישות. נתבונן מה הסיכום של ששים שנים אלו וכיצד יצאה האומה מתחת ידי המנהיגים החדשים. ששה מליון כלו בעשן המשרפות. שלשה מליון עומדים על סף הכליון הרוחני ברוסיה. קרוב לששה מליון באמריקה הצפונית והדרומית צפויים לסכנת טמיעה מוחלטת. כמליון יהודים בערך בארצות ערב חיייהם תלויים להם מנגד ואילו המליון ומחצית היושבים בארץ ישראל, הרי אנו שנינו מטיבים לדעת כי הם כאילו בתוך גיטו ורשא, אמנם עם מקצת נשק בידם. אני לשעצמי סומך על זכותה של ארץ ישראל שתעמוד לנו. קצרה בינתי מלהבין על מה סומך אתה".

חשבון נוקב ומחירי זה, חזו מראש גדולי האומה, כאשר קיימו לפני

ששים שנה התיעצויות דחופות וממושכות כיצד להציל את האומה מידי הנהגתם של החילונים ולא ראו מוצא אלא בהתארגנותם של יראי ה', שיפרקו את עול המנהיגים המורדים בתורה.

לאסונינו, לא נצלה כנסת ישראל בכללה משליטתם של הרועים הפושעים וסדרת המאמרים התעודתיים "אני מאשים" משקפת ומחשפת לעיני רבים את בבואתם ומעלליהם למען דעת בידי מי הפקיד העם את גורלו. נתקיימה בנו במלואה נבואת יחזקאל הנביא על הרועים הפושעים בעקבתא דמשיחא:

"בן אדם הנבא על רועי ישראל הנבא ואמרת אליהם לרועים כה אמר ה' אלקים הוי רועי ישראל אשר היו רועים אותם הלא הצאן ירעו הרועים. את החלב תאכלו ואת הצמר תלבשו, הבריאה תזבחו והצאן לא תרעו. את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האובדת לא בקשתם ובחזקה רדיתם אותם ובפרך. תפוצינה מבלי רועה ותהיינה לאכלה לכל חית השדה ותפוצינה. ישגו צאני בכל ההרים ועל כל פני הארץ נפצו צאני ואין דורש ואין מבקש. לכן הרועים שמעו את דבר ה'. חי אני נאום ה' אלקים אם לא יען היות צאני לבז ותהיינה צאני לאכלה לכל חית השדה ומאין רועה ולא דרשו רעים את צאני וירעו הרועים אותם ואת צאני לא רעו. לכן הרועים שמעו דבר ה' כה אמר ה' אלקים הנני אל הרועים ודרשתי את צאני מידם והשבתים מרעות צאני ולא ירעו עוד הרועים אותם והצלתי צאני מפיחם ולא תהיינה להם לאכלה."

לא נותר לנו אלא לייחל שכשם שנתקיימה הרישא על פשעי הרועים כן תתקיים גם הסיפא והעם יגאל מידיהם תשועת עולמים.

פרק ט

## ד"ר אהרנפרייז - דוגמה ציונית למופת

אם קיימות דרגות בפשיעה, הרי השיג ד"ר מרדכי אהרנפרייז, "רבה הראשי" של שבדיה את השיא וראוי הוא מכל הבחינות להכתירו כאלוף

פושעי השואה שבין הצמרת הלאומית חילונית. מאחריו עבר ציוני מפואר, ידידו ועמיתו של ד"ר הרצל, ממשותפי הקונגרס הציוני הראשון, אשר הוזמן בקונגרסים הראשונים בזה אחר זה לשאת את ההרצאה על "התרבות העברית". דבקתו בציונות הגיעה עד כדי כך, כי כאשר כהן כ"רבה הראשי" של בולגריה, התקין במדינה זו תקנה, שכל המסרב לתרום לקרנות הציוניות, ימנעו מלמול את בניו. אין זו אשמתו של ד"ר אהרנפרייז, יליד גליציה, אם אפילו יהודי בולגריה, הנבערים מדעת היהדות לא הקפידו לשמור על תקנת רבם הכופר. לשנאת יהודים הגיע אהרנפרייז כמו לוחמים חילונים אחרים, בדרך שנאת היהדות, שטפה במשך שנים רבות. כבר בשנת תרס"ג הוא מפרסם ב"השלוחה" כרך י"א, "מניפסט" ומכריז בו בין השאר: (עפ"ל)

"העברי החדש משחרר את עצמו מכבליה של מסורת חולנית, נוקבת, גוססת, מסורת שאינה יכולה לחיות ושאינה רוצה למות, של מסורת שהחשיכה את מאור עינינו וגרשה את היופי ואת הרוך מנועם חיינו".

בעצם מבול הדמים בשנת תש"ג פרסם אהרנפרייז את ספרו "בין מזרח למערב" והוא מנתח את היחס בין היהדות (ולהבדיל) הנצרות והרי הסיכום שלו על אף מה שעוללו הנוצרים במשך כל הדורות לעמנו:

"במשך אלפיים שנה היו לעתים קרובות שני הצדדים אשמים מבחינה זו. הניגוד התיאולוגי בין הכנסיות הנוצריות ליהדות, שגרם לעתים קרובות להתנגשויות רציניות המיט אסונות והרעיל את חיי החברה במשך דורות. יש ליצור יחס של פיוס בין הדתות על יסוד יחס כבוד הדדי לאפיק המיוחד ומקומה ההסטורי של כל דת ודת. אני מסכים בכל לבי עם הגדרתו של חכם הדת האנגלי, טראבר הרפורד, בדבר היחס שבין הנצרות ובין היהדות, שתי דתות הללו הינן מנגינה אחת ושוה, המנוגנת בכלים שונים".

כל זה נכתב לאור ולעשן הכבשנים. על עצמו הוא כותב:

"הנוער שעליו נמנית, נוער מתמרד היה, התקוממו נגד אזיקי החומרות הדתיות, כנגד המסורתיות, שהתפתחה עד לנקודת הגחוך

ואשר נס ליחה, ועם זאת רצינו להיות יהודים בני חורין שלכם פתוח לכל גדלות, לכל מה שהוא חיוני באותה אנושות תרבותית, שהיה חלק ממנה".

### **מהולל כפי חבריו**

מה פלא שאיש, אשר דגל ברעיונות אלה, זכה מלא חפניים שבחים מחבריו לדעה. לויבלו הששים הקדיש "העולם" (גליון ג' שנת תר"צ) בטאון ההסתדרות הציונית העולמית מאמרים נלהבים. פרופ' קלוזנר רואה בו "את אחד מיוצרי הקולטורה הלאומית החדשה, הנושאת את עיניה אל הטבע ויופיו, אל האמנות בכל צורותיה, אחד מתובעי הסינטזה של יהדות ואנושות. אחד מהשלישיה שהטביעה את חותמה על ציונות גליציה: אהרנפרייז, נימרק וד"ר טהון".

לויבלו השבעים הוקדש לו המוסף של "דבר" (ט' תשרי ת"ש). נתן גרינבלט מעלה אותו על נס "בהסתערותו על הישן" ויתר מברכיו מנבאים ומאחלים לו שיחזור לפעילותו הצבורית ואמנם הוא חזר להוותם של אלפי קרבנות אכזריותו.

שפר חלקו של ד"ר אהרנפרייז, בעוד אשר רבו וחברו, ד"ר אלפרד נוסיג, אידיאולוג ציוני ותיק, אף הוא מעוזריו ונאמניו של ד"ר הרצל, נדון ע"י המחתרת היהודית בגיטו ורשה למות והוצא גם על ידה להורג בעוון שתוף פעולה עם הנאצים, מת ד"ר אהרנפרייז בשלוח ובכבוד על מיטתו בשטוקהולם, אף כי נוסיג הכה רק בודדים בלשונו המלשינה, בעוד שאהרנפרייז חייב במות ענויים של רבבת יהודים.

### **ד"ר אהרנפרייז מונע הצלת 10,000 יהודי גרמניה**

בשנת ת"ש, עם התגברות רדיפות היהודים בגרמניה, קבל הפרלמנט השבדי, הצעת חוק המתירה את הכניסה לעשרת אלפים מיהודי גרמניה. משמעותה של החלטה זו: הצלתם ממוות הכרוך במשלוחם מזרחה. הפרלמנט השבדי הפגין בזה גישה אנושית למופת ואז אירע דבר שהכה בתדהמה את הגויים, עד שרפו ידיהם של אוהבי ישראל שבהם. ד"ר אהרנפרייז "רבה הראשי" של שבדיה (מאז שנת תרע"ד) ביחד עם ראש

קהילת שטוקהולם פנו אל ממשלת שבדיה בבקשה שלא להפעיל את החלטת הפרלמנט הנ"ל, בטענה, כי השתקעות, ולו רק זמנית, של עשרת אלפים יהודים נוספים בשבדיה, עלולה לעורר בעיה יהודית בארץ זו, שלא ידעה אנטישמיות בגלל מעוט מספר תושביה היהודים. מאמצייהם של שני ראשי העדה המרושעים נשאו פרי וממשלת שבדיה בטלה את בצוע ההחלטה. אמנם כאשר כעבור ארבע שנים הוברחה כל יהדות דניי בין לילה לשבדיה, לא הספיק אהרנפרייז לחבל בפעולת הצלה נפלאה זו, מאחר שבאה לו כהפתעה.

כאן מן הנכון להעיר, כי החשש מפני אנטישמיות שמש רק אמתלה בפיו של אהרנפרייז, בה הצליח לפתות את ראש הקהלה, שיצטרף לזמתו הנפשעת, אולם המניע האמיתי של אותו ציוני ותיק, היה אף הוא ציוני מובהק ותאם את העקרון, כי אפילו חרב חדה מונחת על צוארם של יהודים, אין למלטם אלא לארץ ישראל בלבד. העקרון הזה הרי הדריך גם את ציוני בריטניה בשנת תש"א למנוע בפרלמנט הבריטי הגשת הצעה, שהיו לה כל הסכויים להתקבל, על פיה יקלטו פליטי חרב יהודים באופן זמני בשטחי החסות הבריטיים (ראה מאמר חמישי מסדרה זו).

ד"ר אהרנפרייז היה פקח במדה מספיקה להבין, כי במקרה ויגלה טלפיו - קלפיו, לא ימצא תמיכה בקהילת שטוקהולם ואף לא אוזן קשובה אצל ממשלת שבדיה, לפיכך בחר להסתתר מאחורי טענה אנוכית של דאגה מדומה לבטחונה של יהדות שבדיה. מי עוד כד"ר יצחק גרינבוים ששמש יו"ר של "ועד ההצלה" בירושלים (הזאב בתפקיד הרועה) הבין לרוחו של ד"ר אהרנפרייז ולכן גם הפציר בו ארוכות להצטרף ל"ועד ההצלה" בשבדיה עד שבשנת תש"ד נאות אהרנפרייז לבקשת גרינבוים, לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב...

**בושנו מכל עם...**

עברו שנים וקלוננו של אהרנפרייז הפך לשיחת היום ביום 18 לינואר 45, נערך בפרלמנט השבדי דיון על תרומתה של שבדיה להצלת פליטי הרדיפות בתקופת מלחמת העולם השנייה ובשנים שקדמו לה. את הבעיה

עורך חבר הפרלמנט השבדי מר קנוט פטרסון, אוהב ישראל מובהק, שהביע תרעומת על שממשלת שבדיה פעלה בשטח ההצלה פחות משהיה בידיה. לעומתו התגוננו נציגי הממשלה בהצביעם על ממשלות ניטרליות אחרות, כגון שוויץ שעשו עוד פחות מזה.

נצטט מתוך הפרוטוקול המקורי של הפרלמנט (מעין "דברי הכנסת") את הקטעים הבאים שמצאנו לנכון להגיש גם את צלומם בזה, כדי להוציא מלבם של המפקקים, אם אכן אמת נכון הדבר, נעשתה התועבה הזאת בישראל.

"חבר הפרלמנט מילר: "אין זה סוד שבעיקר יהודים נרדפים בהמוניהם השתדלו למצא אצלנו מקום מקלט וכך הדבר שאז התנגדו לקבל מספר גדול של האנשים שנרדפו בגלל היותם יהודים. ואם אמנם היו ויש דעות מנוגדות אם שיטת ההגבלה היתה במקומה או לא, אבקש שלא לשכוח, שיש כאן בארץ קהלות יהודיות ואני מעיז להבטיח לפרלמנט, כי ממשלת שבדיה היתה לא פחות נדיבה מאשר הקהלה היהודית בשטוקהולם. רק אבקש לרשום זאת בפרוטוקול..."

חבר הפרלמנט פטרסון קנוט: "אינני מכחיש, אדרבא, ידועה לי היטב העובדה, שחלקים מסוימים של יהודים כאן כלל לא היו מעוניינים לעודד קבלת פליטים יהודים, אבל אני מבקש רק לענות על זה מה שאמרתי מכבר, כאשר דנינו על בעיות אלו. כי נדמה לי שמדיניות הטפול של ממשלת שבדיה בפליטים, לא צריכה להקבע מנקודת מבט כזאת, אלא מתוך שמירה ודאגה למסורת התרבות והצדק שלנו ובהתאם להרגשת הצדק שלנו..."

חבר הפרלמנט מילר: "כבוד יושב ראש, אינני מתנגד לקבל את המשפטים האחרונים של דברי מר פטרסון, אבל אבקש שכאשר מדברים על נושא זה יחלקו את האשמה, אם אפשר לומר כך, על כל פנים צריכים לציין את כל המסיבות שהשפיעו על המדיניות שהונהגה במשך הזמן".

מה שנאמר בדו שיה הנ"ל בין חברי הפרלמנט מילר ופטרסון בלשון פרלמנטרית מהוקצעת, הוא כה מביש וכה מחריד במשמעותו, עד שיש

בו כדי לזעזע לבבות, אפילו בדורינו הנוקשה. נציג הממשלה מצטדק, כי בהשפעת ראשי יהדות שבדיה ננעלו השערים בפני הפליטים ואילו חבר הפרלמנט המערער טוען, כי ממשלת שבדיה חייבת היתה לנהוג לפי המסורת האנושית השבדית ולא להתחשב בעמדה המתאכזרת של קהלת שטוקהולם. לבסוף מודה נציג הממשלה ומסכים עם השגות המערער וכל משאלתו רק שירשם הדבר בפרוטוקול, למען ידעו הדורות הבאים בעטיו של מי הופקרו רבבת אנשים, נשים וטף לטבח.

## RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1945.

Första kammaren.

Nr 4

294. Jag vill att det invändigt ska beträffa detta, men eftersom det skall vara en fråga om att ta till beslut om att för i sammanförande att de följande. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta.

Jag vill inte inte ta till beslut, utan det är ett viktigt ämne som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta.

Jag vill inte inte ta till beslut, utan det är ett viktigt ämne som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta. Det är ett viktigt och ett mycket viktigt ämne för alla som skall ta till beslut om detta.

פרוטוקול של הפרלמנט השבדי המאשים את ציוני שבדיה  
בסירוב להגירת יהודים והצלתם לשבדיה

נציג ועד ההצלה בשטוקהולם העביר לועד ההצלה בירושלים את פרטי הויכוח בפרלמנט ודרש להקים מיד ועדת חקירה מיוחדת, אולם מטעמי ערבות ציונית הדדית הושתק כמובן הדבר. לעומת זאת כאשר הגיע הרב ד"ר נורוק, מי שהיה אחר כך שר הדואר בממשלת "ישראל" לשטוקהולם בשנת תש"ו, לאחר שהושמדה כל משפחתו ונודע לו על מעלליו של ד"ר אהרנפרייז, עזב בחרי אף את שטוקהולם והעביר את פרטי השערוריה במכתב גלוי לעתוני ארה"ב.

בשנת תש"ה אחרי שהתקיים הדיון בפרלמנט השבדי, שוב לא היה כבר בידו של ד"ר אהרנפרייז למנוע את פתיחת שערי שבדיה לפני שארית

הפליטה ממחנות ההסגר. ואמנם הצטיינה הממשלה והעם בשבדיה במידת הכנסת אורחים למופת. הממשלה דאגה לכלכלתם ולהבראתם הגופנית של הנצולים התשושים והחולים, הקימה מחנות מיוחדים בשבילים והשקיעה מאמצים לשקומם. לעומת זאת נמנעה מלהתערב בעניניהם הרוחניים ומסרה אותם בהתאם להגיונו הבריא של הגוי, לידי ה"רב" הראשי ד"ר אהרנפרייז.

### השתוללות המיסיונרים כחסות אהרנפרייז

ד"ר אהרנפרייז התמסר מיד מתוך תחושה כמעט צברית "ישראלית" להעברת הפליטים על דתם, משל היו אלה עולים חדשים שהגיעו ארצה ישראל מתימן או מהרי האטלס. סדנא דארעא חד הוא. מקום שם שוורת אוריה של העברה על דת צצים לפתע המיסיונרים ויורדים כעיט על הפגרים. ומעיד הרב ב.ז. יקובזון בזכרונותיו כי הגיעו הדברים עד לידי כך, שהמיסיונרים שהסתובבו במחנות הפליטים באין מפריע, לעיניו של ד"ר אהרנפרייז ונציגיו, הצליחו לצוד ברשתם 14 בנות ישראל, שימירו את דתם. הידיעה הזאת עוררה סערה בקרב יהדות שבדיה. הממשלה השבדית (מאחר שלא נצבה לפניו אז עוד דוגמה חיה של נוהגי ממשלה חילונית יהודית בארץ ישראל) אסרה על המיסיונרים את דריסת הרגל במחנות הפליטים.

אז התנער ד"ר אהרנפרייז, קם כארי ציוני זקן ותבע ממשלת שבדיה לאסור בד בבד גם על הרבנים החרדים הרה"ג ב.ז. יקובזון זצ"ל והרה"ג ר' שלמה וולבה זצ"ל שהיה המשפיע הרוחני בישיבת באר יעקב את הכניסה למחנות. שוב הוכח באיזה מידה חובק הרעיון הציוני זרועות עולם באחידות דעות מפליא, המדלגת על פני גבולות ופרקי זמן.

עשרים שנה לאחר מכן, הכריזה אמה תלמי נציגת מפ"ם ב"כנסת", כי היא מתנגדת



הרב וואלבה



לכל הטפה דתית בין מטעם המסיונרים ובין (להבדיל אלף הבדלות) מטעם הרבנים. ואם יבוא מאן דהו להתנחם, שאין זו אלא פליטת פה של דוברת היבסקציה העברית, הרי שוב הכריז לפני שבועות מספר ב"כנסת" נציג מפא"י בר רב האי (ששמש יו"ר הקהלה העברית בחיפה בימי המנדט), כי אגודת ישראל המקיימת חנוך עצמאי נפרד, אין לה כל זכות מוסרית לתבוע את איסור חנוך המסיון, שאף הוא נפרד מהרשת הממלכתית הכללית. ללמדך כאילו ח"ו כל האנפין שווים. לשבחה של ממשלת שבדיה יש לציין, שהיא סרבה להענות לדרישתו של ד"ר אהרנפרייז והניחה תוך עדוד לרבנים ולעסקנים החרדים לפתח פעולות נרחבות להישול הכרתם היהדותית של המוני הפליטים במחנות ולהחזרתם לאורח חיים תורתי.

בספרו "פירות פזורין" שפרסם הרב ב.ז. יקובזון זצ"ל בשטוקהולם בשנת תש"ח, הוא נאלץ מטעמים מובנים כפליט במדינה זרה, להזכיר רק ברמז את השמות שד"ר אהרנפרייז ושליחיו עשו בנפשות הפליטים ובפרט בקרב הבנות, שרובן ככולן מוצאן היה מבתים שומרי תורה. בין השאר הוא כותב:

"הטעם שכל כך קשה להם לפליטים לחיות בשבדיה חיים שאמונת אבותיהם היא אמונתם, אין רצוני, שאין זה כבודי לרשום כאן מי ומי היו הגורמים לנזקים. המבין יבין לכן המשכיל בעת ההיא ידום. ורק אחת ארצה להדגיש בכל תוקף: השלטון אין לו שום חלק בכל הקשיים, רצונו היה טוב ובטח רצה להגן גם בעד כל צרכי החרדים, אם לא שהמהרסים והמחריבים ממנו באו וד"ל".

לד"ר אהרנפרייז שמור מקום מכובד בתולדות הציונות וכאשר דב סדן, כיאה למרצה באוניברסיטת בר אילן, בא לתבוע את עלבון הפולחן הריפורמיסטי בארץ ישראל, במאמרו: "לשאלת הריפורמה בישראל", שפרסם בבטאון הריפורמה "פרוזדור" (גליון ח'), הרי הוא מעלה ברוב חינניות נימוק משכנע:

"ובאמת מזלם של חולמי מדינת ישראל ובוניה כמרדכי אהרנפרייז, סטיפן וייז וכו' שנפטרו לעולמם, שאילו בקשו לבוא להשתקע במדינתנו

ולא יכלו לקיים אמונתם באמונתם, אם המדינה לא תכיר אלא בארטודוקסים בלבד".

ההסתמכות על שני פושעי השואה ד"ר אהרנפרייז וסטיפן וייז, בטעון לזכותה של הריפורמה בארצנו, היא אופיינית ומדברת בעד עצמה. אכן הריפורמה נאה להם והם נאים לה.

לשתיקתו המחפירה של האפיפיור והאהדה הסמויה בה עקב אחרי זוועות הנאצים נמצא מחזאי בשם הוכהוט, שנסה לקומם באמצעות "ממלא מקום" את מצפון העולם, אם כי האפיפיור נהג לפי ההלכה בידוע שעשו שונא ליעקב. אולם איה סופר ואיה מונה, שימחיש לעיני בני עמנו וינציח בזכרונם, כיצד מנעו בפועל כוהני הריפורמה וראשי הצמרת הצייונית את הצלת אחים לקוחים למות מטעמי מדיניות לאומית כביכול. עדיין מצפה דמותם של אהרנפרייז ומרעיו להוכהוט יהודי.

### *ולעומת זאת... השגתו של יהודי פשוט*

אף כי הצליחו אהרנפרייז וחבריו לדעה ועמדות, לטפס ולעלות בשלבי הסולם החברותי, הרי לאמיתו של דבר הם נשארו בשולי קהל ישראל, הם מאלה שהענן פלט אותם מחוץ למחנה, אולם בתוך הענן, התהלכו גם במדבר העמים שבדורנו, רבבות יהודים טהורים וקדושים אף בחייהם. אלמונים לאלפים מעוטרים היו בסגולות המדות שנשתבחה בהם אומתנו. נדלה נא רק יהודי אחד ויחיד מתוך הקרונות הדחוסים בהם הובלו אחינו להשמדה. מספר הגה"צ רמ"ד ויסמנדל בספרו "מן המיצר" על מה שראו עיניו בתחנת הרכבת בנייטרא בעת שיצאו המשלוחים לאושוויץ:

"ועמד אותו העני המתפרנס מגידול תרנגולים, ת"ח מובחק ומפורסם מו"ה איזיק רוזנצויג הי"ד וצעק והתחנן מחלון רכבת הרצח אל מכיון, אשר צחקו צחוק גדול וירקו בפניו, כי איכה יבינו המה הנוצרים הרחמנים את בקשת היהודי האכזר הזה, אשר אשתו וילדיו הקטנים סובבוהו ומבקש את נוגשיו בתחינה ובקשה לאמר: לכו לביתי ותנו מים ומזון לתרנגולים, כי לא אכלו ולא שתו זה יום שלם. עד שראה ר' איזיק ז"ל את חברו מו"ה משה יודא צילץ הי"ד, אשר באותה

שעה נשאר עוד חוץ לגזרה עומד מרחוק, וצעק אליו בקול גדול: צער בעלי חיים דאורייתא, תנו מים ומזון לתרנגולים".

הקדוש האחד הזה לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, אותו כלל ישראל של "מורדי האור" ו"החשוכים" שאהרנפרייז ושכמותו הטילו בו שקוצים ומתוך שנאה עצמית חולנית, בקשו לעקור את מהותו המסורתית ולהנחיל לו את "זוהר" תרבות אירופה. ר' איזיק רוזנצווייג זכותו תגן עלינו ומרדכי אהרנפרייז זכרונו לדראון, הם נציגי שני עולמות, תפיסות והשקפות. הנאבקים על ההגמוניה בקרב האומה במלחמה שבין הקדושה והחילונית.



הרב יעקובזון זצ"ל בפני ממשלת שבדיה

פרקי

## "מועצות הזקנים" וה"יודנראט"

רומוקובסקי "מלך גיטו לודז'" לא היה המנהיג הציוני היחיד. שבקש להגשים את חזון מדינת היהודים תחת שלטונו הבלעדי במסגרת הקפקאית המעוותת של מחנה רכוז למועמדי הכבשנים. מחוז זגלמביה בפולין המערבית סופח ע"י הגרמנים לרייך, הערים בנדין, סוסנוביץ, קשנוב, אלקוש ועשרות קהילות מפוארות נוספות היו כלולות בשטח

זגלמביה. בהתאם לשיטת ההשמדה המתוכננת, היו ראשית מעשיהם של הנאצים להקים אף בזגלמביה את "מועצות הזקנים" וכמו בכל מקום מינו גם כאן עסקנים ציונים בראש המועצות והם מצאו בהם מה שקיוו, משרתים נאמנים וצייטנים, שהוליכו שולל את המוני בית ישראל מתוך תאוות בצע ושלטון. ושמשו שושבינין להשמדתם.

מוניק (מוניה) מריץ אחד מהפעילים הציוניים בקהילת סוסנוביץ נסמך ע"י הנאצים כמושל בכיפה על כל "מועצות הזקנים" במחוז זגלמביה והוא מינה את ראשי המועצות בכל קהילה וקהילה, כמובן שדאג לבחור לכהונות מבישות אלו את חבריו לדעה. מתוך המחנה הציוני בלבד.

המזימה השטנית של הנאצים הועידה כי גורלם הפרטי של היהודים לחיים או למוות, ימסר דוקא להכרעתם של "מועצות הזקנים". הנאצים קבעו מידי פעם בפעם את המכסות הכלליות למחנות עבודה ולהשמדה ולעומת זאת הסלקציה - הברירה האינדיבידואלית הופקדה בידי מועצות הזקנים והבצוע של החטיפות והמאסרים בידי המשטרה היהודית. בשיטה מתוחכמת זו השיגו הנאצים יעילות בדרכי ההשמדה ההמונית והרעלת האוירה בגיטו, תוך ניוון מוסרי והשחתת המידות. מוניק מריץ כמו כל שאר ראשי המועצות, חפשו לעצמם גבוי והסוואה למעלליהם הנפשעים. לשם כך בקשו לשתף את הרבנים ופרנסי הצבור החרדי בעבודתם. הם נתקלו בכל מקום בסרוב מוחלט ונמרץ. מנהיגי יהדות התורה ויתרו מראש על הצלת עצמם וכל טובת הנאה פרטית וגם צבורית שיכלו להפיק משתוף פעולה עם המועצות, ובכל רחבי פולין לא נמצא יהודי שומר מצוות שידי נגעלו מדם אחים, ר' יוסף קאנל מיוצאי בנדין, שבגיל צעיר עבר את כל שלבי השואה מספר כעד ראייה ושמיצה על מה שהתרחש במחוז זגלמביה.

"כאשר התלהטו הרוחות במחנה ההשמדה בויכוחים בין אסירים שומרי תורה וחילונים, הציג קאנל שאלה נוקבת שסתמה מיד את כל טענות החילונים: תגידו בבקשה. מי שלח אתכם להשמדה יהודים דתיים או חבריכם העסקנים מהמחנה החילוני?"...

*"יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל"*

הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פוסק להלכה: "אם אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לא נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל". רבני בנדין שמוניק מריץ הזמינים להשתתף בדיון על הנושא מי הם היהודים אותם ימסרו בידי הגרמנים לעבודת כפים, צטטו לפניו את ההלכה הנ"ל מהרמב"ם ואסרו את עריכת הסלקציה מחמת ודאי דיני נפשות שיש במסירת יהודים בידי גויים. כל הפצרותיו של מריץ וחביריו היו לשוא, הרבנים לא זזו מעמדתם. כל אימת שהגרמנים תבעו מכסה של שלשת או ארבעת אלפים יהודים לעבודת כפים, ערכו "מועצת הזקנים" את רשימת השמות. כקרבנות ראשונים בחרו בעניי העיר או בפליטים מקהילות אחרות, כדי לשכך את ההתמרמרות שקמה בעיר, בקש מריץ מהגרמנים כפי שסופר, שימחישו ליהודים כיצד תבוצע הסלקציה שלא באמצעות מועצת הזקנים. הנאצים נענו להפצרותיו ובאחד הימים הקיפו בלוק של שלשה בתים והוציאו את כל דייריהם לעבודת הכפים, ללא התחשבות בגיל ומצב בריאות.

בער"ח אלול תש"ב התחיל בזגלמביה מבצע המשלוחים להשמדה. מריץ הרגיע את היהודים שלא יאונה להם כל רע וכעבור תקופה קצרה יחזרו לבתיהם ואין אלה אלא גיוסים לעבודה. אחד מנכבדי בנדין ר' בונים מצאצאי רבי שמחה בונים מפשיסחה בן אחר בן, יהודי חסיד ות"ח עסקן אגודאי הזעיק את יהודי העיר וגילה להם כי הם צפויים להשרף בכבשנים ועליהם להמלט על נפשם ולא להופיע למשלוחים כאשר יקראו ע"י מועצת הזקנים, ר' בונים ידע כי מריץ יתנקם בו בצורה אכזרית ביותר בפרט שסרב לו כבר בשנים קודמות לשתף איתו פעולה במסגרת מועצת הזקנים.

ואכן לא בוששה נקמתו של מריץ לבוא, הוא הלשיך לפני הגיסטפו כי בניו של ר' בונים משתייכים למחתרת המורדים, ועד מהרה נאסרו ונשלחו לאושביץ. כעבור תקופה קצרה נאסר גם ר' בונים ואשתו ונשלחו לאושביץ. הוא התכונן לקדש את השם כחגרו את האכנט. ולאשתו פנה בבקשה שתשמור על שלוותה, למען מנוע צער מהבנות שנותרו.

### בין שומרי תורה לבין ראשי הציונים

כמו בכל מקום גם בבנדין הובלט השוני היסודי בין שומרי תורה לבין ראשי הציונים ו"משכילי" העיר. כמעט כל קציני הקאפו היו אקדמאים, בעלי תארים שהתנהגו כחיות טרף ולעיתים עלו באכזריותם על הגרמנים. באותה עת ועונה הרבו יהודים שומרי מצוות במעשי חסד ועזרה הדדית. כאשר נאסרו אחיותיו של מוסר העדות ר' יוסף קאנל, סרב אביו לפנות אל מועצת הזקנים בבקשה לשחרורן, מתוך שני נמוקים שיש בהם להרעיד את הלב. ראשית שאסור להסתכל בפני רשע, ושנית כי אם יעתרו לבקשתו הרי יבחרו במקומן שתי בנות ישראל אחרות. ומה ראית כי דמך סומק טפי.

בכך העיר כאשר היו מרכזים אלפים יהודים למשלוחים וקציני הס"ס היו ממיינים את הנראים צעירים ובריאים לעבודה ואת שאינם מסוגלים לעבוד להשמדה, רבו המקרים שהבנים היו מתחננים לפני האבות, שיגזזו את זקניהם למען יתחזו כצעירים והאבות שידעו את הצפוי לעצמם, סרבו להשחית את צלם האלוקים שעל פניהם גם אם כתמורה נגזר דינם למשרפות. אמהות יהודיות היו מהססות למסור את התנוקות שלהן לגויים פן ייטמעו ביניהם ולא ידעו את צור מחצבתם, זה לעומת זה ברא האלקים.

סופו של מריץ היה עדי אובד והוא מת ברשעו כמלשיץ. ועד ההצלה משוויץ השיג תמורת שלמונים גבוהים מספר דרכונים ממדינות אמריקה הדרומית ובפרט מפנמה, דרכונים אלה שהיו שמיים העידו על בעליהם, שהם כביכול אזרחי חוץ והגרמנים היו נאלצים להתחשב בכך ולשמור על חיי האנשים האלה.

מסע ההשמדה הגיע אז לשיאו, מריץ הזהיר את ועד ההצלה במכתב לבל יעמוד בקשר אלא איתו בלבד. בחרות אפו על שלא צורף לרשימת אזרחי החוץ הלשיץ, כפי שנודע בשעתו, באוני הגרמנים, כי האזרחות של ארצות דרום אמריקה אינה אלא מעשה אונאה והגרמנים נאותו לו לשלוח את כל בעלי הדרכונים לאושביץ להריגה. בהשתדלות ועד ההצלה משוויץ תבעו מדינות דרום אמריקה מגרמניה לברר את גורל אזרחיהם

הנ"ל ואת שחרורם. אנשי הגסטאפו רגזו על מרין שגרם לשערוריה בינלאומית ושלחו אותו לאושביץ ששה שבועות לפני החסול הסופי של קהילות זגלמביה.

מולדצקי מנהיג פועלי ציון שנתמנה כראש מועצת הזקנים בבנדין ובמשך שנים בחר באלפי יהודים לעבודת כפים ולהשמדה הצליח להשאיר בחיים. לקראת הגירוש הגדול פרסם מולדצקי כרוז שכולו גניבת דעת ואונאה בו נאמר: "יהודים התקשטו בבגדי יו"ט וצעדו בשמחה למקומות הריכוז המוזכרים לעיל. אף איש בל ישאר בביתו. כל מי שיעדר אסור עליו יהיה לשהות במחוז זגלמביה". היהודים בתמימותם צייתו והתוצאה: בעלי משפחות גדולות וקשישים בסך שמונת אלפים נשלחו לאושביץ. את התינוקות דחסו הנאצים לתוך שקים.

במשך שנים ניסו מרין ומולדצקי להוכיח כי רק שתוף פעולה ומילוי פקודות הנאצים יצילו את יהודי זגלמביה. הנצי דריאר ידים הטוב יכול היה להתפאר לפני השלטונות המרכזיים בגרמניה ביום 4 לאוגוסט שנת 43, "מאז אתמול 3.8.45 המחוז שלי נקי מיהודים. בחיסול רכוש היהודים מטפלות הנהלות הערים סוסנוביץ בנדין שמינתי אותם ליורשי הרכוש היהודי. לשם אינפורמציה עלי להזכיר כי במחוז שלי נמצאו בשנת 39 מעל למאה אלף יהודים מהם צעירים. גברים ונשים נשלחו לפעולת העבודה ואילו שמונים אלף הנותרים חוסלו ע"י גרוש". (מתוך ספרו של ד"ר וידרמן בפולנית "החיה הבלונית"). הנה נתברר בסופו של דבר שההשמדה במחוז זגלמביה היתה מוחלטת ויעילה יותר מאשר במקומות אחרים הודות למרין ומולדצקי.

אחרי השחרור היה מולדצקי בזכות עסקנותו הציונית, מהראשונים שקבלו סרטיפיקט, כמובן ששותפותו ברצח רבבות יהודים לא פסלה אותו בעיני אנשי הסוכנות לחלוקת הסרטיפיקטים. הוא עלה ארצה, וכפי שמסופר הרגה אותו כאן היד הנוקמת של יהודי בנדין, בשעת טיול בהרים התדרדר או יותר נכון, דורדר תהומה מעל גבי מכונית משא.

כדי להסיר ספקות ביחס לכוונות של מועצת הזקנים, מן הראוי לצטט

מה שכותב ב"פנקס בנדיין" מר ליור במאמרו "אשר לא ישכח":

"גולת הכותרת של היודנראט היו הגרושים למחנה ההשמדה באושוויץ. היודנראט שידע על התכניות של הגרמנים, לא רק שלא הודיע על כך לצבור, אלא בכל המאמצים שהיו ברשותם עזרו להצלחת מפעל ההשמדה, על הגרוש הראשון הכריז היודנראט כעל העברה של מספר אנשים למקום אחר וכדי לעורר אמון הודיעו שרופאים וחברי היודנראט ילוו את הטרנספורט. כאלף איש על מטענם התייצבו על סמך הזמנות אישיות ונשלחו לאושוויץ. כמובן שביניהם לא היו רופאים ואף אחד מאנשי היודנראט או קרוביהם.

עברו רק שלשה חדשים ושוב הזמין היודנראט הפעם לא אישית את כל היהודים להתייצב ביום מסוים בשני מקומות ריכוז. מטרת הרכוזים לפי דעת היודנראט היה רישום התושבים, היודנראט ארגן עשרות אספות בהם השתמשו באיומים, שאי התייצבות איש אחד תגרור גרוש כל המשפחה ואולי כל הבית שהוא גר בו, התוצאה של ההתייצבות והציות ליודנראט היה: שמונת אלפים איש נשלחו ישר לתאי הגאזים. אחר שתי פעולות הגרוש הראשונות נעלמו כל המעצורים והיודנראט המשיך בהם כדבר המובן מאליו."

עדות ר' יוסף קאנל על הקטע בחזית ההשמדה מאשרת את התמונה הכללית של פושעי מלחמה יהודים מזה ומקדשי השם עילאיים מזה. לא ניתן כושר ההבדלה אלא למי שזכה לדעת להבחין בין קדש של תורה לחולין של חילוניות.

**תם ולא נשלם**



# מי נתן ישראל לבוזזים?

מאמרו הנפלא של הגאון הצדיק  
רבי מיכאל דב ויסמנדל זצ"ל  
שכתב בדם לבו בחודש כסלו תש"ח

בהוספת הערות והארות מדברי חז"ל ראשונים ואחרונים שהזכיר המחבר,  
והעתקים מספרו המפורסם "מן המיצר" במקום שצריך ביאור יתר



## קול קורא מי נתן ישראל לבוזזים?

- א -

אמרו חכמינו ז"ל - אוהבי ציון הנאמנים - במס' כתובות (דף ק"א), שהקב"ה השביע את ישראל, שלא יעלו (לארץ ישראל) בחומה, (ופירש"י ז"ל יחד, ביד חזקה), ושלא ימרדו באומות, ואמר להם הקב"ה לישראל, אם אתם מקיימים את השבועה מוטב, ואם לאו, אני מתיר את בשרכם, כצבאות וכאילות השדה, עכ"ל.

וכתב בספר 'באר הגולה' (למהר"ל מפראג) פרק כ"א וז"ל: "יודעים ישראל שאין הקב"ה חפץ עוד במלחמותיהם, ומעתה אם יערכו מלחמה שלא ברצון הקב"ה, יפלו בחרב, כדכתיב: 'אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם', ובחרו להם לפור עצמם בד' כנפות הארץ, כדי שיראו האומות, שלא יעלה על לבם לערוך עוד מלחמה עמהם."

וכתב עוד שם, וז"ל: "ואעפ"י שיהי' להם בתוך זמן הזה, אנשי גבורי חיל, אעפ"י כ לא יערכו מלחמה, מפני אהבת ארץ ישראל, עד שתחפץ, עד שיהי' רצון השי"ת בכך, וישלח להם המשיח, כדרך ששלח משה למצרים, וכיון שראו ישראל כך, לא בקשו ולא חשקה נפשם לצאת מן הגלות, עד זמן ההוא שיהי' רצון השי"ת בכך", עכ"ל.

וכדברים האלה כתב רבינו יונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו אהבת יונתן (בהפטרות פ' ואתחנן)<sup>K</sup>, ורבינו החתם סופר זצ"ל בספר 'תורת משה' (בפ'

---

א. וזה לשון ה"אהבת יונתן: "השבועתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ וכו' וזהו פירושו דכנסת ישראל צוחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה נגד קיבוץ ישראל באם שהכל נועד יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה שתלך שמה כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון ולכך ביקשה שלא ילכו עד שתחפץ ר"ל עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ דעה ומשם והלאה הבטיח עילת כל העילות שלא יהי' נעדר מן האומה ישראלית כלום, וזה הזמן האמיתי שיבוא במהרה בימינו", עכ"ל.

שופטים<sup>2</sup>, ומקור הדברים מבואר ב'אגרת תימן' להרמב"ם זצ"ל<sup>3</sup>.

### - ב -

אין אדם עומד על דבר הלכה אלא א"כ נכשל בה (חגיגה יד.). כבר עלינו להודות, כי חכו"ל צדקו ברוח קדשם, ובחכמתם, ראו את הנולד מן היפוך דבריהם.

כי בתחלת הדור הזה, שאנחנו חיים בו, קם איש מזרע ישראל, אשר לא ידע מתורת ישראל<sup>4</sup> והשביע את ישראל בפתוי דברים, היפוך משבועותיו של השי"ת. ואעפ"י שהגדולים והצדיקים אשר בדור עמדו כנגדו, גברו העונות, כי נתלבשה דעתו הכוזבת בצורה של איזה תלמידי חכמים מוטעים, שנתחברו עם כל אבות הכפירה, להביא מחשבותיו של איש שנתנכר דעת התורה אליו, לידי מעשה.

והורו לנו חכו"ל, כי הבא לעשות דבר נגד התורה, פותחין לו משמים

**ב.** וזה לשון החתם סופר: "והנה אפשר כבר הי' ראוי מכמה פעמים להיות נגאליים גאולה שאינה שלימה, או לשום שלום בינינו ובין אוה"ה שאנו שוכנים בצלם, או יותר מזה להיות גאולה ממש כמו בבית שני וכדומה, אבל אין חפץ בזה, כי אם גם אנחנו אפשר שנתפטר ונקבל גאולה כזה רק להיות גאולים, מ"מ אבותינו הקדושים לא יתצו עתה כ"א בגאולה שלימה, וטוב לישראל לסבול אורך הגלות כדי שתהי' בסוף גאולה שלמה", עכ"ל.

**ג.** וזה לשון הרמב"ם: "ולפי שידע שלמה ע"ה ברוח הקודש שהאומה הזאת באורך זמן גלותה תפצר להתנועע בלא עתה הראויה, ויאבדו בשביל זה, ויבואו עליהם צרות, והזהיר מלעשות זה, והשביע האומה על דרך משל, ואמר (שיר השירים ג' ה'): 'השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעורר את האהבה עד שתחפץ', ואתם אחינו, אהובינו, קבלו עליכם שבועתו ואל תעירו את האהבה עד שתחפץ, ובורא העולם במדת רחמים יזכור אותנו ואתכם לקבץ גלויות נחלתו וחבלו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ויוציאנו מגיא הצלמות אשר הושבנו בו", עכ"ל.

**ד.** כך כתב הרצל שר"י במאמרו: "אני רואה את עצמי כיהודי מודרני ממוצע ואין אני נרתע ממועבר פורמלי לנצרות ואני מברך על כל יהודי שיש לו ילדים המחליט להתנצר" (מתוך הספר "הרצל" מאת עמוס איילון).

(שבת קד.), פתחו להם בשטרו של באלפור<sup>ה</sup>, ובמשך איזה שנים גברה הכפירה, בארץ ישראל ובהו"ל, במדה אשר לא גברה מעולם, וכמעט שנעשו כל ישראל כופרים בעיקרו של משיח בעוונותינו הרבים.

#### - ג -

בודאי גם בשביל כך כעס הקב"ה על ישראל, וענש אותם כמדתו מדה כנגד מדה. הם חטאו ואמרו, לא הדת רק הדם, עושה את ישראל לאומה. הם חטאו ואמרו, לא תורתנו הקדושה, רק הזרע והתולדה, והמין, והיחס, והלשון והאדמה, והבשר והדם גורמים לבן ישראל להיות יהודי.

ועמד, מדה כנגד מדה, שונא ישראל על ישראל בגרמניא, והרתיח את כל העולם כולו, בשנאה כבושה, כנגד המין והיחס של ישראל, כנגד בשרו ודמו.

#### - ד -

ובכל זאת, כשקם הרשע הארור הזה, בגרמניא הארורה, בראשונה, לא היו גזירותיו הראשונות<sup>1</sup> על יהודי גרמניא, המורות מרוב הגזירות, שקבלו אבותינו - מכל הרשעים בכל הדורות - בהכנעה, לפי שהאמינו בשבועת הקב"ה שלא למרוד באומות<sup>2</sup>, בכלל, וידעו שלא להתגרות עם רשע בשעה

ה. כוונתו להצהרתו המפורסמת של הלורד בלפור שניתנה ב-2 בנובמבר 1917 בפרלמנט בלונדון, בא נאמר כי "ממשלת הוד מלכותו תראה בעין יפה הקמת בית לאומי לעם היהודי בפלשתינה (א"י). הצהרה זו הלהיבה את ההמון עם, והיו אף כאלה שהשוו אותה להכרזת כורש על בניין הבית השני.

ו. שהצר את צעדיהם של יהודי גרמניה, במסחר ושאר עניינים, אך לא היו הריגות. ז. וד"ל רבינו בחיי (פר' וישלח, לב, ז): "ודע כי יש בפרשה הזאת ביאור למה שאירע ליעקב עם עשו אחיו, ורמז ג"כ לדורות למה שעתידי שיארע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחוז דרכיו של יעקב שהתקין עצמו לשלשה דברים למלחמה לתפלה לדורון... וכן אנחנו צריכים ללכת בדרכי האבות ולהתקין עצמנו להקביל פניהם במנחה ובלשון רכה ובתפלה לפני ה' יתעלה אבל במלחמה אי אפשר שנאמר (שה"ש ב) השבעתי אתכם בנו ירושלים וגו', השביעם שלא להתגרות מלחמה עם האומות", עכ"ל.

שהשעה משחקת לו, בפרט.

וכמו כן ציוו כל צדיקי דורנו, לקבל גזירותיו הראשונות, של זה הרשע הארור, בהכנעה<sup>ח</sup>, ליתן למכותיו לחי, אולי ישבע בחרפה, אם נסבול גזירותיו הראשונות קצת באהבה.

ועמדה כנגדם אותה דעה הכוזבת, שעשתה שחוק מן ההכנעה של דורות הקודמים, ועשתה לעג וקלס מן ה"מה יפית איד"<sup>ט</sup>.

### - ה -

ובכח דעה זו התנהג כמעט רובו של ישראל, בממשלות האכזריות באירופא האמצעית, כנגד אלו הממשלות, בפאליטיק של "נאציאנאליזם" ובדרכים של תביעה ביד חזקה<sup>ה</sup>, והעמידו צירי ישראל בפארלאמענטען של

---

ח. המחבר בספרו (מן המיצר דף יא) כותב על כך: "למודים היו בני ישראל הנכנעים מדורות גלות, להרכיב ראש על כל גל וגל, ולהשליך להם ממונם וכבודם, למען לשמור על החיים, ששויו גדול מכל כסף וכבוד אשר בעולם, במקום שאין דרך אחר להציל את הנפש, כי מתכסיסי המלחמה היא, לברוח ולהנצל לכל מקום שאפשר בשעה שהאויב גובר בכלי משחית וכח כליון באין מציל.

עד שקם דור חדש בישראל, וחתם חותם של בזיון על הדרך הזה הישן - הדרך של שתדלנות, הנאמן והנבחן - וממוני ישראל ומנהיגיו בארצות החפש, אשר בשכירות גדול שכרו ישראל אותם עליהם לראש, שחקן הם בכל מיני לעג וקלס על הדרך הזה הישן, בשעה שנצטרכו לו ישראל במדה שלא נצטרכו אליו בכל דורות גלותם, בשעה שלא היתה כאן רק ברירה אחת, לנסות את זה הדרך, או לילך את הדרך אשר הלכו ישראל, את הדרך למשרפות המות", עכ"ל.

ט. "מה יפית" הוא כינוי שהשתמשו בו לאלה שהחניפו לפריץ, והחפשים ביזו את החרדים הגלותיים המשתמשים בדרך זו.

י. ועי' חפץ חיים על התורה (בראשית) שכתב "שרבותינו כשהיו צריכים ללכת ברומא היו למדים מקודם פ' וישלח והתבוננו בהפרשה הלזו, מה לעשות, ומאז שקמו עלינו מנהיגים חדשים ועזבו נשק אבותינו והולכים בדרכים חדשים להתגרות באמות, הלכנו הלוך וחסור ומצאונו רעות רבות וצרות, ירחם ד' עמנו וישיב את שופטינו כבראשונה", עכ"ל.

אלו הארצות של שנאת ישראל. בתורת "הפאליטיק של המעוט" שלהם<sup>1</sup>. כל בר דעת יודע היום, שע"י צירי ישראל באלו הפארלאמענטען, שהתערבו עצמם בכל ענין הנוגע לבריאת חוקי הארץ, גברה שנאת ישראל בין יושבי הארץ עד למעלה ראש. ובודאי שהי' זה גורם נוסף, להביא את אלו הארצות בברית של שנאת ישראל עם אותו הרשע.

מי יודע להבחין, עד כמה גרמה צעקת ישראל באזני כל יושבי אלו הארצות לאמר "אנחנו רוצים לצאת מכאן ולכנוס לארץ ישראל" ללמד בפיהם תשובה לאמר, "צאו יהודים לארץ ישראל", וכשנתודע להם שאין כאן למעשה רק חלום של ארץ ישראל, בא בעו"ה אוישוויטץ במקום ארץ ישראל.

#### - 1 -

ובשעה, שרוב בנינו ומנינו של ישראל היו נתונים הפקר, למרמס רגלו של זה הרשע והבריו מושלי הארצות אשר סביב גרמניא, עמדו טפשי ישראל ממקומות הבטוחים שלהם בארצות החרות, בארצות הברית, ושחקו ממנו והתגרו בו, במעשה צחוק וטפשות אין סוף, במכתבי עת ובאסיפות, בדרשות של דופי ובתקיעת שופר לפני הקאנסולאט של גרמניא המרשעת<sup>2</sup>.

ולא די בזה, אלא שהעלו אף והרבו חמה, והביאו לידי שגעון יותר את המשוגעים בראש גרמניא, על ידי מעשה פתיות של הבאי קאט [=חרם

---

**יא.** כוונתו לצירים שנשלחו ע"י הציונים בכתי הנבחרים של מדינות אירופא, שם עסקו בתיביעת 'זכותם' של היהודים, ולא בדרכי תחינה ובקשה.

**יב.** היה זה בניו יארק בשנת 1933 שנתקבצו אלפים מול הקונסול הגרמני לשמוע דרשתו של [הראביי הרפורמי] סטיווען ווייז שדרש בדיבורים חריפים כנגד הרשע [היטלר ימ"ש] ובנבואה על מפתלו, וכאשר קרא הרשע את ההגדה [=הדרשה] הזאת בצירוף קטעים ממכתבי עת אמעריקאניים, הפיל עצמו בשגעונו מלא קומתו על הארץ, והכה ברגליו וידיו ונשך בשניו בסמרטוטי מצע [=שטיח] חדרו בצעקה מטורפת: עתה אשמידם! עתה אשמידם! ומאז והלאה יום יום נתחדשו גזירות ובלבולים ועלילות והכאות והפלות ודרשות של שנאת ישראל כלשון של רציחה איומה מעל כל הבימות ובמכתבי העתים (מן המצר עמ' יד-טו).

כלכלין] הירוע<sup>73</sup>. וכל זה בשנת תרצ"ג, בשעה שהיו עוד כל האומות, בשלום ובשלחה עם הרשע הזה, בשעה שלא הי' כאן דרך אחר רק לנסות בהכנעה, ובדברי רצוי ופתוי.

עשו אלו הראשים, ששמו את עצמם לראש, ההיפוך מדרך החכמה, ההיפוך משבועתו של הקב"ה, וגרמו בעצמם, בחלק גדול, להעלות שגעונו של כלב שוטה, למדריגה העליונה.

וגרמו גם אלו העונות, שנשתתף רשע זה מזרעו של עשו עם רשע מזרעו של ישמעאל, המופטי הרע הזה<sup>74</sup>. קם שרו של עשו וקם שרו של ישמעאל ונתחברו זה עם זה. בקש ישמעאל לבטל שטרו של באלפור, ונתרצה עשו.

- ז -

ובכל זאת עדיין לא היתה מדת הדין מתוחה לגמרי. באמצע המלחמה בשנת תש"א, צוה הרשע, לשלח כל יהודי אירופא דרך אשכנז, ודרך צרפת שכבש, לגבול הספרדי, על מנת שיסייעו היהודים בארצות החרות, ויביאו אותם משם לארצות עבר הים [=יבשת אמעריקא], כי לפי דעת המופטי, משם לא יעלו עוד לארץ ישראל, כי אין מנהג יהודי ארצות הברית, לעלות בחומה, עד היום הזה.

ובקשה ממשלת אשכנז [=גרמניא] המרשעת, סכום לא גדול עבור כל

יג. סיפר הר"ר שלמה גראס הי"ד נציג ועד ההצלה בסלאווקיא, שכאשר נפגש עם אחד מראשי הנאצים וויסליצעני, אחרי הכרזת ה'בייקאט', אמר לו הרשע: "איה חכמתכם ובינתכם, שתחת משא ומתן, אתם מסדרים "באיקאט" באמריקא, ותחת לחוס על דמכם אשר בידינו דחפתם אמעריקא במלחמה" (מן המצר עמ' טו).

יד. המחבר בספרו 'מן המצר' מספר אודות הפגישה של הר"ר שלמה גראס הי"ד עם וויסליצעני, וסיפר לו הרשע ששולחים את היהודים ל"שלאכטהויז" [=בית השחיטה]: "נרתע גראס ע"ה כשמע את המלה שלאכטהויז" ושאל את הרשע מה הכונה במלה הנוראה הזאת, ענה וויסליצעני, כן - פשוטו כמשמעו, הבטחנו להערביים על ידי המופטי [=מנהיג הערביים באר"י] לפתור למענם שאלת היהודים באופן שתבטל המציאות של ארץ ישראל למנעם עולמית.



משפחה ומשפחה<sup>טו</sup>, לשלם אחרי שיגיעו אלף יהודים דבר יום ביומו לגבול הספרדי, מלבד כל הרכוש שצריכים היהודים לעזוב בארצותיהם. והיתה הבחירה בין גלות אושוויץ ובין גלות זה.

ובעתו ובזמנו נסעו שלוחים מיוחדים בשליחות מיוחדת זאת, לארצות שויטצאריא ותורגרמה [=טורקיא] להשתדל עם שלוחי החברות הגדולות אשר לישראל בכל העולם, והדברים ידועים היו בחצרות כל ממלכות ארצות החופש, ויש על זה עדים ברורים, מכתבים חתומים בעשרה גושפנקא באמתחות הראשים האלה בעצמם<sup>טז</sup>.

ובי' בשעתא, מיאנו אותם האנשים, אשר להם לבדם היתה השליטה על כל כסף הצדקה אשר נתנו אחינו בני ישראל באהבה, בארצות הברית, וכך אמרו בפירוש להגיד לשלוחי הרשע "רק לארץ ישראל ולא לשאר ארצות! ואם לא ירצו הגרמנים, ישארו ישראל באירופא עד אחר המלחמה, ואח"כ יעלו לארץ ישראל, ברשות כל האומות שינצחו במלחמה, ואם יעלה בדם, מה בכך, רק בדם ננחל את מלכות ישראל"<sup>טז</sup>.

**טו.** הר"ר שלמה גראס הי"ד ביקש מוויסליצעני שיתנו הגרמנים לאלו המשפחות רשות העברה... ענה וויסליצעני ואמר, לא רק מסע זה יכול לילך, אלא יש דרך לכל יהודי אייראפא... אלף משפחות בכל יום ויום, וכל בן ובת עד י"ח שנה הם בכלל המשפחה. המוזר הוא אלף דולר או עשרת אלפים פענאג [=כסף הונגאריא] למשפחה (מן המצר, דף רכד, הערה ג).

**טז.** המחבר מסר נפשו למען ההצלה, ועסק בענין זה יום ולילה ללא הרף מתוך גיא ההריגה, ושלה במשך כמה שנים רצופות מכתבים ע"ג מכתבים לכל הארגונים היהודיים במדינות החופש, עם פירוט מדוייק על המצב הנורא והמזעזע, ובקש והתחנן בפניהם למען הצלתם. באחד ממכתביו הוא כותב: "השבענו עליכם בכל ההשבעות והאלות, זכרו נא כי יש כאן ברשותו של הרשע במדינת כיבושו והשפעתו עוד קרוב לג' פעמים אלף אלפים נפש ישראל [=3 מליון], נמצא שיש להציל נפש בעד ב' או ג' ארוכים [=דולרים]" (מן המיצר).

**יז.** במכתב ששלח נתן שוולב נציג הסוכנות היהודית בשוויץ, לאחוזת מרעיו בפרעסבורג, כתשובה על הבקשות אין סוף לשלוח כסף להצלת יהודים מגיא ההריגה, כותב בין השאר: "עלינו לעשות הכל שארץ ישראל תתהוו למדינת ישראל... ועל הזעק הבא מארצנו, צריכים אנו לדעת כי כל העמים בני ממלכות הברית שופכים דם לרוב, ואם אנו לא נביא קרבנות, במה אפוא נקנה את הזכות

וכשנכנסו ארצות הברית במלחמה, ולא הי' עוד מקום לשלח את ישראל לארצות עבר הים, עלתה אפו של אותו הרשע כידוע, עד קצה האחרון, ונהרגו אלפי רבבות ישראל משנת תש"ב עד שנת תש"ד בעו"ה.

ולא נשארו מבנין ישראל ומבנין התורה רק שברי שברים, איזה מאות אלפים אומללים ואומללות, עגונים ועגונות, יתומים ויתומות, שנשארו חיים בחסדי ה', אחרי מפלתו של הרשע, במחנות הנוצחים בארצות אויביהם, במחנות ה"די-פי" הידועים.

### - ח -

ועתה הי' דעת תורה ודעת נוטה מכרעת, לערר את רחמנות העמים הנוצחים, לבקש מהם דבר המותר עפ"י התורה, דבר שאפשר להם לקיים, דהיינו, שיתנו כל אחד ואחד מהמשים ואחד מלכיות שנצחו את המלחמה, מקום של מנוחה, מקום של פרנסה, כל אחד ואחד בארצו, לאלו העניים האומללים.

הי' דעת תורה ודעת נוטה מכרעת, כי בעו"ה אבדו ישראל את זאת המלחמה, יותר ממה שאבדו אותו הגרמנים הארורים, כי הלא נפל כל טובו ורובו של ישראל, וכשם שלהבדיל, לא יעלה על לב שום גרמני, להתחיל עתה, אחר אבוד המלחמה, מלחמה חדשה, ק"ו בן בנו של ק"ו, שאחר אבידה של ששה מליונים, הטובים שבישראל, אסור להתחיל במלחמה חדשה, ולסכן את שארית ישראל המעט והדל, הנע והנד, אלא לבקש את אומות העולם בתחנונים, שיניחו להשתקע לשארית ישראל בארצותיהם. זה בכה וזה בכה.

### - ט -

אמנם לא כן הי' דעה הכוזבת של ראשי ישראל אלה. הם צווחו תיכף

---

לגשת אל השלחן בשעה שיעשו את החלוקה של העמים והארצות אחר המלחמה, ואם כן שטות ואפילו חוצפה היא מצדנו לשאול מן הגויים ששופכים את דמם, שהם יתנו את כספם למדינת אויבם להגן על הדם שלנו כי רק בדם תהיה לנו הארץ. זה מה שנוגע לכלל ומה שנוגע אליכם בני החבורה החלוצית אתם תטיילו ולמטרה זו אני מזמין לכם כסף בדרך שחור ע"י שליח זה" (מן המיצר עמ' צב).

ומיד, רק לארץ ישראל יעלו אלו האומללים ולא למקום אחר בעולם. מלחמה לישראל בבריטניה, מלחמה לישראל בהערביים, מלחמה לישראל כנגד העולם כולו.

מעשיהם בעצמם גורמים, שבלב אלפי בני ישראל אומללים עולה הרעיון לאמר, מה איכפת להם לאלו הראשים, הם אינם יושבים במחנות, הם יושבים על כספם וזהבם של קופות הצדקה באמעריקא, ועושים סחורה עם הצרות שלנו. יאבדו עוד מליוני ישראל ח"ו, ואל יאבד הכבוד שלהם.

וע"י עצת אלו האנשים, למדו מרי נפש שנשארנו ממחנות הרצח, לגרות מלחמה בבריטניה. יהי איך שיהי, אמנם לא היתה בריטניה מתנהגת בכל הדרות כלפי ישראל ברשעות יותר מבשאר אומות, אדרבה, - וע"י עצת אלו האנשים, בזו והכעיסו מרי נפש אלו את הערביים שהיו בשלום ובשלוה עם ישראל כמה דורות.

ואם מלכות בריטניה מפני גדלה וכחה, לא אבדה עוד שום מלחמה זה כמה דורות. ואם הערביים הם מאות מליונים, מה איכפת להם. גבורים הם עליהם, וגבורים הם כנגד העולם כולו.

ואם משה רבינו צוה לבני אפרים, אחרי כמה דורות של שעבוד מצרים, בשעה שחשבו לפי חשבונם, שכבר הגיע הקץ, להמתין עד שיגיע הקץ לפי דעתו הקדושה, והם לא האמינו בו, ונאבדו ככתוב<sup>א</sup>.

ואם ירמי' הנביא צוה לישראל, ולהכניע עצמם לפני נבוכדנצר הרשע, והפושעים שבדורו מיאנו כנגדו, והיתה הגלות בראשונה.

ואם ר' יוחנן בן זכאי וחביריו, צוה לישראל להכניע עצמם לפני מלכות

יח. כן איתא במדרש רבה (שה"ש, פ"ב פ' השבעתי) "ר' אונאי אמר ד' שבועות השביעין כנגד ד' שדחקו את הקץ ונכשלו, ואלו הן... ואחד בימי שותלח בן אפרים שנאמר (תהלים ע"ח) 'בני אפרים נושקי רומי קשת', והן היו מחשבין בשעה שנתגזרה גזירה כשדבר הקב"ה עם אברהם אבינו בין הבתרים, ומשנולד יצחק התחיל, מה עשו נתקבצו ויצאו למלחמה ונפלו מן חללים הרבה, מפני מה, מפני ש'לא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו', על שעברו על הקץ ועברו על השבועה", עכ"ל המדרש. והחתם סופר (דרשות לפסח, ח"ב דף רנ"ח), כותב: "מה כתיב אחריו 'לא שמרו ברית אלקים ובתורתו מאנו ללכת', שעל ידי זה גרמו לכפור בה' מכל וכל, ויצא מהם ירבעם דעליו קאי כל הפרשה כידוע", עכ"ל החת"ס.

רומי המרשעת<sup>ט</sup>, והבריונים שבדורו מיאנו, והיתה הגלות בשני'.

ואם הקב"ה בעצמו השביע את ישראל, להכניע עצמם לפני אדום הרשע, ושלא לעלות בחומה כנגד ישמעאל חבירו, והפושעים שבדורנו מיאנו נגד הצדיקים שבדור, והי' החורבן הזה הנורא באחרונה<sup>י</sup>.

מה איכפת להם, לאלו הראשים, פרק אחד להם בדברי הימים של ישראל.

מה שאין הפה יכול לומר, הם אומרים אותו: ירמי' הנביא, ור' יוחנן בן זכאי והתנאים שבדורו, והצדיקים אשר בדורנו, זי"ע, הם הביאו את ישראל לגלות בבל, ולגלות אדום, ולאשוויטץ. והם, וחבריהם בגלגולים הקודמים, בדורו של ירמי', ובדורו של ר' יוחנן בן זכאי, היו גואלי ישראל האמיתיים.

---

יט. וז"ל הספורנו (וישלה לג, ד) "וירץ עשו, נהפך לבו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב, כענייננו בגלות עם בני עשיו... הן לו עשו כן בריוני בית שני לא היה נחרב בית מקדשנו, כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי באמרו (גיטין נו:): בריוני דבן לא שבקינן", עכ"ל, ובמהרש"א (פסחים קיח:): כתב וז"ל: "במקדש ראשון אלו השלימו עם נבוכדנצר ולא מרד בו צדקיהו לא גלו כלל, ויותר במקדש שני אלו שמעו פריצי ישראל לרבי יוחנן בן זכאי ולחכמים שבאותו דור והשלימו עם טיטוס לא גלו אבל קרבות ומלחמות יחפצון ולא בשלום", עכ"ל.

פ. וז"ל המהר"ל (בספרו 'באר הגולה', באר השביעי): "הזהירו אותנו חכמים לקבל עלינו מלכות וממשלת האומות, אחר שגזר ה' יתברך שנהיה תחת רשותם ראוי עלינו לקבל ממשלתם ושלא לבטל הגזירה, בפרק בתרא דכתובות (קיא.) אמרינן 'השבעתי אתכם בנות ירושלים' שלש שבועות האלו למה אמר ר' יוסי בר חנינא אחת שלא יעלו ישראל בחומה לארץ ואחת שהשביע הקדוש ב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות ואחת שהשביע הקב"ה את האומות שלא ישתעבדו בישראל יותר מדאי. 'בצבאות או באילות השדה' אמר רבי אלעזר אמר להם הקב"ה אם מקיימים השבועה מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה, ע"כ. הרי גודל האזהרה שלא ימרדו במלכות אומות העולם, עד שיהיה ח"ו בשרם הפקר כצבאות וכאילות השדה, ואין ספק כי טעם דבר זה, שאחר שהנה גזירת השם יתברך שיהיו ישראל תחת האומות לא יבטלו גזירת השם יתברך ככה שהיה זה נגד הגזירה, כי אם שיתפללו על מלכות של ישראל שתחזור כמו שתקנו בכרכה את צמח דוד וברכת ולירושלים עירך וכו'" עכ"ל.

גבורים הם כנגד העולם כולו. וחזקים הם ממנו, כביכול. ואם אנחנו מתפללים זה אלפים שנה לאמר, מפני חטאינו גלינו מארצינו, ואיך נשוב בחטאינו, כמו שאמר רבינו סעדי' זצ"ל<sup>כא</sup>, מה איכפת להם, הם לא ימתינו על מלך המשיח. אלא מה יעשו, יעשו להם מלכות ישראל בחזקה.

ושוב הפעם פתחו להם בהכרעה של אגודת העמים הידועה<sup>כב</sup>. ומאז ועד עתה דם ישראל כבר נשפך כמים בעו"ה. וכל זה אינו שוה להם, הם לא ינחחו ולא ישקוטו עד שיתנו ח"ו חרב ביד שונאי ישראל בכל העולם כולו, גם לרבות בארצות הברית.

ועתה נתן הקב"ה בלב מלכות של ארצות הברית, לחזור מזאת ההכרעה<sup>כג</sup>. ומה עושים עתה אלו הראשים. הם, שעשו מן הרשע בגרמניא,

**פא.** וז"ל רבינו סעדיה גאון ז"ל (בספרו 'האמונות והדעות', במאמר השמיני): "שאם יושלם תשובתינו טרם זמן הקץ, יקדים הגאולה וכו'. ואם לא תשלם תשובתינו, נעמוד עד השלמת הקץ. ואם ישלם הקץ קודם שנשוב, לא יתכן שתהיה הישועה ואנחנו חוטאים, שהוא הגלנו מפני חטאינו, וכאשר ארך גלותינו ולא שבנו, ישיבנו קודם שנתקן, יהיה זה בשוא. אבל קדמונינו ז"ל קבלו שתקראנה אותנו צרות רבות ורעות, שנבחר בעבורם התשובה, ונהיה ראויים להגאל. והוא מה שאמרו (סנהדרין צ"ז): אם ישראל עושין תשובה נגאלין, ואם לאו הקדוש ברוך הוא מעמיד עליהם מלך וכו' והם עושין תשובה ונגאלין", עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ה) "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן, ומיד הן נגאלין, שנאמר (דברים ל', א'-ב') 'והיה כי יבואו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושב ה' אלקיך וגו'", עכ"ל.

**פב.** כוונתו להחלפת האו"ם בתחילת שנת תש"ח להסכים על הקמת מדינה "יהודית".

**פג.** כשראו מנהיגי המדינות את התנגדות הערביים שהלכה והחריפה מאותו היום שהחליטו בעד מדינה ישראלית, השמיעו דברי הסתייגות וחרטה מהחלטתם, וסיפר המחבר שאחד משרי המדינות אמר לו בתמי': להקים מדינה ישראלית בדיוק בסביבה היא שמוקפת מכל הצדדים עם מלינוי ערביים ששונאים את היהודים, היא שטות וטפשות עצומה - למה את מבקשים דוקא את המקום ההוא? איה חכמתכם ובינתכם? ... (איש חמודות', תולדות המחבר זצ"ל, עמ' רמג)

רשע שלא הי' עוד איום כמותו; הם, שעשו מן מלכות החרות בבריטאניא, מלכות של יד חזקה כנגד ישראל; הם, שעשו מן הערביים מה שעשו; הם מבקשים עתה, לעשות בחזקה, בצעקותיהם - בזמן שאנו חוששים בעו"ה לעמוד לפני מלחמת עולם חדשה, ובזמן שארצות הברית עומדת לפני בחירת הפרעזידנט - שונאי ישראל ח"ו מן מושלי ארצות הברית<sup>37</sup>. ואם תניחו אותם, יעלה בידם.

- י -

כל אומה ולשון, כשהשונא העומד במלחמה נגדה, גובר עלי' בפסיק רישא, באין שום תקוה לנצחון, הרי היא מכנעת עצמה, בקאפיטולאציא. ואפי' המלכות הגאווה של גרמניא, חתמה על שטר של קאפיטולאציא, בשעה שראתה שגברו שונאי' עלי'. ולמה, כדי לחוס על שארית של גרמניא הארורה, ואנחנו, להבדיל, לא נחוס על שארית ישראל? בתמי'.

נניח להם, שכבר יש להם מלוכה שעומדת אלף שנים, אמנם כשרואים שבריטניא והערביים וארצות הברית ורוב העולם עומדים עתה כנגדם, אם אוהבי ישראל הם, יש להם להכניע עצמם בקאפיטולאציא.

רק משום שאין בלב האנשים המעטים האלה לא בורא ולא תורה, אפשר שיתנהגו כשוטה המאבד כל מה שנותנים לו. רק משום כך אפשר, שיעשו מישראל, בשעת זעמו של כל העולם כולו, העז שבאומות נגד כל העמים.

נניח שיש כאן מי שהוא עושה את כל אלו הדברים לשם מצוה ולשם חבת הקודש של ארץ ישראל. אמנם אם הבחירה היא בין ארץ ובין ישראל מי לא ידע מי קודם. בזמן הגלות אין זו מצוה של יהרג ואל יעבר. אדרבה מלכות של אלו האנשים המעטים היא נכנסת בכמה וכמה ענינים בגדר ע"ז ג"ע ושפיכות דמים, שבהם הוא הדין של יהרג ואל יעבר.

פרעה הרשע התחיל את גלות מצרים במאמרו לאמור "והי' כי תקראנה מלחמה". וזה המאמר הי' בפשוטו ובמשמעו פתחון פיו של אותו הרשע, במלחמה האחרונה, לשמדם של אלפי אלפים קדושים שלנו, אשר עדיין לא

---

**כד.** ראשי הציונים הרעישו עולמות, נגד הממשל האמריקאי על כוונתם לחזור מתמיכתם בהקמת המדינה, דבר שעלול היה להפוך אותם ח"ו לשונאי ישראל באמת.

כסינו את דמם, ואלו האנשים מסכנים את כל שארית ישראל, לתת האפשרות למאמר פרעה זה עם כל תולדותיו בפה איזה מושל ח"ו, כי תקראנה מלחמה עוד הפעם, ר"ל.

בואו ונחשוב חשבונו של עולם. המלחמה בין מלכות רוסיה ואגפיי, ובין ארצות הברית וחברותי' עומדת על הפקר. בעו"ה נראים הדברים, כי אין היא תלוי' רק בזמן. אולי למחר, ואולי באיזה חדשים, ימצא מי שיתחיל את זאת המלחמה איזה עילה להתחיל, כמו שמצא הרשע כשהגיע זמנו, את דאנציג שלו.

ואם ח"ו תהי' ארץ ישראל זאת העילה, להתחיל מלחמה חדשה, מה יהי' עם ישראל בארצות הערביים, מה יהי' עם ישראל בארץ ישראל, מה יהי' עם ישראל באירופא ובמחנות אשכנז, ומה יהי' עם ישראל בארצות הברית וחברותי'.

מי האמין לפני עשר שנים שיארע באירופא מה שאירע, ומי מבטיח את העתיד פה.

#### - יא -

ואם תשאלו היש כאן עצה אחרי כל הבא, יש כאן ויש כאן.

(א) לותר על מלכות ישראל לגמרי. (ב) לקבל את הפשרה של ארצות הברית<sup>כ"ד</sup>. (ג) לבקש ע"י מסוגלים לכך את בריטאניא שתשתתף עצמה במלכות א"י. (ד) לשלוח מסוגלים לכך, לעשות פשרה עם הערביים להדיא, פנים אל פנים, תחת שתדלנות ושדכנות ואפטרופסות של ארצות הברית. (ה) לבקש את חבר העמים בכלל, ואת ממלכות ארצות הברית ושכנותי' בפרט, להסיע במהרה את כל היהודים ממחנות אשכנז ומאירופא, לארצות עבר הים ולא"י ג"כ.

---

**פה.** בישיבה האחרונה של האומות המאוחדות שהיתה צריכה לאשר את הקמת המדינה, נדחתה ההחלטה הקודמת והוחלט למסור את ארץ ישראל לכה רב-לאומי [טראסטי-שיפ], אך הציונים לא התחשבו עם החלטת העמים ונכנסו למלחמה עם הערבים על מנת לקבל את השליטה הגמורה על ארץ ישראל.

- יב -

ויש כאן תנאי קודם, לגרש כלה את כל הראשים שגרמו לידי כך, מכל דבר שבצבור. וידעו כל הגויים כי עם נבל ולא חכם ישראל רק בשעה שעומדים לעצת פושעי ישראל, ורק עם נבון וחכם אנחנו, בשעה שתלמידי החכמים וצדיקים בראשנו.

ועתה אל תעצבו על המוני ישראל, שהאמינו עד עתה במסירת נפש, במשיח שקר זה, הכללי. ישראל קדושים הם, ואהבת ישראל בוערת בלבם, ואחרי אלפים שנה גלות מר נתרצו ונתפסו במעשה הדחה של מסיתים אשר כמותם לא היו עוד מסיתים בישראל, מאשר - תחת מסוה של אהבת ישראל - לא הי' בקרב לבם רק מחשבה אחת, לעקור הדת והתורה מלבם של ישראלכי.

ועתה אל תעצבו על גאולת ישראל ועל מלכות ישראל. יש לנו אב זקן, אבינו שבשמים, וילד זקונים קטן, עני ורוכב על חמור, ותהי המשרה על שכמו, ועל כסאו לא ישב זר.

ועתה אל תעצבו על הפשרה של ארצות הברית אלא קבלו אותה.

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם על הכותב לדעת מי זה כותב ועל מה זה, אלא עשו כל מיני תרעומות המועילים ומביאים לידי מעשה, ע"י אלפי טעלעגרמות וכדומה, נגד אלו הראשים, שעושים את עצמם לראש ואת עמם לזנב, וקבלו את

האמת ממי שאמרו

---

פו. וכך כותב בספרו "מן המיצר" (עמ' קי"א) כאשר נודע לו שהציננים לא מסרו שום מכתב ממאות מכתבי הזעקה שלו מגיא ההריגה לרבנים בארצות החופש, משנאתם את הדת ונוטריה: "לא ידעתי ולא האמנתי כי ימנעו בעד מכתבי רבנים בארצות הדמים מהשיג את הרבנים בארצות החופש אשר אליהם נכתבו - אז לא ידעתי ולא האמנתי כי עד כאן תתגבר בלבכם הרע שנאת התורה על אהבת ישראל - תתגדל אצלם השמחה של עקירת התורה על הרחמנות הגדול הגבור והנורא הזה, עד שכתב הנכתב ונחתם ביד רבנים - יהי' טעם נגלה בפייהם לעכב את המעשה אשר תציל אלפי אלפים מרדת שחת", עכ"ל.